

Tvis Menighedsråd

1904-2012

af Lise Brandt Fibiger

Indholdsfortegnelse

Det første menighedsrådsmøde for Tvis sognemenighed.....	2
Hvad var det for en beslutning, Folketinget havde vedtaget i maj 1903?.....	3
Hvad blev så menighedsrådets arbejde ifølge lovgivningen?.....	4
Hvordan var de økonomiske forhold for kirken efter vedtagelsen af menighedsråd?..	5
Hvad bestilte menighedsrådet i Tvis så, da de efter valget i 1904 trak i arbejdstøjet? .	8
Perioden 1912-16.....	15
Perioden 1916-20.....	19
Perioden 1920-22.....	22
Perioden 1922-26.....	26
Perioden 1926-30.....	28
Perioden 1930-34.....	28
Perioden 1934-38.....	30
Perioden 1938-45.....	32
Perioden 1945-49.....	37
Perioden 1949-53.....	40
Perioden 1953-57.....	46
Perioden 1957-61.....	48
Perioden 1961-65.....	50
Perioden 1965-69.....	51
Perioden 1969-73.....	53
Perioden 1973-77.....	56
Perioden 1977-80.....	60
Perioden 1980-84.....	64
Perioden 1984-88.....	68
Perioden 1988-92.....	72
Perioden 1992-96.....	75
Perioden 1996-00.....	77
Perioden 2000-04.....	80
Perioden 2004-08.....	83
Perioden 2008-12.....	86
Hvilke opgaver har menighedsrådet ved et præsteskitte?.....	88
Afslutning	91
Litteraturliste.	92

Det første menighedsrådsmøde for Tvis sognemenighed.

”Fredag d.4.Marts 1904 samledes Tvis Menighedsraad i Nørre Felding Præstegaard. Alle medlemmer var mødt. Til Menighedsraadet hører foruden de tvende fødte Medlemmer, Sognepræsten Pastor G.I. Sick og Ord(ineret) Medhjælper I.P.R. Dræbye, følgende valgte Medlemmer:

<i>Gaardmand Carl Knudsen Uhre</i>	<i>f. 18.november 1854</i>
<i>Do. Knud Spaabæk Poulsen</i>	<i>f. 9.juli 1855</i>
<i>Do. Niels Peter Mortensen</i>	<i>f. 28.november 1855</i>
<i>Do. Jens Laursen</i>	<i>f.1.januar 1861</i>
<i>Do. Iver Mikkelsen</i>	<i>f. 4.marts 1864</i>
<i>Do. Ivar Iversen</i>	<i>f.3.maj 1867</i>

*Samt suppleanterne Anders Chr.Jensen, Halgaard Mark
Kristen Frølund Jensen, Kragbæk
Thomas Nielsen, Høvids*

Efter Afsyngelsen af en Salme bødes Medlemmerne Velkomne med Ønsket om Guds Velsignelse over Menighedsraadets Arbejde, hvorefter samtlige Medlemmer underskrev omstående højtidelige Erklæring:

Undertegnede, som er valgt til Medlem af Menighedsraadet for Tvis Sognemenighed lover hermed højtideligt, at jeg vil udføre det mig betroede Erhverv i Troskab mod vor evangelisk-lutherske Folkekirke og i overensstemmelse med dens Forskrifter.

Nørre Felding Præstegaard 4.marts 1904”

Underskrevet af medlemmerne.

Umiddelbart efter dette punkt er der i protokollen noteret, at suppleanten Anders Chr. Jensen 6.juni 1904 har underskrevet menighedsrådserklæringen. Det skyldes, kan vi læse i referatet for mødet 6.juni, at Niels Peter Mortensen har forladt sognet og trådte derpå ud af rådet.¹

I forretningsordenen anfører man bl.a.:

§1, at møderne i almindelighed ikke er offentlige

§2 at kvartalsmøderne helst skal finde sted i anden halvdel af månederne marts, juni, september og december, samt at dagene mandag, onsdag eller fredag bør foretrækkes, ”såfremt ikke Marked eller lignende Loder(?) hindrende i Vejen”

§ 4 at møderne vil normalt blive holdt i Nr. Felding præstegård.

Sådan skriver referenten ved det første menighedsrådsmøde i Tvis sogn i 1904.

Et møde, der var ganske epokegørende og varslede nye tider inden for folkekirken.

¹ Mortensen kunne have opretholdt sit medlemskab af menighedsrådet ved at løse sognebånd til præsten i Tvis. Det var en ordning, der blev indført i 1855 for at sikre friheden til at vælge den præst, man selv ønskede.

Hvad var det for en beslutning, Folketinget havde vedtaget i maj 1903?

Det var venstremanden, kultusminister I.C. Christensen fra Hee, som i folketinget havde fået gennemført loven om menighedsråd. Han - i lighed med de toneangivende i folketinget - mente, at det ville gavne kirken, hvis demokratiske grundsætninger blev gennemført indenfor kirkens eget styre.

Siden Grundloven af 1849 var folkekirkens forhold ordnet administrativt med cirkulærer og kongelige anordninger fra kultus og undervisningsministeriet². Det fremgår tydeligt af Liber Daticus³ fra 1852, der er spækket med cirkulærer og breve fra dette ministerium.

Allerede i 1856 lå der et cirkulære fra kultusminister Hall om oprettelse af frivillige menighedsråd. Nogle få steder oprettede præsten sådanne -det var præstens opgave at finde de rette folk til det arbejde-, men de råd hørte op igen.

Der skulle altså gå 40 år, før der år 1900 blev fremsat et lovforslag i folketinget om menighedsråd, som så efter langvarige forhandlinger omsider blev vedtaget i 1903.

Menighedsrådsloven byggede på sogneinddelingen og hensigten var at gøre hvert sogns kirke selvstyrende. Forslaget mødte stor modstand, ikke mindst fra den grundtvigske og den indremissionske side. 855 af kirkens omkring 1250 præster underskrev i 1901 en protest imod forslaget. En del af modstanden bestod i angsten for, at det geografiske sogn blev grundlag for en organisering af Folkekirken og ikke den frit valgte -eller vakte- menighed.

En del grundtvigske præster kunne acceptere menighedsråd, hvis det tog sig af de ydre ting som økonomi og administration.

Ledende præster i Indre Mission tog afstand fra menighedsråd. De var bekymrede for, at det ville give de vantro magt til at ansætte dårlige og bibelkritiske præster, hvormed de troendes mindretal ville blive undertrykt.

Begge bevægelser præster og andre frygtede, at menighedsrådet kom til at bestå af u-kirkelige og at kirken dermed kunne miste sin betydning som kristen kirke. Skulle det være sådanne mennesker, der skulle vælge præst, ville det kunne gå rent galt i de "døde" sogne, hvor der hverken var indre mission eller grundtvigianisme.

I.C. Christensens kommentar var: *"Det må man virkelig finde sig i, og det kunne jo være, at indflydelse ville vække et kristeligt liv"*⁴

² Det var den officielle betegnelse. Ministeren blev ofte kaldt kultusminister. I 1916 blev dette ministerium delt i kirke- og kulturministeriet

³ Liber Daticus er dataernes bog. Referater, breve fra kirkelige myndigheder, ministerielle love og bekendtgørelser, cirkulærer, samt præsternes vurdering af embedet i forbindelse med afgang. Da skolen hørte under kirken, står der meget, der vedrører skolerne og lærerne. Alt sammen skrevet i hånden

⁴ Vilkår fra liv og vækst s.21

Da loven endelig blev vedtaget i Folketinget, var et af kompromiserne, at det skulle være en foreløbig lov, der gjaldt i 6 år. Derefter skulle loven tages op til revision.

Hvad blev så menighedsrådets arbejde ifølge lovgivningen?

Fra ministeriets side var hensigten, at ministeriet og folketinget skulle tage sig af de ydre ting som økonomi og love for menighedsrådet, mens rådet skulle tage sig af de indre forhold, som angik sognemenigheden og dets kirke.

- Rådet skulle deltage i kirkesyn.
- Det skulle mødes med provst og biskop for at tage del i visitatser⁵.
- Det skulle tage bestemmelse om salmebogen.
- Menighedsrådet skulle forvalte, hvad der blev samlet ind i kirken til fremme af en fri kirkelig fattigpleje.
- Rådet skulle ”støtte præstens gerning i alt, hvad der kan styrke, vække og lede et sundt kristeligt liv i menigheden”⁶
- Menighedsrådet skulle ikke kunne vælge præst, men det kunne rådspørges. Det var ministeriet, der udnævnte præsten.

Kvinder og tjenestefolk over 25 år fik både stemmeret og kunne endda blive valgt ind! Det var nytænkning. Ingen andre organer gav kvinder eller tjenestefolk ret til at stemme.

Den bestemmelse vakte naturligvis stor modstand. At give kvinder og tyende ligeret med mænd var ganske uhørt. Det var også faldet pastor Moe i Skanderup for brystet:

”Efter Loven har Kvinderne baade Valgret og Valgbarhed. Men Sagen kan ogsaa ses fra et andet Synspunkt end det kirkepolitiske, nemlig fra Guds Ords, og hvordan mon den saa kommer til at se ud? I den hellige Skrift tales der- som selvfølgelig er – ikke direkte om saadanne Ting som Valgret og Valgbarhed, men der siges dog adskillige Ting, som angaar Kvinderne netop m.h.t. deres Stilling overfor det offentlige Liv ikke blot i Verden, men ogsaa i Kirken. I 1. Korintherbrev 11 tugter Apostlen Paulus de korinthiske Kvinders Lyst til at emanpicere sig og stille sig paa lige Fod med Manden under Gudstjenesten, og i samme Brevs Kap. 14 hedder det, at Kvinden skal tie i Forsamlingerne – efter min Mening er Kvinder ikke valgberettigede efter Guds Ord, under alle Omstændigheder ikke Valgbare.”

Sådan skrev pastor Moe i Struer Dagblad 11. september 1903.⁷ Det må siges at være klar tale.

Men I.C. Christensen var ikke betænkelig, for det var ofte de unge tjenestepiger, der var at finde i kirken ved søndagens gudstjeneste. Sammen med de øvrige kvinder havde de deres plads i

⁵ det biskoppelige tilsyn med kirken og menigheden, samt tilsyn med skolen

⁶ Vilkår for liv og vækst s. 21, citat fra kultusminister Halls cirkulære fra 1856.

⁷ Gunnar Sandfeld: Nye tider. Struer bliver købstad

kvindesiden. Og når kvinderne og tyendet havde deres plads i kirken, så skulle de også have indflydelse.⁸

Den stemmeret banede vejen for den kommunale stemmeret i 1908 og den almindelige stemmeret til folketing og rigsdag i 1915.

For at kunne stemme ved menighedsrådsvalg og for at kunne blive valgt, måtte mand som kvinde over 25 år søge optagelse på en kirkelig valgliste ved at afgive en erklæring om, at de ”var *døbte med den kristelige Menigheds Døb og regner sig for Medlem af Folkekirken*”. Der blev tilføjet en bestemmelse om, at man ikke måtte føre et forargeligt liv, som ifølge loven kunne være enten prostitution eller drikfældighed⁹.

Vækkelsesbevægelsens ængstelse for, at de u-kirkelige tog magten, viste sig ganske ubegrundet. Det var mest de vaktens egne folk, der blev valgt ind.

Hvordan var de økonomiske forhold for kirken efter vedtagelsen af menighedsråd?

”Frem til reformationen kom kirkens væsentlige indtægter fra betydelige jordtilliggender, som var skænket den i arv eller gave, samt tiender. Tiende var ideelt set en ydelse på en tiendel af alle indtægter, men i praksis var tiende først og fremmest en afgift på landbrugsproduktionen. Den blev med betydelige lokale variationer erlagt i naturalier. Tiende deltes i tre lige store dele: Præstekirketiende, som gik til aflønning af præster, kirketiende, som gik til vedligeholdelse af kirken, samt bispetiende, som tjente til aflønning af biskoppen. Degnens vederlag var finansieret af en del af præstetiende, den såkaldte degnetrave.”¹⁰

Tvis kirke var, som andre kloster-kirker, en del af klosteret nede ved vandkraftsøen og var sognets kirke indtil reformationen.

Reformationen i 1536 betød, at Tvis kloster, ligesom andre klostre i Danmark, blev nedlagt, og kirkens økonomi blev derved fuldstændig forandret. Størstedelen af bispe- og klostergodset blev konfiskeret af staten, dvs. af den enevældige konge.

I 1700-tallet stod Danmark overfor økonomisk bankerot efter svenskekrigene. Derfor skulle kongen rejse penge til riget og for at kunne det solgte kongen de fleste kirker på landet til herremændene. Dermed blev herremændene kirkeejere, og fæstebønderne, der hørte under herregården, blev pålagt tiende til kirken. Heraf navnet kirketiende. Det gjaldt også herremanden på Tvis Kloster Hovedgård. Denne herremand solgte i 1802 sine rettigheder over kirken til to herredsfogeder, som i 1804 med betydelig fortjeneste solgte hele herligheden til fæstegårdene i Tvis sogn. Nu blev disse bønder de nye kirkeejere. Ifølge Jørgen Mejdahl drejede det sig om 34 gårde og 4 boel.¹¹

⁸ Der blev, som det ses, ikke valgt nogen kvinde ind i det første menighedsråd. Det gjorde der i menighedsrådet for Struer- Gimsing. Der var to kvinder opstillet på den grundtvigske liste. Den ene blev valgt ind, den anden suppleant.

⁹ Vilkår for liv og vækst s.20

¹⁰ Jes Fabricius Møller lektor, Saxo-Instituttet - Arkæologi, Etnologi, Historie og Græsk og Latin i artklen: Folkekirken økonomi og staten

¹¹ Se Tvis bogen s.43

En del kirker på landet var ejet af en enkelt eller nogle få betydningsfulde slægter i sognet, men i Tvis var der altså mange kirkeejere.¹²

I de følgende mange år, helt frem til 1951, ejedes Tvis kirke altså af et interessentselskab bestående af disse kirkeejere, der var forpligtede på at vedligeholde kirken. Kirken var dermed i privateje.

Altså:

- Kirken og dens jorder blev ved reformationen inddraget af kongen
- Kongen solgte hele herligheden til herremændene
- Herremanden i Tvis solgte til to herredsfogeder
- Disse solgte alle rettigheder til kirkejerne
- Menighedsrådet overtog 1904 forpligtelsen for kirken sammen med kirkejerne
- Kirkeejernes forpligtelser holdt op, da Tvis kirke gik over til selveje i 1951
- Siden har menighedsrådet alene bestyret kirkens tarv

Med grundloven af 5.juni 1849 skete der ikke øjeblikkelige ændringer for de økonomiske og ejendomsretslige vilkår for kirkeordningen i Danmark. ”*Folkekirkens økonomi- og ejendomsforhold var herefter underlagt statens almindelige lovgivnings- og forvaltningsmyndighed, og domstolenes judicielle myndighed. De eksisterende lokale tilsyns- og styrelsesforhold opretholdtes, herunder på lægmandssiden den traditionsrige kirkeværgeninstitution.*”¹³

Kirkeværgen var to mænd udpeget af kirkejerne. De var valgt for to år. Kirkeværgernes opgave var at varetage kirkens tarv på vegne af kirkejerne, samt drage omsorg for kirkegården og administrere tienden.

I dag vælges kirkeværgen blandt menighedsrådets medlemmer. Kirkeværgens opgave er at føre tilsyn med kirkegården i samarbejde med graveren.

Kirkeejerskabet indebar ikke en uindskrænket dispositionsret i forhold til kirken. Men kirkejerne var forpligtede på at vedligeholde kirken med ”alle appertinere” dvs. med alt inventaret, både det faste og det løse, også selv om det ikke hører til kirkens nødvendige bestanddele, f.eks. klokken. Ifølge Jørgen Stenbæk medførte ejerskabet, at kirkeejeren, interessentskabet, fik ret til alle kirkens indtægter. Interessentskabet, via kirkeværgerne, skulle bruge de nødvendige tiendemidler til vedligeholdelsen, men overskuddet måtte stikkes i egen lomme. Det kaldtes usufruktuarisk ejendomsret. Det var så biskoppen, der holdt tilsyn med, at kirken fik, hvad den havde brug for.

Omkring århundredeskiftet 1900 stammede kirkens indtægter fra tiender og præstegårdsjord.

Derudover var der mindre indtægter fra små årlige ydelser fra menigheden = offer, og betaling for kirkelige handlinger = accidenser. I princippet blev der betalt i naturalier, men i praksis ofte i rede penge ”*efter en årligt reguleret omregningsfaktor, den såkaldte kapiteltakst.*”¹⁴

Præsten skulle sørge for dyrkning præstegårdsjorden, og fik indtil 1913 al indtægten derfra. Han var den formelle ejer af præstegården. Efter 1913 blev indtægten modregnet i lønnen, så forskellene mellem de magre og fede embeder forsvandt. Da præstegårdsjorden efter jordreformen i 1919 blev solgt, blev denne jordindtægt lagt til præstens løn.

¹² Glud kirke ved Horsens var således ejet af slægten Glud fra 1788 og helt frem til 1961.

¹³ Jørgen Stenbæk, kirkeretsekspert: Folkekirkens ejendomsforhold og økonomi – historisk belyst

¹⁴ Jes Fabricius Møller

Præsten modtog offer og accidenser som en del af lønnen. Præst og degn fik højtidsoffer på de store kirkedage: jul, påske og pinse og accidenser, betalingen for at udføre kirkelige handlinger.

Pastor Jens Nielsen modtog i 1917 i accidenser:

1917.		
26/8	1 Doobsoffer	1.75
28/9	1 Begravelse	(2.00)
5/10	1 Begravelse	(10.00)
7/10	2 Doobsoffer	4.70
14/10	2 Daabsoffer	4.50
30/10	1 Bryllup	11.50
11/11	1 Daabsoffer	4.00
18/11	1 Daabsoffer	3.00
25/11	3 Daabsoffer	8.80
2/12	1 Begravelse	(6.00)
9/12	1 Daabsoffer	5.00
12/12	1 Bryllup	8.00
4/1	1 Bryllup	28.85
13/1	1 Doobsoffer	2.00
21/1	1 Begravelse	(10.00)
29/1	1 Begravelse	(10.00)
3/3	1 Daabsoffer	3.00
7/3	1 Bryllup	10.00
		<hr/>
		1kr. 133, 10

De, der fik udført en kirkelig handling, var pligtig at yde til præst og degn efter sin stilling, evne og egnens skik og brug. Det er nok derfor, der er forskel i betalingen for den samme ydelse.

Da den foreløbige menighedsrådslov trådte i kraft i 1903, var hensigten, at der skulle være en tvungen afløsning af den gamle tiendeordning på landet. Det betød, at mange kirker gik fra privateje til selveje. Menighedsrådet overtog ansvaret for kirken, og ikke som tidligere, kirkeejerne. Denne afløsning skulle træde i kraft i 1908, men først i 1922 blev tiendevæsnet endeligt afløst med loven om kirkers bestyrelse. Det gjaldt også accidenserne og højtidsofferet, som i stedet blev indregnet i præstens løn efter kapiteltaksten.

Men Tvis Kirke blev ikke selvejende efter 1903. Kirkeejerne betalte stadig af på lånet, der blev stiftet 1886, for at kunne bygge kirken. Det var altså stadig kirkeejerne, der sad på penge-kassen. Kirkeejerne modtog indtægter fra landbrug og tiende, men kirken var ikke deres private ejendom. Det menighedsråd, der blev dannet i Tvis i marts 1904, kunne altså beslutte, hvad der skulle gøres for at vedligeholde kirken, men kirkeejerne skulle betale. Derfor var der menighedsrådsmøder helt frem til 1952, hvor de 2 kirkeværger deltog.

Fra 1915 til 22 deltog desuden til hvert menighedsrådsmøde en repræsentant for kommunalbestyrelsen. Der blev opkrævet en lokal kirkeskat, den kommunale ligning, som stadig består. For de selvejende kirker betød det, at der af denne kommunale ligning skulle betales til synsudsatte reparationer, forbedringer af kirker, etablering af varmeanlæg og anskaffelse af orgel i kirken.

Tvis menighedsråd fik altså det økonomiske grundlag for arbejdet via kirkeeejernes pligt til vedligeholdelse, samt den kommunale ligning, der i de år, hvor kirken stadig var i privat eje, dækkede opvarmning af kirken. Derudover måtte sognets beboere som medlemmer af folkekirken bidrage gennem indsamlinger, f.eks. da menighedsrådet ville købe særkalke.

År 1913 blev landskirkeskatten indført for folkekirkemedlemmer og der blevet givet et statstilskud til præstens pension. Det betød afgørende ændringer for præstens løn.

Ifølge loven af 1913 kunne disse ydelser afløses af en ligning på alle et sogns til folkekirken hørende medlemmer. Det betød, at der kunne opkræves et beløb til præstens løn over den kommunale ligning. Dette beløb skulle erstatte højtidsoffer og accidenser.

Tvis kirke blev altså bestyret af menighedsråd og kirkeværger og støttet af den lokale kommune.

Centralt blev og bliver ”kirkerne administreret af en parlamentarisk valgt minister og dens virksomhed ordnet ved love med stor detaljeringsgrad, hvilket om ikke andet sikrede mod vilkårlighed i forvaltningen”¹⁵.

Disse love med stor detaljeringsgrad kom menighedsrådet også i Tvis til at føle – og gør det stadig.

Hvad bestilte menighedsrådet i Tvis så, da de efter valget i 1904 trak i arbejdstøjet?

Der var som nævnt valgt 6 medlemmer til menighedsrådet. Sognepræsten var født medlem og formand. Sognepræsten er stadig født medlem, men ikke automatisk formand. I dag er det kun sjældent, at præsten bliver valgt til det.

Den allerførste beslutning i Tvis menighedsråd blev taget 6.juni 1904. I referatet for dette møde kan læses: ”Vedtaget af frivillig vej at forsøge anskaffet gj. Offring i Kirken et smukt Kristusbillede.”

¹⁵ Jes Fabricius Møller: Folkekirkens økonomi og staten

Referatet blev underskrevet af samtlige medlemmer – og så er der en notits uden dato nedenunder navnene, at der i kirken blev samlet 13 kr. og 70 øre ind til billedet. Samt at der i ”Bøtten”¹⁶ 17.juli blev samlet 3 kr. og 20 øre ind.

Dette Kristusbillede var til drøftelse i rådet de næste år. Alt i alt blev der indsamlet 22 kr. til billedet. På januarmødet 1906 blev pastor Sick bemyndiget til at henvende sig til Linds Kunsthandel i København med henblik på et billede af ”Frelseren på Korset, og gøre indstilling til næste møde.” Det fik Pastor Sick enten ikke held af, eller fik det ikke gjort. Derfor blev det 1908 pålagt Jens Høvids og Anders Chr. Majgård (Jensen) at ”besørge det købt hos Boghandler Detleffsen. Pastor Sick går med”. Og så hører vi ikke mere til det Kristusbillede.

Carl Knudsen Uhre var ejer af Uhregård, der ligger på Uhresøvej i det nuværende Mejdal. han blev valgt til menighedsrådet af IM-listen. I 1912 blev han som kirkeejer den ene kirkeværge. Dette hverv overtog sønnen Laurids fra 1932-36. Da havde han overtaget Uhregård og var altså stadig kirkeejer. Fra 1936-49 var han menighedsrådsmedlem.

I referatet fra 9. december 1904 kan vi læse, at man havde haft en drøftelse af konfirmationsløftet. Konfirmationsløftet indebar, at konfirmanden på præstens 3 spørgsmål 3 gange bekræftede trosbekendelsen og afgav løfte om at ville forblive i ”sin dåbs pagt.” Derpå gav konfirmanden hånd til præsten. Afsigelsen af løftet var obligatorisk og indført i 1736, da man indførte tvungne konfirmationer. I begyndelsen af 1900-tallet havde arbejderbevægelsen fået styrke, og den var imod kirken og konfirmationen. Denne bevægelse og andre med den rejste kritik af denne tvungne tilspørgsel, hvorfor det spørgsmål blev sendt til høring i de nye menighedsråd.

Et enigt menighedsråd i Tvis udtalte flg.:

”Efter vor Opfattelse har Konfirmationsløftet saa stor Betydning, ikke mindst naar det ved Konfirmationsgudstjenesten drages i Minde for de Ældre, hvorfor Tvis Menighedsråd må udtale sig imod en Forandring, der indskrænker eller borttager de Unges højtidelige Løfte i Menighedens Forsamling paa Konfirmationsdagen”.

Det blev det synspunkt, der på det tidspunkt vandt i menighedsrådene landet over, men allerede i 1909 blev det gjort frivilligt, om præsten ville bruge tilspørgslen eller ville nøjes med de to første spørgsmål og intet håndslag eller slet ingen tilspørgsel.

Ved samme møde blev der drøftet salg af bygninger og embedsgårde. Embedsgårdenes fremtid og deres ejendomsforhold var en del af den reformproces, der tog sin begyndelse i 1903, og som var en bevægelse fra det private til det offentlige.

¹⁶ Det er nok en form for kirkebøsse

Menighedsrådet udtalte, at det var mest hensigtsmæssigt, at præstens embedsbolig var i Tvis, pastoratets folkerigeste sogn. Dette synspunkt blev fremført mange gange i årenes fremover. Menighedsrådet mente dog på det tidspunkt, at den særdeles gode og bekvemme embedsgård utvivlsomt var til økonomisk gavn for embedet.

Der blev gjort forberedelser til fra folketingets side at sælge præstegårdens jorder. Det blev aktuelt med jordreformen i 1919, hvor præstegårdens jorder blev eksproprieret til fordel for udstykning i husmandsteder. Det gav menighedsrådet indtægter. De indbetalte afdrag fra overdragelsen af jorden blev bestyret af det enkelte menighedsråd som hjemmemidler og indgik i den præstelønningskasse, der da blev lovpligtig.

Det betød også, at embedsgården forsvandt, og præstens bolig blev tjenestebolig, som ejedes af og blev bestyret af menighedsrådet. Menighedsrådet kunne nu ansætte en forpagter til at tage sig af jorden.

Ifølge loven om menighedsråd fra 1903, var det menighedsrådets opgave at forvalte, hvad der blev samlet ind i kirken til fremme for en fri kirkelig fattigpleje. 9. december 1904 var der indsamlet 3.20 kr., som ved årsskiftet ” *henlægges indtil Menighedsraadet bliver i stand til at efterkomme nævnte sit Hværv ved en fri, kirkelig Offring Alle Helgens Søndag,* ” hedder det i referatet for menighedsrådsmødet.

Året sluttede med en kassebeholdning på 3.02 kr.

1904 var det år, hvor den nye autoriserede salmebog ”Salmebog for Kirke og Hjem” blev taget i brug.

Iver Jersild Iversen var valgt på den grundtvigske liste. Han drev efter sin far Neder Skautrup, Skautrupvej 27. Sønnen Christian og siden sønnesønnen Iver overtog gården. I dag er det oldebarnet Jens Christian Iversen, der driver gården.

I 1905 fratrådte hjælpepræsten¹⁷ pastor Dråby sin stilling.

Pastor Sicks skrev i sin anbefaling af ham:

”..det er vor bestemte Overbevisning, at den Menighed, der får ham til Præst, ikke vil fortryde derpaa....Hans Prædikener er hjertelige, jævne og klare, og det samme Præg er over hans hele gejstlige Virkende. Vi anbefaler ham derfor paa det bedste som en dygtig, nidkær og virksom Præst,

¹⁷ En hjælpepræst i folkekirken er en præst, som uden eget embede udfører kirkelige embedshandlinger på sognepræstens vegne for at aflaste denne. På pastor Sicks tid og mange år derefter var hjælpepræsten en nyuddannet, der skulle høste erfaring hos en ældre præst for siden at kunne søge fast embede. I dag er hjælpepræsten ofte i andet kirkeligt arbejde og ulønnet medhjælper.

der sikkerligt vil gøre god Fyldest i en Menighed – der hvor Herren maatte betro ham en ny Gjærning.”

Menighedsrådet samtykkede i denne anbefaling.

Samme år skulle der graves en ny brønd ved præstegården.

Præstegården med udhuse og forpagterbolig ca 1950. Brønden ses midt på gårdspladsen

I 1964 blev længerne revet ned, og der blev opført en særskilt forpagterbolig på jorden bag selve præsteboligen.

Det var pastor Sick, der selv måtte ansøge stiftsøvrigheden om et lån til etablering af denne brønd. Derfor er brevet fra stiftsøvrigheden stilet til Pastor Sick:

Ribe Stiftsøvrighed har under 21 Octbr. d.A, tilskrevet mig saaledes:
Hans Maj. Kongen har under 18 d.M. allernaadigst reskriberet Stifts-
øvrigheden saaledes:

"Christian den Niende o.s.v.

Vor synderlige Bevaagenhed! Vi give Eder hermed til Kende, at Vi efter
den af Sognepræsten for Nørre Felding og Tvis Menigheder under Ribe
Stift udi Vort Land Nordjylland Hr. Georg Julius Sick.

derom allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begøring samt den af Eder
derover afgivne allerunderdanigste Erklæring allernaadigst ville have
bevilget og tilladet, saa og hermed bevilge og tillade, at der til Be-
stridelse af Udgifterne ved Indretningen af en Brønd ved Præstegaarden
efter det hermed tilbagefølgende Regnskab

maa af Stiftets offentlige Stiftelsens Midler forundes ham et Laan paa
150 Kr., der maa hvile som Gæld på Embedet forrentes med 4 pro Cent pro
anno og afdrages med 1/10 aarlig i 10 paa hinanden følgende Aar, hvilke
Renter og Afdrag forfalde og kunne kræves betalte med 1/12 d. 11te i
hver Maaned for Renternes Vedkommende første Gang d. 11te i den paa
Laanets Udbetaling følgende Maaned. Og skulle Beløbene af Renter og
Afdrag, saafremt Paakrav ej forinden har fundet Sted, indsendes til Eder
i hver 11te Juni og 11te Decbr. Termin, for Afdragenes Vedkommende første
Gang i de. 11te Juni eller 11te Decbr. Termin, der indtræffer et fuldt
halvt Aar efter Laanets Udbetaling for det da forløbne Halvaar.

Derefter I Eder allerunderdanigst haver at rette og Vedkommende saa-
dant til Efterretning at tilkendegive.

Befalende Eder Gud!"

Hvilket tjenstligt meddeles til behagelig Efterretning og videre
Bekendtgørelse.

Hvilket herved tjenstligt meddeles Deres Velærværdighed til behage-
lig Efterretning.

Ulfborg-Hind Herreders Provsti d. 23. October 1905

Viggo H. Petersen

Velærværdige
Hr. Sognepræst Sick!
Nørre Felding

Det brev er skrevet i bedste kancellistil, som man kalder denne snørklede skrivemåde og adskiller sig meget fra skrivelser fra provsten i dag. Det vil nok også blive sendt på mail! Og noget kortere.

Regnskabet for 1905 lød på 1.47 kr. til fattigplejen, hvortil lægges de 3.20 kr. fra 1904. Disse blev overført over til næste år.

I 1907 var der et møde i præstegården, hvor forhandlingen ikke skulle tilføres protokollen.

Hvad mon det er, der er så hemmeligt?

Det kan derimod godt åbenbares, at der blev forhandlet om et harmonium = et stueorgel til kirken. Sagen blev udsat, til rådet havde hørt fra Nr.Felding menighedsråd¹⁸. Hvorfor det råd skulle blandes ind i en orgelsag for Tvis fremgår ikke. Måske hvilken af de to kirker, der først fik lov til at få bevilliget penge til et harmonium?

Menighedsrådenes prøveperiode sluttede 1909. Det havde været hensigten fra ministeriets side, at der inden 1909 skulle være vedtaget en ny kirkeforfatning. Det skete ikke. Menighederne stod nu uden menighedsråd.

Tvis var godt stillet. Her var der dog kirkeejerne, og de af dem udpegede kirkeværger til at drage omsorg for kirken.

Ministeriet måtte udsende en række cirkulærer om de opgaver, menighedsrådene havde haft. Ad administrativ vej kan midlertidige love altid indføres.

I 1910 rejste pastor Sick efter talrige uoverensstemmelser med menigheden. Valg af præst var som nævnt taget ud af den foreløbige menighedsrådslov som et af kompromiserne for at få loven gennemført.

Men nu der var der altså slet intet menighedsråd. Alligevel blev det det afgående menighedsråd, der måtte tage stilling til, hvem den nye præst skulle være. Rådet indstillede og kultusministeriet udnævnte.

Da præsten var født formand og rejst, blev det Peder Pedersen som ”Aldersformand”¹⁹, der indkaldte og ledte det møde, hvor indstillingen fandt sted.

Peder Pedersen må have været ældste medlem i Nr. Felding menighedsråd, og da Nr. Felding er hovedsognet, blev det Pedersen, der blev konstitueret formand ved fælles drøftelser i de to menighedsråd.

Det blev derfor også ham, der kort skrev i protokollen, at indstillingsmødet ang. den nye præst havde fundet sted hos Knud Spaabæk 2. april 1910, og at referatet kan læses i Nr. Felding menighedsråds protokol. Der var åbenbart ingen grund til at skrive det samme to steder.

Pastor Axel Holm blev indstillet og udnævnt af ministeriet til ny præst for Nr. Felding og Tvis i 1910.

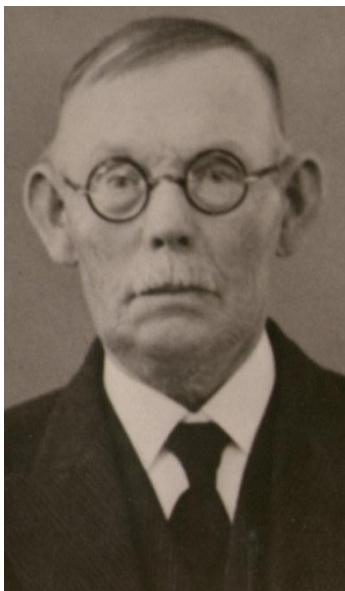
Først i 1912 blev den endelige lov om menighedsråd i samtlige sogne vedtaget i rigsdagen og der skulle derfor være valg. Efter den endelige lov skulle der kun vælges 4 menighedsrådsmedlemmer mod 6 i perioden 1904-09. Medlemstallet blev fastsat efter folkekirkemedlemmer i det pågældende sogn. Om de har været to lister, en grundtvigsk og en indre missionsk, ved vi ikke. Heller ikke om

¹⁸ Nr. Felding og Tvis har været et 2 sogns pastorat med en præst fra Tvis klostres tid-måske før.

¹⁹ En aldersformand er den ældste person i et repræsentativt organ, der skal lede mødet, indtil den egentlige formand er valgt. I folketingsregi er aldersformanden den, der har siddet længst i folketinget, og som skal lede mødet ved folketingets åbning.

der var fredsvalg, men alle var valgt på den indre missionske liste, ifølge præsten. Foruden det fødte medlem, Pastor Axel Holm -som ikke længere var født formand- blev følgende valgt:

*Husmand Jeppe Christensen,
Majgaardhus f. 16/4 1861
Do. Iver Mikkelsen, Morre
f. 4/3 1864
Lærer Christian Peder Andersen,
Halgaard f. 1/7 1865
Husmand Anders Risom Andersen,
Lindholt Mark f. 31/8 1872*

*Anders Risom Andersen, Højgård, Munkbrovej
7. Han var valgt på den Indre Missionske liste.
Barnebarnet Anders Risum drev Vester Morre
og har været en aktiv mand indenfor IM.*

Suppelanter:

*Gårdejer Knud Spaabæk Poulsen, Blæsbjerg
Husmand Niels Kristian Andersen, Skovboligen
Boelsmand Niels Andreas Jensen, Lindholt
Tømrermester Kristen Jensen Overgaard, Tvis*

Naturligvis blev præsten valgt som formand.

Lærer Christian Peder Andersen blev forflyttet, hvorfor suppleanten Niels Andreas Jensen kom ind i stedet.

Det blev vedtaget, at møderne under almindelige forhold skulle holdes i præstegården eller i Majgaardhus.

En ny bestemmelse i forhold til den midlertidige menighedsrådslov var, at præsten var uafhængig af menighedsrådet: "Præsten er i sin Embedsvirksomhed, herunder den private sjælesorg, uafhængig af menighedsrådet". I 1903-loven hed det, at præsten kunne samarbejde med menighedsrådet om

alt, hvad der kan tjene til at vække, styrke, lede et sundt kristeligt liv i menigheden. Altså i den foreløbige lov var menighedsrådet præstens medarbejder, undtaget den private sjælesorg.

Den nye forordning var et udtryk for kirke- og kultusminister Appels holdning til, at menighedsrådene kun skulle have praktiske opgaver, ikke etiske eller religiøse.

Med i den nye blivende ordning var bestemmelsen om, at menighedsrådet kunne vælge præst, når det drejede sig om et embede som sognepræst, samt at rådet fik mulighed for at klage over præsten og få ham afskediget.

Menighedsrådet skulle sidde i 4 år fra 1.s.i.advent og kunne så genvælges. Vælgerne skulle stadig melde sig til en valgliste for at kunne stemme og blive valgt. Men de skulle ikke længere underskrive en erklæring om, at de var døbt. Var man døbt, var man medlem af folkekirken og kunne dermed vælges ”med mindre de ved aabenlyst at fornægte Kristentroen stillede sig i afgjort *Modsatning til Folkekirken*”²⁰

Den nye lov forstærkede menighedsrådets rolle som arbejdsgiver for kirkens ansatte. Derfor måtte rigsdagen vedtage en lov om kirkers bestyrelse. Det voldte næsten lige så mange vanskeligheder som at få menighedsrådsloven vedtaget. Der blev fremsat forslag i 1912, men loven blev først vedtaget 1915.

Nu kunne menighedsrådet i Tvis trække i arbejdstøjet for de næste fire år.

Perioden 1912-16

Menighedsrådsmøderne i 1913 gav mange drøftelser angående ny ringer ved Tvis kirke. Til det første møde var indbudt ”*Hr. Sognerådsformand Jacob Halgaard samt Kirkeværgerne Gaardejer Karl Uhre og Boelsmand Jens Lauridsen, alle af Tvis sogn*”. På det møde skulle der drøftes regulativ for ringeren. Dette måtte udsættes, til der var kommet en erklæring fra det interessentskab, der ejede kirken, altså kirkeejerne og indtil lovforslaget om kirkers bestyrelse måtte blive vedtaget. Det er lidt knudret at finde ud af, men iflg. protokollen havde sognerådet antaget en ringer, men ved næste møde lå en erklæring fra sognerådet Nr. Felding-Tvis, at sognerådet var løst for forpligtelsen overfor ringeren.

Nu blev stillingen opslået. Da landpost Knudsen, Tvis Stationsby, kom med et lavere tilbud end skomager Nielsen blev det posten, der fik stillingen. Knudsen ønskede 188 kr. for arbejdet, skomager Nielsen 215 kr.

Da menighedsrådet var arbejdsgiver, blev rådet forpligtet på at udarbejde regulativ for de ansatte. For ringeren lød regulativet i 1913 således:

Kirkeklokken:

”Der ringes hver morgen og aften, dog ikke før kl. 6 morgen.

På søn- og helligdage 1 time før, ½ time før, og når tjenesten begynder.

Kimning på de 3 store højtidsdage.”

Opvarmning:

²⁰ Vilkår for liv og vækst s. 41

”Indfyringen begynder saa betids, at Kirken kan være ordentlig opvarmet ved Gudstjenestens Begyndelse; Brændsel og Fyrredskaber leveres Ringeren, men denne maa selv sørge for Optændingsmateriale. Naar Brændsel leveres, skal han assistere ved dets Anbringelse. Fyringen må være tilendebragt og mulige urene Spor af denne fjernes før Gudstjenestens Begyndelse”.²¹

Rengøring:

”2 gange om året Hovedrengøring, til Pinse og i sidste halvdel af Oktober, specielt efter at der har været Haandværkere i Kirken. Renholdelse, derunder Forsyning med Vand af Præstens Vandsæt. Aftagning og Henlægning af det Tøjdække, der er anbragt om Prædikestolen. Anbringelse af Lys i Lysekronerne, deres Antændelse og Slukning, fornøden Behandling af mulige Lamper. Medvirkning ved mulig Pyntning af Kirken og denne Pynts Borttagelse med derefter fornøden Fejning.”

Særlige bestemmelser om Døbefont, Alter og Kirkedør:

”Ringeren sørger for Daabsvand og for dettes Fjernelse efter forud modtaget Meddelelse om Daaben; renholde Døbefont og Døbefad. Alt hvad der henhører til Alteret, Alterkalk og Disk, Alterstager, Messehagel og Messeskjorte, Servietter, Haandklæder m.m. sørger Ringeren for at renholde samt at hensætte paa de særlige Opbevaringssteder. Ringeren sørger for Aabning og Lukning af Kirkedøren henholdsvis før og efter Gudstjenestens Slutning og før og efter en kirkelig Handling.”

Andre bestemmelser:

”Tilsynet med, at de ovennævnte Arbejder udføres som her bestemt og med tilbørligt Hensyn til Kirkens Hellighed og Værdighed paahviler Menighedsrådet. Nævnte Raad ansætter Ringeren for et Aar af gangen fra 1. april med Løn og ca. 200 kr. Aarlig. Gensidig Opsigelse med mindst 3 Måneders Varsel. Sker Opsigelsen ikke i rette Tid, er man fra begge Sider bundet endnu et Aar paa de samme Betingelser som før.”

Ringerens løn blev specificeret ud. Årligt beløb det sig sådan:

Ringning	63 kr.
Rengøring	70 kr.
Opvarming	40 kr.
Anden kirkelig betjening	15 kr.

Men hvad med kirkegården, renholdelse og gravning? Det var ikke ringerens opgave. Herom senere.

I 1914 fortæller referatet, at den kommunale ligning til kirkekassen blev sat til 75 kr. *”saaledes, at der af den sum beregnes til Køb af Kul ca. 60 kr., til Kørsel af samme ca. 15 kr. og bemærkes det, at Fyring med Kul i Tvis Kirke andrager ca. 40 kr. og indbefattes i Ringerlønnen.”*

Det var også i 1914, at kirke- og undervisningsministeriet anbefalede, at der i kirken blev anbragt en plakat, som Nationalforeningen til Tuberkulosens bekæmpelse havde ladet fremstille. Plakaten anmodede de kirkesøgende ikke at spytte på gulvet.²²

Der rettedes en henstilling til kirkesynet om at fjerne spytbakkerne fra kirken.

Der var ikke udelt tilfredshed med ringer og landpost Knudsens rengøring af kirken. Man henstillede tillige, at han ringede rettidigt. Hvorpå han sagde sin stilling op pr. 1. april 1915.

²¹ Brændet lå i det nuværende dåbsværelse

²² se Tvis kirke 1886-2012 s.7

Den nye ringer blev skomager Nielsens kone Ane. Hendes løn: årligt 170 kr. Skomager Nielsen havde også søgt sidste gang for sin kone. Mon det ikke var tilladt en gift kone at søge selv?

På novembermødet blev kirkebøsseregnskabet fremlagt og godkendt: 3.06 kr. til fattigplejen. Fra sognerådet modtog formanden = præsten 1.55 kr., heraf 0.55 kr. som godtgørelse for udlæg til porto og papir i menighedssammenhæng for året 1914/15, og 1.20 kr. for udlæg til ”avertissement” i Dagbladet om den ledige stilling som ringer.

Den kommunale ligningssum for 1915/16 blev sat til ca. 110 kr. og fordeltes efter samme principper som i 1914.

Man vedtog at henstille kirkesangeren lærer Dons, Tvis, at han skulle lede kirkesangen fra sin plads ved degnestolen og ikke under sangen tage sæde i kirken sammen med menigheden.

Under drøftelsen af det kommende kirkesyn vedtog menighedsrådet, at det ville ønske en løber til kirken. Det kom menighedsrådet til at ønske sig flere gange, kan vi læse i referaterne fra de følgende år.

Ved kirkesynet skulle de 2 kirkeværger deltage og betale udgifterne – også til løberen.

Man vedtog eftersyn af dækket over alteret og prædikestolen²³. Ansvar for dette eftersyn påhvilede boelsmand Jeppe Christensen og boelsmand Ivar Mikkelsen og menighedsrådet ville henstille kirkeværgerne at få anskaffet mindst 8 lamper til kirken at ophænge på kirkens 2 sidemure, 4 på hver side.

Der var kommet en henvendelse fra Danmarks Lærerforening til Ribe bispeembede, hvor foreningen bad om støtte til, at konfirmationsforberedelsen kunne lægges efter skolepligtens ophør. Menighedsrådet ønskede ikke at ændre på tingenes tilstand, hvorfor undervisningen fortsatte som hidtil.

Sognepræst Aksel Holm blev 1916 kaldet til Vadum menighed i Aalborg Stift. Derfor afleverede han 31. juli menighedsrådets protokoller til næstformanden Jeppe Christensen, som indtil videre blev formand.

I anledning af sin afgang som sognepræst i Nr. Felding-Tvis skriver pastor Holm i Liber Daticus sine betragtninger ang. de kirkelige forhold i Tvis sogn:

”I Tvis Sogn har der de sidste Aar kunnet spores tiltagende kirkelig Sans hos en ikke lille Del af Befolkningen, hvilket har aabenbaret sig i Hørelyst overfor Guds Ord, som det har lydt baade i Kirken og i Missionshuset. Indre Missionsmøder og Møder for Hedningemissionen, hvoraf der har været holdt ikke saa faa de sidste Aar, har der været stor Tilslutning til baade fra de Ældre og fra Ungdommens Side....Indre Mission er repræsenterede saaledes i Menighedsraadet: i Tvis Sogn tilhører alle 4 Medlemmer Indre Mission.. Pastoratet kræver med de stærkt voksende Bebyggelser Aar for Aar større Arbejdskraft.”

Vejen til Annekskirken Tvis er ”for en ikke lille dels vedkommende daarlig, bakket og sandet Vej. Pastoratet er vidtstrakt med gennemgaaende daarlige Veje.”

²³ Vi ved ikke, hvad det dække er.

Mødet i november er et fælles menighedsrådsmøde for Nr. Felding og Tvis, hvor biskop Koch, Ribe, deltager. Efter hans vejledning indstillede menighedsrådet cand. theol. Jens Nielsen som nr. 1 til det ledige præsteembede. Ministeriet udnævnte pastor Nielsen til tiltrædelse 1.12 1916.

Der var tillige menighedsrådsvalg i 1916.

Med hensyn til valget henvises i menighedsrådets protokol til valgbestyrelsens protokol for Tvis sogn, men da protokollen ikke findes, ved vi ikke, om der var kampvalg eller fredsvalg. Nu kan vi se, at der er 1 medlem fra den grundtvigsk liste og 3 fra indre missions liste.

Ved menighedsrådsvalget blev følgende valgt:

*Gårdejer Jacob Halgaard, Nørre Halgaard
f. 21/4 1859 Gr
Boelsmand Jeppe Christensen, Lille
Majgaard f. 16/4 1861 IM
Gårdejer Otto Østerholm Hansen,
Østergaard f. 18/4 1869 IM
Gårdejer Peder Sønderby, Smedegaard f.
13/2 1867 IM*

Suppleanter:

Lærer Aage Barbesgaard, Halgaard skole

Knud Chr. Knudsen, Østerlund

Boelsmand Christian Skautrup Andersen, Laulund

Husmand Peder Domdal, Granly

Jacob Halgaard, Nr. Halgaard. Sønnerne Jens og Aksel blev senere medlemmer af menighedsrådet, Barnebarnet Jacob, Fjald blev medlem af sognerådet og senere af byrådet.

Otto Østerholm Hansen, Østergård, Brejnholtvej 1. Han var tillige medlem af sognerådet, i bestyrelsen for mejeriet, brugsforeningen og elværket.. Sønnen Ejnar overtog gården. En anden søn Skadborg. Der er stadig efterkommere i Tvis.

Det konstituerende møde begynder med bøn om Guds velsignelse over menighedsrådsarbejdet. Derefter underskriver samtlige menighedsrådsmedlemmer den lovbefalede erklæring.

Jepp Christensen er eneste genganger fra det tidligere menighedsråd.

Perioden 1916-20

Den 15. december 1916 indsender menighedsrådet en skrivelse til kirkeministeriet i København: *”Vi undertegnede beboere af Tvis Sogn andrager herved Ærbødigst Kirkeministeriet om at Præstegaarden for herværende Pastorat som er beliggende i N.Felding maa blive soldt(!) og at der må blive bygget en Præstebolig ved Tvis St. som er beliggende ved Tvis Kirke.”*

Og så følger begrundelsen, at Tvis er det største af de to sogne. Det anføres også, at siden Holstebro-Herning banen blev anlagt med station ved Tvis kirke har det været et almindeligt ønske for sognepræst og menighed, at præsten boede ved Tvis station. Det anføres også, at der er 1168 beboere i Tvis sogn mod ca. 600 i Nr. Felding. Det var så anden gang, det synspunkt blev forfægtet.

Regnskabet for de i kirken indsamlede midler for 1916 til fattigplejen blev bekendtgjort fra prædikestolen 2. juledag og fremlagt til offentligt eftersyn i Tvis Kirkehus 1-15. januar 1917: Pastor Holm havde i juli måned afleveret 1.75 kr. og siden var der kommet 10 øre til. I alt 1.85 kr., som overføres næste års regnskab.

I februar 1917 skifter håndskriften. Den nye præst, pastor Jens Nielsen overtog formands- og sekretærposten.

I august 1918 bevilligede menighedsrådet en indsamling i kirken til fordel for KFUK's byggefond i København.²⁴

Menighedsrådet sendte i august samme år en ansøgning til sognerådet om en bevilling fra kommunekassen til istandsættelse og vedligeholdelse af Tvis gamle kirkeplads og kirkegård. Ved decembermødet foreligger der svar: *I Henhold til Sogneraadets Skrivelse overlades til Formanden at tilskrive Sogneraadet om Valg af to Medlemmer af Sogneraadet til i Forening med Udvalget af Menighedsraadet at foretage det videre fornødne i Sagen.*

Den store krig, 1. verdenskrig, har nok ikke spillet den store rolle for lille Tvis. Alligevel kan det ikke have gået helt upåagtet hen. Ved sommermenighedsrådsmødet 1916 i Nr. Felding Missionshus blev det vedtaget at give støtte til de faldne sønderjyders pårørende.

²⁴ Efter en stor landsindsamling kunne KFUK købe grunden i St. Kannikkestræde 19 m.fl. og med god hjælp fra mange sider i 1920 indvie det nye hus. Dette sted blev centrum for KFUK's arbejde i København. ”KFUK blev for mange kvinder det sted, hvor de kunne pleje religiøse og følelsesbetonede interesser samtidig med, at organisationen åbnede op for at afprøve de nye livsmuligheder for en identitetsgivende virksomhed og en kristelig kvindekariere” (citat fra: Mellem backfische og pæne piger). Når pigerne fra den øvrige del af landet kom til København for at blive tjenestepiger, blev de på hovedbanegården mødt af ledere, der fortalte om, hvilke muligheder, der var på KFUK, og at de ville kunne hjælpe de unge kvinder med mange praktiske opgaver. KFUK blev for mange tusinde det sted hvor de kom og fik fyldt på. De kunne så tage tilbage til deres eget sogn, hvor de drev pigeclubber, søndagskole o.a.

Efter krigens afslutning sendtes der i december 1918 fra kirkeministeriet til biskop Gabriel Koch, Ribe, gennem provsten til samtlige landets præster en henstilling om at holde en mindegudstjeneste for de faldne søfolk. Hvorvidt en sådan gudstjeneste har fundet sted i Tvis, ved vi ikke.

Biskoppen skriver bl.a.:

”De søfarende Foreninger her i landet har ved Krigens afslutning følt trang til at erindre dem af deres Kolleger, der satte Livet til i Krigsårene under deres farefulde Gerning for at vedligeholde Danmarks Forbindelse med den øvrige verden....de har tillige henstillet til Kirkeministeriet, at der i alle Landets Kirker maatte blive afholdt en saadan Gudstjeneste.

....En saadan Opfordring udsteder jeg gerne og retter den herved til Præsterne i Deres Provsti. Lad os mindes, at disse Mænd led Døden under udøvelsen af et farefuldt Arbejde for Fædrelandet og for os. Og lad os bede om Guds Velsignelse for deres Efterladte og om, at Guds Rige maa komme ogsaa blandt vore Sømænd, saa de må være i Herrens Følge, naar de gaar ombord i deres Skibe!”

Dengang var det søfolk, i dag er det de danske soldaterne i Afghanistan og andre steder, hvor danske soldater er sendt ud til, præsten opfordres til, ikke at holde særskilte gudstjenester for, men at bede for disse mænd/kvinder i kirkebønnen.

Året efter 1919 tilbød pastor Nielsen at læse med konfirmanderne i Tvis stationsby i stedet for i præstegården i Nr. Felding. Bestyrelsen for Tvis Missionshus tilbød at lægge lokaler til, opvarmede og rengjorte. Det tilbud tog menighedsrådet med glæde imod.

Formanden skulle ansøge kommunekassen om at bevilge indtil 200 kr. årligt til præstens befordring i forbindelse med konfirmandundervisningen.

Det ville kommunekassen ikke. 3 mand fra sognerådet deltog i næste menighedsrådsmøde, hvor de foreslog, at det måtte være i forældrenes og værgernes interesse, at undervisningen fandt sted i Tvis, hvorfor forældrene ville påskønne dette ved privat indsamling til befordring.

Hvordan forældre og pårørende stillede sig til det forslag, ved vi ikke. Jens Niensens efterfølger, pastor Winther, fik besked om selv at sørge for befordring uden udgifter for kommunen. I 1935 fik pastor Schmidt 50 kr. som vederlag for kørselsudgifter for vinteren til konfirmander i Tvis Missionshus. Sikkert betalt af menighedsrådet.

Konfirmandundervisningen foregik en gang ugentlig i Tvis missionshus' lille sal, så længe pastor Nielsen var i embedet.

Da pastor Winther blev præst i sognet i oktober 1921, tog menighedsrådet under grundig overvejelse, om ikke undervisningen kunne finde sted over et helt år, når det nu kun er en gang ugentligt. ”Efter overvejelse rapporteres til Sognepræsten i løbet af et par uger.” Det blev lange to uger. Overvejelserne desangående blev først meddelt sognepræsten ved menighedsrådsmødet i april 1922. På det møde blev det vedtaget, at konfirmandundervisningen skulle foretages på den gamle måde med undervisning to dage om ugen fra efteråret, og ligeledes for deres vedkommende, der ikke kunne komme til undervisning p.gr.a. vinteren, to dage fra maj måned. Der holdtes konfirmation også om efteråret.

Det vedtoges at beholde den gamle form for konfirmation med overhøring og tilspørgsel.

Tilbage til 1919. Ministeriet kom med et lovforslag om tvungen borgerlig vielse. Et menighedsråd fra Sjælland havde påtaget sig den opgave at skaffe en adresse fra landets menighedsråd imod forslaget.

Menighedsrådet tilsluttede sig protesten.²⁵

I december 1919 holdt Tvis menighedsråd møde hos Peder Sønderby i Smedegård. Efter indbydelse var de to kirkeværger, gårdejerne Jens Andreas Jensen og Niels Ørgaard Nielsen, tilstede efter indbydelse. Der skulle drøftes ministeriets cirkulære ang. ny lønningslov for kirkens ansatte.

Følgende lønninger blev enstemmigt vedtaget og godkendt af stiftsøvrigheden i maj 1920.

I Liber Daticus kan læses:

Kirkesanger

a.Fast løn	300 kr.
b.særligt vederlag	15 kr. ”for hver påbegyndt 100 til Folkekirken hørende Beboere i Distriktet, som ikke hører til en Valgmenighed.”
Kirkebylærer	50 kr. ²⁶

Organist

a.fast løn	300 kr.
b.særligt vederlag	60 kr. ”for hver påbegyndt 100 til Folkekirken hørende.”

Kirkebetjenten 250 kr. ²⁷

”Det for Kirkesangeren under b. fastsatte særlige Vederlag gælder ogsaa for Lærer Barbesgaard, Halgaard Skole, Lærer Hansen, Gedbo, Lærer Jensen, Skautrup.”²⁸

En måned senere holdt menighedsrådet møde med sognerådsformand Didrik Grønæk og sognets lærere ang den ved lov påbudte afløsning af højtidsoffer, accidenser og andre ofre.

Afløsningen betød som før nævnt omlægning af folkekirkens økonomi og det betød igen, at aflønningen af de kirkeligt ansatte helt overgik til menighedsrådene, der nu forpligtede sig til at udarbejde regulativer.

Når kirkeværgerne var indbudte til mødet om den nye økonomilov, kunne det tyde på, at kirkeejerne har måttet betale til disse lønninger, i hvert fald indtil reformen. Alligevel gik der to år, før reformen blev gennemført.

Lønnen til lærerne blev kommunens sag.

Iflg.cirkulære fra kirkeministeriet kan præsten, såfremt han skal befordre sig selv i tjenstligt øjemed, få en årlig godtgørelse på 600 kr. Såfremt forpagteren er forpligtet på – ifølge kontrakt- at køre for præsten, er det enten for nedsat godtgørelse eller for slet ingen. Hvilken ordning skal meddeles ministeriet.

²⁵ Den valgfri ordning, som stadig eksisterer, blev indført i 1922. Er man blevet borgerligt viet, står det frit for at vælge en kirkelig velsignelse bagefter.

²⁶ En kirkebylærer førte kontrabogen. Der var to enslydende kirkebøger, der skulle føres af hhv. præsten og kirkebylæreren og som ikke måtte opbevares under samme tag.

²⁷ I Liber Daticus er det ringeren, i protokollen for menighedsrådsmøder er ringeren blevet til kirkebetjent, eller som der undertiden også står kirkebetjeningen. Ordet kirkebetjening bliver trukket sammen til kirkebetjent.

²⁸ Distriktskirkesangerne kaldtes de lærere, der ikke var kirkesanger ved Tvis kirke. De ledede kirkesangen i deres distrikt ved udsyngning af de døde og ved hjemmedåb i deres distrikt.

Så følger en lille vigtig notits, der åbenbart var glemt ved april-mødet 1919:

Det var i forbindelse med de politiske forhandlinger om tjenestemandsløven, at ministeriet udsendte tre spørgsmål til menighedsrådet om deres holdning til kvindelige præster.

”I April afsendt en afstemning ang. kvindelige Præster. – 4 mod, 1 stemmer ikke.”

I 1924 blev der endnu engang holdt afstemning i henhold til ministeriets cirkulære af 14/11 1924 om kvinders adgang til præsteembedet. Til punkt 1: *adgang til alle embeder* stemte 2 for, 5 imod. Til punkt 2: *adgang til særlige embeder* stemte 3 ja, 4 imod.

Kirkebøssens midler til fattigpleje var på 2.67 kr. og det blev vedtaget at give dette beløb til Niels Lindholts enke, Majgaardhus.

Det var valgår i 1920. Boelsmand Jeppe Christensen var i slutningen af perioden trådt ud af menighedsrådet p.gr.a. flytning. I hans sted trådte suppleanten Knud Knudsen ind.

Om valget står der kort og godt, at Mikkel Eriksen og Niels Jensen (Skautrup) blev valgt og underskrev erklæringen.

Otto Østerholm Hansen og Knud Knudsen trådte ud. I referatet for 30.december 1920 nævnes ingen suppleanter.

Menighedsrådet bestod nu af:

*Jacob Halgaard Gr.
Niels Jensen Skautrup Gr.
Mikkel Eriksen IM
Peder Sønderby IM*

Perioden 1920-22

Det første møde i det nye menighedsråd har det ledige kirkesangerembede og det ledige organistembede på dagsordenen. Lærer Barbesgaard skulle spørges, om han ville påtage sig at være kirkesanger, indtil embedet kunne blive besat, og frk. Marie Andersen, om hun ville påtage sig at være organist på samme betingelser.

Menighedsrådet gav tilladelse til, at kirkebetjenten modtog 2 kr. pr. gang for fyring i kirken ved kirkelige handlinger uden for de almindelige gudstjenester og for fyring ved gudstjenester på søgnedage (hverdage), som afholdes i kirken med sognepræstens billigelse.

Radiumfondet rettede henvendelse til menighedsråd landet over, og altså også til Tvis, ang. indsamling i kirken til fordel for kræftforskning. Menighedsrådet ville gerne være med i en indsamling.²⁹

²⁹ Radiumfondet 1912-29 var indstiftet til minde om Frederik VIII. For at skaffe det utroligt dyre radium samlede fondet via landsindsamlinger millioner ind til gavn for forskning og for patienterne. Radiumfondet blev senere til Kræftens Bekæmpelse.

Der henstilledes kirkeværgerne at få anskaffet salmenummertavler med messingtal til kirken. Lærer Jensen Skautrup valgtes til at forhandle med kirkeværgerne herom.

Niels Jensen Skautrup kom til Skautrup skole 1903. Kirkesangerembedet var forbeholdt læreren ved Hingebjerg skole, men da lærer Henriksen var dårligt gående, bad han Niels Jensen om at overtage det. Det gjorde han, indtil lærer Dons blev lærer ved Hingebjerg skole.

For sidste gang er højtidsoffer og accidenser på dagsordenen. Der følger en nøje redegørelse for, hvad sognepræsten og lærerne fik i højtidsoffer og accidenser. Forslaget til en regulering af afløsningsvederlag i overensstemmelse med sidste folketælling blev 1920 sendt gennem provstiet til stiftsøvrigheden:

	<i>Højtidsoffer</i>	<i>Offer og Accidenser</i>
<i>Sognepræsten</i>	<i>376 kr. 20 øre</i>	<i>285 kr.00 øre</i>
<i>Lærerne: Gedbo</i>	<i>77 kr. 72 øre</i>	<i>83 kr.8 øre</i>
<i>Halgaard</i>	<i>88 kr. 50 øre</i>	<i>94 kr. 40 øre</i>
<i>Hingebjerg</i>	<i>94 kr.50 øre</i>	<i>91 kr.35 øre</i>
<i>Skautrup</i>	<i>107 kr.42 øre</i>	<i>89 kr. 8 øre</i>

Den sidste folketælling over de til folkekirken hørende personer var for Tvis sogn fordelt således:

- Sognepræsteembedet 1140
- Gedbo skoledistrikt 268
- Halgård do. 295
- Hingebjerg do. 315
- Skautrup do. 262

Det er uigennemskueligt og uforståeligt, hvorfor afløsningen ikke er gået i orden før, men ifølge P.G. Lindhardt var den nye ordning til gavn for kirkejerne, til gene for kirken og måske også for kirkefunktionærene og lærerne, der ikke fik så megen glæde af ordningen. Måske har Tvis menighedsråd og de involverede strittet imod. Lad det ligge.

Mikkel Eriksen, Gertrudbæk

Peder Sønderby, Smedegård

Pastor Jens Nielsen fik andet embede og skrev sit sidste referat i maj 1921. Pastor Nielsen overdrog i anledning af sin forflyttelse protokollen til næstformanden Jacob Halgaard.

Et fælles menighedsrådsmøde for Nr. Felding og Tvis i anledning af indstilling af ny sognepræst endte i en anmodning om at få ansøgningsfristen forlænget, da 3 af ansøgerne, dels er kaldet andetsteds, dels har trukket sig tilbage.

I september holdtes der atter fællesmøde ang. indstilling af ny præst.

Konstitueret biskop Olesen, Ribe, ledede mødet, der endte i en enstemmig indstilling til pastor J.M.T. Winther, hidtil missionær i Japan.

I oktober måned 1921 er det derfor pastor Winthers skrift, vi møder i protokollen. Traditionen tro var han formand og sekretær.

I juli holdtes der fælles menighedsrådsmøde angående spørgsmålet om pastoratets mulige oprykning i en højere lønklasse. Efter en salme, en skriftlæsning og bøn gik man i gang med drøftelsen af spørgsmålet.

I referatet står, at det blev vedtaget at søge ministeriet om dette og at lærer Jensen Skautrup skulle renskrive ansøgningen for at få en bedre formulering af ansøgningen. Lærer Jensen Skautrups renskrift kunne så underskrives i kirken efter søndagens gudstjeneste (det forventedes nok, at alle medlemmer gik i kirke). Det blev nu ifølge Liber Daticus pastor Winther selv, der udfærdigede brevet og sendte det til ministeriet.³⁰

Det blev vedtaget, at gårdejer P. Sønderby, Tvis og sognerådsformand Ole Loftager, Nr. Felding skulle tale med kredsens folketingsmand dr. Mortensen om sagen, og måske senere også opsøge I.C.Christensen i hans hjem i Hee – selv om han havde fratrukket stillingen som kirkeminister - for at høre hans vurdering.

Senere blev det på et fælles menighedsrådsmøde på Højskolehjemmet i Holstebro vedtaget at sende en deputation til kirkeministeriet for at udvirke en oprykning i højere lønklasse.

³⁰ se Tvis kirke 1886-2012 s.4

I.C.Christensen var kirke-og kultusminister 1920-22. En ny kirkelig lovgivning var nødvendig og derfor var der i de år store drøftelser i Folketinget ang. menighedsrådsloven.

Resultatet blev bl.a. en ændring i samarbejdet mellem præst og menighedsråd:

”Præsten er i sin personlige Embedsgerning, hvad Ordets forkyndelse, Sakramentforvaltningen, udførelsen af kirkelige Handlinger og Sjælesorg angår, uafhængig af Menighedsrådet, men kan henvende sig til Rådet om samarbejde i alle Forhold, der kan tjene til at fremme sundt, kristeligt Liv i Menigheden samt i Virksomheden for sådanne almenmenneskelige Formål, som enhver kristen Menighed bør have interesse for. Menighedsrådet er berettiget til at tage Anliggender op, der vedrører Sognemenigheden og Forhold, som skønnes at indeholde moralske Farer særligt for den opvoksende Slægt, under overvejelse og derom rette henvendelse til vedkommende Myndighed.”³¹

Nyt var også, at fremover skulle menighedsrådet bestyre præstegården, sognets kirkelige midler, og kirken, såfremt den er selvejende. Hvad Tvis kirke altså ikke var. Så kirkeværgerne spillede stadig på kirkeejernes vegne en stor rolle.

Først i 1926 blev der ved et fælles menighedsrådsmøde i præstegården valgt et præstegårdstilsyn med tre medlemmer fra Tvis og to fra Nr. Felding.

I hvert sogn skulle der ifølge menighedsrådsloven af 1922 oprettes en kasse til kirkens indtægter og udgifter, en kasse til aflønning af kirkebetjeningen og en præstelønningskasse.³² Hvem der var kasserer i Tvis menighedsråd fremgår ikke.

I forbindelse med de store ændringer i menighedsrådsloven var det folketingets beslutning, at der skulle være mindst 6 i menighedsrådet, i stedet for 4. Hvor mange, der skulle vælges, var afhængig af, hvor mange folkekirkemedlemmer, der boede i sognet.

Den ændrede menighedsrådslov betød også, at var man én gang kommet på den kirkelige valgliste, blev man stående der, med mindre man skiftede sogn. Så skulle man tilmelde sig på listen i det nye sogn.

Da I.C.Christensen havde fået gennemført den nye menighedsrådslov overlod han kirkeministeriet til Jacob Appel.

Tilbage til Tvis menighedsråd.

”Dags dato har jeg til Næstformanden afleveret denne Bog og Nøglen til Fattigkassen.

Tvis 16.sept. 1922 J.M.T Winther. Sådan kan vi læse det i Liber Daticus.

Endnu en gang i et valgår rejste præsten, og det blev det nye menighedsråds opgave at indstille den nye præst. Først i september 1923 kunne denne indstilles. Det gemmer vi lidt. Andre opgaver presser sig på.

³¹ Liselotte Malmgart: Vilkår og vækst s. 49

³²Liselotte Malmgart: Vilkår og vækst s. 50ff. En præstelønningskasse rummede indtægterne for afløsning af højtidsoffer og accidenser, og indtægterne fra præstegårdens jorder.

Nr. Felding og Tvis havde hver sit sogneråd indtil kommunesammenlægningen 1970. Iflg. cirkulære til samtlige amtsmænd af 4. juni 1923 drøftedes i menighedsrådet de to kommuners fælles andel i bestridelsen af præstelønningskassen. Indtægten for lejen af forpagterboligen gik ind i præstelønningskassen, og ansvaret for forpagterboligen var også præstegårdstilsynets.

Der skulle i Tvis sogn efter den valgbare befolknings størrelse vælges 7 medlemmer. Valglisten blev fremlagt til eftersyn i kirkehuset.

Det år var der nemlig ekstraordinært valg til menighedsrådet. Sønderjylland var i 1920 efter afstemning igen blevet en del af Danmark og der skulle derfor indføres danske kirkelove der. Befolkningstallet i det danske rige var med Sønderjyllands tilbagevenden steget. 98,7% af den danske befolkning var medlem af folkekirken.

Der skulle i Tvis sogn efter den valgbare befolknings størrelse vælges 7 medlemmer. Valglisten blev fremlagt til eftersyn i kirkehuset.

Det er meget sandsynligt, at der har hængt et sådan skilt i Tvis kirke. Dette er nu fra Endelave kirke.

Skiltet blev hængt op, når der var noget vigtigt for sognet, der skulle fremlægges eller drøftes i kirkehuset efter gudstjenesten, som f.eks. valglisten.

Menighedsrådet bestod fra 1. s. i advent af:

*Peder Sønderby IM
Jacob Halgaard Gr
Niels Jensen Skautrup Gr
Anders Peter Laustsen IM
Otto Østerholm Hansen IM
Mikkel Eriksen IM
Niels Chr. Andersen Gr*

De fire fra det foregående menighedsråd fortsætter. Otto Østerholm Hansen vendte tilbage til menighedsrådet efter have været ude i sidste periode, og konstitueres som formand, indtil den nye sognepræst tiltræder.

Perioden 1922-26

Nyt var også, at der blev dannet provstiudvalg. Menighedsrådsmedlemmerne skulle stemme på læge (ikke-præster) medlemmer til dette nye råd. Det skete i 1922. I januar 1923 var det bispevalget i Ribe stift, menighedsrådsmedlemmerne havde ret til at stemme om. Oluf Kirstein Peter Vogn Olesen blev ny biskop.

År 1923 skulle der igen ansættes en ny ringer, fremgår det af menighedsrådets protokol. Titlen var nu som før nævnt kirkebetjent og valgt blev Ane Jensen, Stationsbyen, for en årlig løn på 195 kr. Året efter steg lønnen til 235 kr.

Instruksen for arbejdets art er stort set identisk med den foregående kirkebetjents, dog er der nu tilføjet, at ”Kirkebetjenten sørger for at holde Gangene på Kirkegaarden rene”. Og med blyant er tilføjet ”tilvejebringelse af kirkevin og -brød”.

Hidtil havde det været præstens opgave at skaffe disse elementer, hvorefter han fik en godtgørelse fra menighedsrådet/kirkeejerne.³³

I kirkeudvalgte protokol er der i juli-referatet nedskrevet en meddelelse fra kirkeministeriet, at kirken ikke var pligtig at holde kirkebetjenten ulykkesforsikret, mens han/hun for private udførte gravning af grave.

Det indgik altså ikke i kirkebetjentens opgaver at sørge for gravkastning. Det var et rent privat foretagende, hvorfor de pårørende selv måtte betale kirkebetjenten – eller den, der gravede.

Menighedsrådet vedtog i 1927, at graveren skulle have 5 kr. for at kaste grav for et barn, 6 kr. for at kaste grav for en voksen.

I oktober 1923 holdt menighedsrådet med provst Kristensen indstillingsmøde. Indstillet som nr. 1 blev kinamissionær J. Chr. Lykkegaard, og han blev nu den nye præst i Nr. Felding og Tvis pastorat.

Der blev afholdt menighedsrådsmøde 28. december 1923.

”Efter Ansøgning fra Kirkeværgerne om Hjælp til at dække Udgifterne ved Reparationer i Kirken 1923 bestemtes, at Menighedsrådet yder 200 kr. til den Sag”. Her fremgår det tydeligt, at kirken var kirkeværgernes økonomiske forpligtelse.

Pastor Lykkegaard var medunderskriver. Det var det andet referat i hans embedsperiode -hvor han selvfølgelig var formand- og det sidste!

Allerede i 1924 vælges Otto Østerholm Hansen atter til formand. Igen måtte begge menighedsråd samles på højskolehjemmet. Man enedes om at søge kirkeministeriet om lov til at genopslå embedet, da der kun var to ansøgere.

14. marts 1925 holdt menighedsrådene møde med biskop Olesen, Ribe, i anledning af indstilling til præsteembedet. Denne gang lykkedes det. Residerende kapellan³⁴ ved Holstebro Kirke Niels Peter Schmidt blev valgt- og han blev de næste 35 år!

Det blev vedtaget, at alterlysene skulle være tændt under gudstjenesten.

Høstofferet skulle fordeles mellem Møltrup³⁵ og Magdalenehjemmet³⁶

Der var kommet var en henstilling om at være med i en landsindsamling til fordel for Lukasstiftelsens byggesag. Menighedsrådet sagde ja til det.³⁷

³³ se Tvis Kirke 1886-2012 s. 6.

³⁴ Residerende kapellan betyder en i sognet bosiddende præst. Han er ikke kirkebogsførende og blev betragtet som 2. præst. Betegnelsen forsvandt i 80'erne, hvor alle blev sognepræster.

³⁵ Møltrup Optagelseshjem ved Vildbjerg er et næsten almindeligt hjem for hjemløse mænd i alle aldre, der ønsker at leve i et alkohol- og stoffrit miljø.

Magdalenehjemmet var stiftet 1877 af IM. Det var et hjem for prostituerede, eller faldne kvinder, som de kaldtes. Hjemmet lå på Jagtvej i København.

³⁷ Diakonissehuset Sankt Lukas Stiftelsen er en diakonal organisation med et diakonifællesskab. Stiftelsen arbejder med diakoni = omsorg for mennesker i forskellige aldre og livssituationer. Sankt Lukas Stiftelsen arbejder inden for Den

Perioden 1926-30

Der havde været valg til menighedsrådet i 1926. Alle 7 stillede op, og alle 7 blev genvalgt. Det ses af referatet for decembermødet. At der har været valg fremgår af, at der henvises til de erklæringer af nyvalgte medlemmer, der allerede var underskrevet ved sidste valg.

Formand blev præsten, næstformand Otto Østerholm Hansen. Nyt er, at kassereren for kirkebetjeningskassen og menighedsråds-kassen nævnes. Det blev Jacob Halgaard.

På dette møde blev det vedtaget, at døren til pulpituret skulle holdes låst i vinterperioden, undtagen på de store højtidsdage. I 1926 blev rummet brugt til siddepladser ved de store gudstjenester og kirkelige handlinger. Det lille harmonium stod ved siden af prædikestolen. Først med det nye orgel i 1953 blev pulpituret bygget om, så der blev plads til orglet der.

Denne vedtagelse var helt sikkert begrundet i, at pulpituret var svært at varme op, og at derfor også var for dyrt.

Kirkebetjenten frk. Ane Jensen skal for opvarmning af missionshusets lille sal i forbindelse med konfirmandundervisning have et vederlag på 10 kr.

For brug af missionshusets lille sal betales til missionshusets bestyrelse 20 kr. for halvåret 27/28 i brændelsgodtgørelse.

Juleindsamlingen 1927 blev ligelig fordelt mellem 4 navngivne familier. Sikkert de mest børnerige og fattigste. Juleindsamlingen 1927 var på i alt 51.10 kr.

Juleindsamlingen 1928 fordelte sig sådan:

2.s.i advent 11.00 kr.

3.s.i advent 27.00 kr.

4.s.i advent 8.75 kr.

I alt 47.55 kr.

Fordelt efter samme principper som året før.

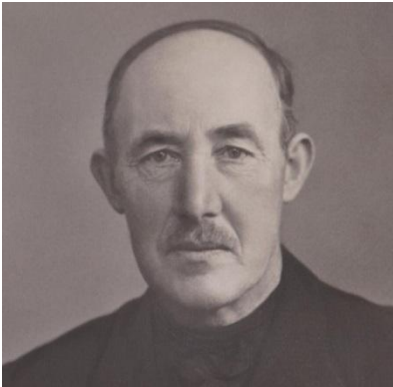
Høstofferet det år fordeltes mellem Møltrup, Kirkens Korshær og Nørre Nissum Højskole.

Kirkeværgerne besluttede at nedsætte huslejen for kirkehuset med 5 kr., så lejereren P. Jensen kunne nøjes at betale 30 kr. De følgende år falder huslejen yderligere til 20 kr. pr. måned.

Perioden 1930-34

Anders Dalgaard, St. Soels blev ved menighedsrådsvalget valgt ind i stedet for Peder Sønderby. Ellers genvalg.

danske Folkekirke. Diakonissen var i sin oprindelse en kvinde, der viede sit liv til diakoni og som levede på stiftelsen ugifte og iført den samme dragt både på arbejde og privat. Lønnen gik til stiftelsen. I dag kan diakonissen gifte sig og uden for arbejdet gå klædt efter eget ønske og have egen økonomi.

Anders Dalgaard, St. Soels, Soelsvej 2

Kasserer 1934-45

*Hans søn Sigfred Dalgaard overtog gården og
var medlem af menighedsrådet 1969-80*

Protokollen for denne periode drejer sig om kirkesyn og ikke ret meget andet. Til trods for at der var en selvstændig synsprotokol, har pastor Schmidt skrevet alt, hvad angår syn på kirke og kirkegård i protokollen for menighedsrådet.

Der blev lavet en forskønnelse af kirkepladsen og anlagt en gruset vej op mod kirkegårdsågen. Dette har kostet 700 kr., hvortil nogle familier i sognet har skænket de godt 200 kr.

Der var bispevisitats 25.-27. september 1932. Det gjaldt begge sogne. Der var først og fremmest gudstjenester og samtaler med menighedsrådene, ligesom konfirmanderne blev overhørt.

I den anledning var begge menighedsråd inviteret til middag i præstegården mandag aften 26.09 kl. 7. ”Ved Bordet talte Sognepræsten og Biskop Vestergaard. Biskop Vestergaard sluttede aftenen med Andagt.”³⁸

I 1934 holdtes der menighedsrådsvalg. Som forordnet var der konstituerende møder i december. Medlemmer af menighedsrådet de næste 4 år blev:

³⁸ Efter Danske Lov af 1683 havde både bisper og provster visitatspligt. Hvert sogn skulle besøges mindst hvert tredje år. Biskopperne skulle kontrollere, hvorledes præsterne prædikede, udlagde børnelærdommen, forvaltede sakramenterne og katekiserede/overhørte eleverne mundtligt. De skulle også skaffe sig viden om præsternes livsførelse, lærdom og fremskridt i private teologiske studier og husbesøg. Konzeptbogen til prædikener skulle de gennemse. Endvidere skulle de besøge alle børneskoler.

Når biskoppen ville på visitats, skrev han til præsten. Brevet skulle være præsten i hænde tre dage før visitatsen. Brevet blev bragt fra degn til degn, indtil det nåede frem til præsten. Derefter blev degnen sendt rundt til alle sognets beboere for at fortælle dem, at de skulle møde op i kirken til det fastsatte tidspunkt med tyende og børn for at blive overhørt i deres børnelærdom og blive der, til visitatsen var slut. Kirkevisitatsen kunne godt falde på en hverdag.

Under visitatsrejserne fik biskoppen fri fortæring og overnatning hos præsterne for sig selv, sine folk og fire heste. Helt sådan foregik det nok ikke i 1933.

Visitatserne hørte på et tidspunkt op, men biskop Karsten Nissen, Viborg genindførte dem.

I den moderne udgave af en visitats, som nu altid foregår en søndag, kommer biskoppen til gudstjenesten i den givne kirke. Den lokale præst prædiker, mens biskoppen står for altergangen og holder en tale til menigheden. Derefter mødes biskoppen og præsten under fire øjne, og efterfølgende taler biskoppen med menighedsrådet. Der spises frokost i fællesskab, og midt på eftermiddagen er visitatsen forbi. Karsten Nissen ser også visitatserne som en god mulighed for at komme eventuelle lokale konflikter i forkøbet.

A.P. Laustsen IM
Anders Christian Skautrup
Andersen, Laulund Gr
Niels Chr. Andersen Gr
Mikkel Eriksen IM
Aage Barbesgaard, lærer ved
Halgaard Skole GR
Anders Dalgaard IM
Otto Østerholm Hansen IM

Perioden 1934-38

Aage Christian Olsen Barbesgaard
var lærer ved Halgaard skole 1915-53

Niels Jensen Skautrup og Jacob Halgaard trådte ud.

Der var ingen diskussion om formanden. Næstformand blev igen Otto Østerholm Hansen og kasserer blev nu Anders Dalgaard.

Det var i året 1935, at Tvis Stationsby fik vandværk. Derfor vedtog kirkeudvalget at indlægge en vandhane ved Tvis Kirke og en lejehane (?) i kirkehuset, ”*men uden solidarisk ansvar.*” (?)

I 1935 var der menighedsrådsmøde 24.juni. Der blev indledt på vanlig vis ”*med Sang, Læsning af et Gudsord og Bøn.*”

Derefter besluttedes det under punkt 1, at menighedsrådet på menighedsrådskassens bekostning at anskaffe en ny løber til kirkens midtergulv. Den løber har vi hørt om flere gange. Den sidste løber til kirken skulle være blevet anskaffet i 1915, betalt af kirkeejerne, så der kunne nok trænges til en ny. Der måtte 4 menighedsrådsmedlemmer samt sognepræsten til for at finde en sådan løber.

Et halvt år efter meddelte kirkebetjenten frk. Ane Jensen at hun ønskede at fratræde stillingen. Menighedsrådet formodede, hun ville fortsætte for en højere løn, hvorfor sognepræsten skulle spørge hende desangående, og hvilken løn hun ønskede.

Det var januar 1936. Det må have været et stille år, for det næste menighedsrådsmøde blev først holdt i januar måned 1937. Der er tilføjet en notits om juleindsamlingen 1936: 26.00 kr. blev resultatet.

Frk. Jensen fortsatte som kirkebetjent året 1936. Så ville hun ikke mere. I 1937 blev stillingen slået op i Holstebro Dagblad, Ringkøbing Amtstidende og Holstebro Socialdemokrat. Ansøgning til stillingen skulle sendes til sognepræsten. Murer Jens Peter Jensen, Tvis Stationsby, blev ansat som

ny kirkebetjent for en årlig løn af 300 kr. Vi ved ikke, hvor meget Ane Jensen fik i lønforhøjelse, men hun fik næppe 300 kr. årligt i løn. Kvinders løn var mindre end mændenes. Senere på året, på oktobermødet, blev det vedtaget, at graverstillingen skulle lægges ind under kirkebetjentens stilling. Lønnen for 1938 blev derfor hævet til 400 kr. Marinus Nielsen, Mejdal blev lejet for året 1937 til at vedligeholde Tvis gamle kirkegård for en sum af 50 kr.

1937 var 50-året for Tvis kirkes indvielse og det skulle fejres. Derfor blev det besluttet at rejse en flagstang ved kirken. Udgiften til denne blev delvis betalt ved en kollekt i kirken pinsedag. Kirkeværgerne og Anders Dalgaard skulle sørge for anskaffelsen.

Biskop Vestergaard, Ribe prædikede ved festgudstjenesten lørdag 20. november kl. 10. Provsten, de ved Tvis kirke tidligere præster Jens Nielsen, København, Axel Holm, Horsens og den tidligere hjælpepræst pastor Dræby, Esbønderup inviteredes.

Det blev vedtaget, at en fremmed taler, menighedsrådet, sognerådet, lærerne, organisten og kirkebetjenten med ægtefæller skulle inviteres til middag i forsamlingshuset efter gudstjenesten. Mon ikke det også gjaldt biskoppen og de inviterede præster?

Kl. 4 fælles kaffebord i forsamlingshuset for sognets beboere. Kaffen betales med 75 øre eller 1.00 kr. pr. kande.

Søndag 21. november gudstjeneste kl. 10 og kl. 7 1/2 ved forhenværende præster.

Menighedsrådet ville gennem et par kollekter i kirken prøve at skaffe midler til anskaffelse af en syv-armet lysestage, samt et gulvtæppe mellem alter og knæskammel (der må nok menes knæfaldet).

En uge efter denne beslutning var der møde igen, denne gang i Store Soels. Anledningen var ifølge referatet i menighedsrådets protokol:

*”Fra en familie i Tvis forelæses Tilbud om at skænke Kirken en syvarmet Lysestage til henstilling på Alteret. Vedkommende Giver udbeder sig den Betingelse, at der i Lysestagen installeres elektrisk Lys.
Gaven blev modtaget”³⁹*

På det sidste møde med det gamle menighedsråd i 1938 blev det diskuteret, om der skulle anskaffes to kandelabre til brug ved begravelser.

Der blev vedtaget at flage ved kirken ved begravelser og bryllupper.

Ved en søndagsgudstjeneste blev der optaget en kollekt til fordel for byggeriet af Grundtvigskirken i København.⁴⁰

³⁹ Det er den syv-armede lysestage, hvorpå der er indgraveret givernes navne Karen Marie og Didrik Mogensen. Den er i dag forvist til degnestolen, og nu med stearinlys, dog kun til pynt. Se Tvis kirke 1886-2012 s. 10.

⁴⁰ Grundtvigskirken blev bygget af arkitekt Klint på Bispebjerg i København 1921-40 til minde om Grundtvig. Byggeriet blev bl.a. finansieret ved en landsindsamling, som mange menighedsråd landet over bidrog til.

Perioden 1938-45

Der skulle være valg til menighedsrådet i 1938. Derfor skulle tilmeldingstidspunktet til de kirkelige valglister bekendtgøres i kirken, hvilket var forsømt de sidste valgår.

Der blev afholdt prøvevalg til menighedsrådet i forsamlingshuset – det må nok være det samme som opstillingsmøde i dag.

Bekendtgørelse ang. valget blev også bekendtgjort i Holstebro Socialdemokrat.

Kampvalg eller aftalevalg? Det vides ikke.

I hvert fald bestod det ny menighedsråd af:

Otto Østerholm Hansen IM
A.C.Barbesgaard GR
A.P.Laustsen
Anders Chr. Skautrup (Andersen)
Jens Andreas Jensen (Morre),Nr.
Morre- nyvalgt IM
Laurids Uhre, Uhregård - nyvalgt
Anders Dalgaard IM

Mikkel Eriksen og Niels Christian Andersen forlod rådet

Det blev en lang menighedsrådsperiode – 7 år. Grunden har givetvis været krigen, der også for Tvis' vedkommende bragte forstyrrelser med sig. Der skete nogle væsentlige forandringer for Tvis kirke i krigsårene, der gav godt med arbejde til menighedsrådet.

Og der kom henvendelser fra provst og biskop om, hvordan man skulle forholde sig i forhold til besættelsesmagten.

I Liber Daticus kan vi læse, at der fra biskoppen i Ribe stift i maj måned 1940 kom meddelelse om, at ”*under Besættelsen af tyske Tropper maa kirken benyttes af tyske Præster til tyske Gudstjenester.*”

Gudstjenesterne skulle afholdes udenfor de sædvanlige gudstjenestetider og præsten skulle være tilsluttet den evangelisk-lutherske tro.

Der var tyske soldater indkvarteret i Tvis og omegn, men det fremgår ingen steder, at der skulle være holdt tyske gudstjenester i kirken.

I samme måned kom der brev fra provst K.L.Aastrup. Husby: ”*Under Forbudet mod Salg af stærke Drikke, skal der indkøbes Altervin på den Måde, at Sælgeren i hvert Tilfælde indsender Andragende om Dispensation til Handelsministeriet..*” Ganske vist indeholder altervin alkohol, men ligefrem at skulle regne det for stærke drikke er nok så meget sagt. Men der var krig, så derfor.

I forbindelse med jødeforfølgelserne 1.og 2. oktober 1943 i Danmark skrev biskopperne efterfølgende tre hyrdebrev til alle præster med henblik på, at præsten skulle læse brevet op ved

gudstjenesten 3. oktober.⁴¹ Om menighedsrådet blev orienteret om disse breve, ved vi ikke. At pastor Schmidt har læst det op, som han nu skulle, er der næppe tvivl om:

Den danske Kirkes Stilling til Jødespørgsmålet.

Overalt, hvor der rejses Forfølgelse af Jøder (eller) som saadanne af racemæssige eller religiøse Grunde, er det den kristne Kirkes Pligt at protestere derimod.

1. Fordi vi aldrig vil kunne glemme, at Kirkens Herre, Jesus Kristus, fødtes i Betlehem af Jomfru Maria i følge Guds forjættelse til hans Ejendomsfolk, Israel. Jødefolkets Historie indtil Kristi Fødsel rummer Forberedelsen til den frelse, Gud har beredt alle Mennesker i Kristus. Dette kendetegnes ved, at det gamle Testamente er en Del af vor Bibel.

2. Fordi Forfølgelse af Jøder strider imod den Menneskeopfattelse og Næstekærligheden, som er en Følge af det Budskab, Jesu Kristi Kirke er sat til at forkynde. Kristus kender ikke Personanseelse, og han har lært os at se, at ethvert Menneskeliv er dyrebart i Guds Øjne. "Her er ikke Jøde og Græker; her er ikke Træl eller fri; her er ikke Mand og Kvinde; thi alle er i een i Kristus Jesus" (Gal, 3,28.)

3. Fordi det strider imod den Retsbevidsthed, som raader i det danske Folk, nedfældet i vor dansk-kristne Kultur gennem Aarhundreder. I Henhold hertil har alle danske Statsborgere efter Grundlovens Ord lige Ret og Ansvar for Loven og Religionsfrihed samt Ret til at udøve vor Gudsdyrkelse efter Kaldelse og Samvittighed og saaledes, at Race og Religion aldrig i sig selv kan blive Anledning til, at et Menneske berøves Rettigheder, Frihed eller Ejendom. Uanset afvigende religiøs Anskuelse vil vi kæmpe for, at vore jødiske Brødre og Søstre bevarer den samme Frihed, som vi selv sætter højere end Livet. Der findes hos den danske Kirkes Ledere en klar Forstaaelse af vor Forpligtelse til at være lovlydige Borgere, som ikke utidigt sætter sig op mod dem, der øver Myndighed over os, men samtidig er vi i vor Samvittighed bundne til at hævde Retten og protesterer imod enhver Krænkelse; derfor vil vi i givet Fald utvetydigt vedkende os Ordet om, at vi skal adlyde Gud mere end Mennesker.

Paa Biskoppernes Vegne

H. Fuglsang Damgaard.

Fuglsang- Damgaard var Københavns biskop og spillede en stor rolle i kirkens kamp mod antisemitismen.

Biskoppen i Ribe stift hed I. C. Scharling. Året efter, 1944, blev der sendt endnu et hyrdebrev ud fra samtlige biskopper og i den anledning sendte Scharling et fortroligt brev stilet til præsterne i Ribe stift. Disse breve findes i Tvis menighedsråds arkiv. Scharlings brev lægger sig tæt op af det biskoppelige hyrdebrev og er et referat fra det sidste bispemøde. Der er tre punkter:

1. **Hjælp til de deporterede jøder.** Ved et bispeudvalgsmøde i Roskilde sendte man via udenrigsministeriet en skrivelse til dr. Best og de tyske myndigheder ang. tilladelse til forsendelse af pakker til de deporterede jøder. Tilladelsen blev givet til forsendelse af tøj gennem Røde Kors. Et udvalg har efterfølgende sendt 500 pakker med tøj, toiletsager o.l. til Theresienstadt. Levnedsmidler måtte ikke medsendes. Der lægges vægt på fra tysk side, at hjælpearbejdet foregår så stilfærdigt som muligt.

⁴¹ Et hyrdebrev er et brev fra biskoppen – eller fra et enigt bispekollegium som i 1943- til stiftets præster, som rummer så væsentlige sager, at indholdet skal læses op efter prædiken søndagen efter modtagelsen. Det er yderst sjældent, at der kommer et sådant brev.

2. **Kirkelig betjening af fanger.** Der bedes om særlig tilladelse for dansk præst at besøge dødsdømte, der er under tysk retsforfølgelse. Der blev på bispemødet afsendt en fælles henvendelse om tilladelse til at øve sjælesorg mellem fanger, der under retsforfølgelse eller efter dom opholder sig i tyske fængsler her i landet.
3. **Mordet på Kaj Munk.** 5. januar 1944 henvendte departementschefen i kirkeministeriet sig telefonisk til alle biskopper for at meddele, at dr. Best havde henvendt sig og sagt, at fra tysk side ville man ikke under nogen omstændigheder tåle nogen tilkendegivelse på prædikestolen eller i kirkeblade i anledning af mordet på Kaj Munk. Overtrædelse ville blive straffet strengt. Af flere grunde ville biskopperne ikke bringe denne henstilling videre til præsterne.
I de fleste kirker blev Kaj Munk nu mindet den følgende søndag, uden at der blev skredet ind.

Livet går videre i lille Tvis sogn og menighedsrådet arbejder støt videre med store og små opgaver. Menighedsrådet begyndte 1939 at arbejde for et orgel i kirken som erstatning for harmoniet, men besluttede at udsætte sagen foreløbig. Den toges op igen i 1941.

Formanden = sognepræsten indhentede da tilbud på et orgel hos orgelbygger Frobenius og sognepræsten skulle søge oplyst, om der var mulighed for tilskud til bygningsarbejdet ved opstillingen af orglet (iflg. lov om bygningsarbejders istandsættelse). Orglet skulle stå på pulpituret, hvilket krævede større forandringer der.

Ved næste møde i 1941 forelå tegninger og forslag vedrørende anbringelse af orglet i tårnpulpituret.

Der blev indhentet tilbud hos murer Kjeldahl, Holstebro, på tømrerarbejdet hos tømrer Overgaard, Tvis. Såfremt han ikke kunne, da skulle der hentes tilbud hos tømrer Jensen, Nr. Felding.

Malerarbejdet blev tilbudt maler Flyvholm, Skjernvej, Holstebro.

Ved næste møde deltog kirkeværgerne. Der forelå tilbud fra diverse håndværkere. De samlede udgifter til ombygning af pulpituret beløb sig til 2000 kr. Menighedsrådet ville ansøge ministeriet at få udbetalt af kirkens midler. Dette bevilgedes, sammen med et lån af stiftsmidlerne på 6.755, "*at forrente med 4 o/o p.a. og afdrage med 1/12 aarlig i Løbet af 12 på hinanden følgende Aar.*"

Det nye orgel blev taget i brug i 1942. Graveren fik 5.00 kr. for at træde bælg. Der anskaffedes et spejl til at sætte på orglet, så organisten kunne følge præsten. Lærer Laustsen og sognepræsten indkøbte en stol til organisten. (Om det er en orgelbænk eller alm. stol fremgår ikke).

Det gamle harmonium blev solgt til missionshuset for 50 kr.

Ved kirkesynet var det blevet besluttet at sætte hatteknagerne i stand.⁴²

I 1941 kan vi læse i Liber Daticus, at KFUM havde haft en landsindsamling til fordel for Soldatermissionen, og at Tvis sogn har indsamlet 582.50 kr. Denne landsindsamling har nok også haft sin årsag i krigen.

⁴² Hatteknagerne sad på bänkeryggen, så herrerne kunne sætte deres hat der, for mænd bar ikke hat i kirken. Damerne deres tasker.

Damerne kunne beholde deres hat på indtil skriftemål og altergang. Under skriftemålet lagde præsten hånden på vedkommendes hoved, hvorfor hatten skulle være taget af. Skriftemålet foregik ved knæfaldet, hvorfor hatten blev på bænken.

Menighedsrådsmødet i februar 1941 blev indledt med mindeord over Anders Dalgaard, der var død siden sidste møde. Suppleanten Søren Uhlund Jensen afløste ham.

Der skulle ringes med kirkeklokken efter flg.regler:

Fra 1.april - 31.september om morgenen kl.7 og om aftenen kl. 8.

Fra 1.oktober-31.marts om morgenen kl.8 og om aftenen kl. 5.

Dog i december måned om morgenen kl.9 og om eftermiddagen kl.4.

Høstofferet 1939 var på 249.40 kr. Det blev fordelt mellem:

Gothersgades soldaterhjem

Soldaterhjemmet i Grundtvigs hus

Ringkøbing amts plejehjemsforening

Israelsmissionen⁴³

Kirkens korshær⁴⁴

Diakonissestiftelsen⁴⁵

Det lokale prioriteredes ikke- i modsætning til i dag.

Kirkebetjenten Jens Peter Jensen ansøgte om lønforhøjelse og ønskede at få overdraget alt arbejde på kirkegården, samt kirkens anlæg indenfor denne. Lønnen forhøjes til 550 kr. Selv om graverstillingen i 1937 blev lagt ind under kirkebetjentstillingen, måtte der have manglet noget.

Men graveren skulle stadig have særskilt betaling for kastning af grave.

Det blev vedtaget, at graveren skulle have 12 kr. for en voksengrav og 8 kr. for en barnegrav.

Året efter ansøgte kirkebetjenten på ny om lønforhøjelse - til 900 kr. Det var en voldsom stigning i forhold til lønforhøjelsen året før. Menighedsrådet kunne gå med til 700 kr. og 50 kr. for ekstra arbejde med pulpiturets udvidelse og orglets opstilling.

Menighedsrådet gav i 1942 1.00 kr. for hvert medlem af Tvis kirkesogn til rejsning af en statue af Hans Tausen ved Ribe Domkirke i anledning af dennes indvielse til biskop 1.april 1542.⁴⁶

Der skulle indrettes et sakristi bag kirkens alter, står der i synsprotokollen. Der blev sat et spejl op i ”sakristiet”.⁴⁷

⁴³ Formålet for Den Danske Israelsmission er udtrykt i fire paragraffer: 1.at bringe evangeliet om Jesus Kristus til jøderne 2.at lytte til, hvad Bibelens Gud vil sige os gennem jødernes vidnesbyrd 3.at fremme indbyrdes kendskab og forståelse mellem jøder og kristne og derved fjerne gensidige misforståelser 4.at modvirke og bekæmpe antisemitisme under enhver form

⁴⁴ Kirkens Korshær driver herberger og forsorghjem i fem større byer. Desuden driver vi mere end 30 varrestuer, hvor man kan købe en portion mad billigt, få et varmt bad og noget rent tøj.

⁴⁵ Diakonissestiftelsen er en almennyttig, ikke erhvervsdrivende fond, som leverer serviceydelser indenfor sundheds-, social- og uddannelsesområdet.

⁴⁶ Præsten Hans Tausen var aktiv i overgangen fra katolicisme til lutherdom og blev den første biskop indenfor den nye kirkeordning.

⁴⁷ Det er nok lidt flot at kalde det lille aflukke bag alteret for et sakristi. Et sakristi er stedet, hvor præsten ifører sig messehagel og kirken liturgiske bøger og hellige kar opbevares. Oprindeligt et meget helligt sted, bygget i rundbuestil i tilknytning til koret, og ofte ret stort. I Tvis er det en praktisk foranstaltning, hvor præsten ganske rigtigt kan iføre sig messeklæder. Derudover gemmer boksen til altersølvet sig der. Andet bruges det ikke til og helligt er det vist ikke.

Mon ikke døren ud til kirkegården bag alteret blev lavet ved samme lejlighed? Og den mærkelige anordning, hvorpå messetøjet hænges efter altergangen?

På mødet i maj 1943 lyder punkt 1: *eventuel Anskaffelse af Særkalke*⁴⁸ vil der blive taget stilling til ved næste Menighedsrådsmøde.

Tvis sogn har måske været meget glad for traditionen. For det var sent at begynde en forhandling om særkalke.

I 1904 havde et kirkeligt udvalg under kirkeministeriet i en betænkning udtalt, at der vist ikke i kirkesamfund som helhed var stemning for indførelse af særkalke ”*Fælleskalken vilde sikkert ogsaa i fremtiden stå som den almindelige og normale nadverskik, der var nedarvet gennem tiderne og i bedste overensstemmelse med det oprindelige.*”

I 1909 var der kommet en ministeriel bekendtgørelse, der gav valgfrihed mellem fælleskalk eller særkalke. I Struer indførte man ”*med sognepræstens billigelse forsøgsvis i 1910 særkalken ved gudstjenester og altergange udenfor de sædvanlige f.eks. søndag aften og nogle gange ved den almindelige højmesse*”.⁴⁹

Den sunde hygiejniske fornemmelse hos altergæsterne vandt i Struer over den ærbødige følelse for den urkristelige overlevering. Det kneb mere for præsterne at acceptere. Ganske uforståeligt for os i dag, at det overhovedet kunne komme til diskussion.

Tvis menighedsråd besluttede omsider at indføre særkalke i Tvis kirke. Af høstofferet i 1943 blev 100 kr. henlagt til anskaffelse af disse. Derefter købte menighedsrådet 75 særkalke og fik Dansk Paramenthandel til at indsætte en hældetud i kanden.

For at finansiere denne hældetud måtte der optages en kollekt ved en søndagsgudstjeneste.

Der indrettedes plads til særkalkene på hylder i skabet i koret.

1949 måtte der bestilles nye 25 særkalke

Høstofferet 1943 gav 492.00 kr. Udover de 100 kr. til anskaffelse af særkalke henlagdes andre 100 til uddeling i sognet, som hjælp til fattige til jul.

Der resterende beløb fordeltes bl.a. mellem:

Kristeligt pressebureau⁵⁰

Spædbørnehjemmet Søfryd ved Silkeborg⁵¹

Sønderskovhjemmet på Lolland⁵²

Tidsskrift for blinde

Møltrup

”Arbejde adler”⁵³

Kirkeværgerne var indkaldt til menighedsrådsmødet hos Søren Uhlund Jensen i februar 1945. Der var to punkter på dagsordenen:

1. Det blev besluttet at anskaffe en støvsuger til brug ved kirkens rengøring.
2. Der anskaffedes 3 billæs perlegrus til kirkegården.

⁴⁸ Efter gammel kirkeskik brugte man en fælleskalk, som alle nadvergæster drak af. Ikke videre hygiejnisk.

⁴⁹ Begge citater stammer fra Gunnar Sandfeld: Nye tider. Struer bliver købstad s. 114

⁵⁰ Kristeligt Pressebureau forsynede i 100 årde danske medier med kirkelige nyheder, kommentarer og prædikener

⁵¹ Søfryd blev i 1924 oprettet af ”Kirkelig forening for Indre Mission i Danmark, som et spædbørnehjem. I dag en kommunal institution

⁵² Sønderskovhjemmets formål er at modtage mænd, der er kommet i en vanskelig situation og give dem et hjem for en kortere eller længere periode. Det eksisterer stadig

⁵³ **Arbejde Adler** er en folkekirkeligt forankret social forening, hvis formål er at støtte mennesker, som i kortere eller længere tid befinder sig i en vanskelig livssituation pga. hjemløshed, misbrug eller psykisk sygdom.

Det var ikke altid de store ting, der skulle besluttes. Men der havde været mange store beslutninger i den 7 års periode.

Kirkebetjent J.P. Jensen afgik ved døden. Det er ikke nævnt i protokollen. Men nævnt er, at hans enke Fru Johanne Jensen i 1943 blev ansat som kirkebetjent efter ham på samme betingelser. Og så dog. Man må ikke have ment, at hun som kvinde kunne bestride arbejdet som graver – eller hun ønskede det ikke -for det besluttedes at ansætte en sådan. Hvad lønnen blev, fremgår ikke af referatet.

Fabrikant Færch, Skovlund, tilbød at levere en granstamme til en ny flagstang, som erstatning for den, der blev rejst i 1937. Tilbuddet blev modtaget med tak.

Det blev bestemt, at menighedsrådet skulle betale for blomster på alteret til konfirmationer og evt. påskedag.

Glæden over befrielsen viste sig ved det rekordstore høstoffer: 1.081,85 kr. Deraf gik der 50 kr. til Kaj Munks mindefond.

Den 7 år lange menighedsrådsperiode var slut nu. I dette frihedsår skulle der omsider være menighedsrådsvalg. Der står blot i

protokollen: *konstituerende menighedsrådsmøde i Tvis stationsby 18.december 1945.*

Hvem der nu sidder i rådet, fremgår af, hvem der har skrevet under på referatet. Det har:

*N. Sørensen købmand IM - nyvalgt
Laurits Uhre IM
Laurits Vestergaard, Vestergård GR- nyvalgt
Jens Halgaard, Nr. Halgaard GR- nyvalgt
K. Mikkelsen brugsuddeler - ? nyvalgt
Jens A. Morre (Jensen) IM
Chr. Skautrup ?*

Perioden 1945-49

A.C. Barbesgaard, A.P.Laustsen, Otto Østerholm Hansen trådte ud.
Jens Morre blev næstformand og kasserer.

Der måtte i 1946 ansættes ny organist. Det blev midlertidigt fru Hedegaard. Stillingen skulle senere tilbydes den ny lærers kone ved Hingebjerg skole, såfremt denne havde beføjelser til at klare stillingen og ønskede den.

Den midlertidige stilling med fru Hedegaard, der er identisk med Marianne Henriksen fra Hedegaard, varede til 1976, med en enkelt lille afbrydelse.

Carl Hermansen fra Venstre blev kirkeminister efter det første folketingsvalg efter befrielsen. Hans første opgave blev at revidere folkekirkens lønningsvæsen. Præstens løn skulle på niveau med gymnasielærernes, men også lønnen for de af menighedsrådet ansatte undergik forandring. Kirkesangerens, distriktlærernes og organistens lønninger skulle bringes i overensstemmelse med præstelønningsloven af 12.juli 1946:

Kirkesanger	912,00 kr.	Forpligtelsen som kirkesanger påhviler stadig læreren ved Hingebjerg skole
Distriktssangerløn	102,00 kr.	omfatter Skautrup, Gedbo og Halgaard skoles lærere
Organisten	1062,00 kr.	
Kirkebylærer	100,00 kr.	

Graverens løn for en voksegrav var nu på 25 kr., og han fik 10 kr. for en barnegrav indtil 12 år. Kirkebetjenten Johanne Jensen fik nu en løn på 1200 kr. årligt.

Jens Halgaard, Nr. Halgård

Laurids Vestergaard, Vestergård

Referatet fra mødet i præstegården 30.april 1946 fortæller: ”*Det årlige møde på den gl. Kirkegaard forsøges afholdt en af de første Søndage i Juli. Menighedsraadet gør Forslag til, hvilken fremmed Taler, der skal tilkaldes til Mødet.*” Hvornår mon disse møder er begyndt? Det drejer sig åbenbart ikke om gudstjeneste. Der har både dengang og i dag været interesse i at bruge dette sted.

Året 1947 bød på ny kirkesanger. Lærer Laustsen, Hingebjerg Skole gik af som lærer og kirkesanger. Hans efterfølger, lærer Sørensen, Hingebjerg Skole tiltrådte som kirkesanger 2. påskedag. Menighedsrådet besluttede at indbyde ham til en kop kaffe med menighedsrådet efter gudstjenesten kl. 2 1/2.

”*Kirkeindsamlingen til Norge og Finland vil for Tvis Sogns vedkommende blive foretaget i Tvis kirke ved en Søndagsgudstjeneste, eventuelt ved to Gudstjenester den 27.april og næstfølgende Søndag.*”

Ministeriet har sikkert via provsten sendt en opfordring til denne indsamling, da de to lande havde lidt stor økonomisk og menneskelig nød under krigen. Hvor meget det gav, fremgår ikke.

Menighedsrådet bevilgede 30 kr. til et billede af den afgangende biskop Scharling. Billedet skulle hænges op ved siden af andre biskopper i Ribe Domkirke.

Ved fordelingen af høstofferet 1947 lagde man 150 kr. til side til forskønnelse af kirken. Sikker har menighedsrådet tænkt på den restaurering af kirken, det ønskede at sætte i gang og som blev

gennemført i næste menighedsrådsperiode. Men det fremgår, at der er nogle, der har ønsket at ændre Tvis kirkes ydre til det bedre. Det blev dog aldrig gjort.

Kirkeminister Carl Hermansen (V) havde til opgave at give kvinder adgang til præsteembedet – hvilket han ikke selv gik ind for. Da der kom et konkret ønske fra en valgmenighed om at få ansat en kvindelig præst, blev han nødt til at fremsætte et forslag. Forslaget udløste debat i kirkelige kredse, og også i menighedsrådene. Kirkeministeren tog ikke initiativ til en høring blandt menighedsrådene, sådan som det var sket 1920 og 24. Derfor besluttede Landsforeningen for menighedsråd⁵⁴ at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt menighedsrådene. Godt og vel 2/3 af landets 1500 menighedsrådsmedlemmer besvarede skemaet. 34,5% gik ind for kvindelige præster og 65% var imod. En samtidig gallupundersøgelse viste, at 55% af befolkningen var for og 32% imod. Loven, der gav kvinder adgang til præsteembeder, blev vedtaget i slutningen af maj 1947.⁵⁵

Der står i referater for 1946-47 intet om, om menighedsrådets medlemmer i Tvis tog stilling til dette spørgeskema. Der kan være en mere eller mindre velbegrundet mistanke om, at pastor Schmidt som formand har modtaget skemaerne, men har ”glemt” dem, for han var indædt modstander af kvindelige præster.

For øvrigt havde pastor Schmidt og frue 25 års jubilæum som præstepar i Nr. Felding og Tvis i 1949. Der blev ifølge Holstebro Dagblad holdt et festligt samvær på højskolehjemmet for 400 deltagere. Menighedsrådene og lærerne havde været indbudt til frokost i præstegården førend den egentlige fest. Det var sognerådsformand Jacob Halgaard, Tvis, der bød velkommen, hvorefter Harald Damtoft, Nr. Felding holdt festtalen, hvor han bla. fremhævede præstens store ordens- og skønhedssans, samt hans interesse for kirke og skole. Til slut overrakte Damtoft en pengegave på 200 kr. fra begge sogne, samt til fru Schmidt en pengesum til indkøb af en støvsuger. Derudover var der mange andre talere.

Da præsteparret Fibiger i 2005 holdt det samme jubilæum, var menighedsrådets gave en koncert med Michala Petri og Lars Hannibal, og en af gaverne var ikke en støvsuger, men et digitalkamera. Udviklingen var gået stærkt siden 1945: Borgmesteren var ikke til stede, ligesom skolerne heller ikke var repræsenterede.

Laurits Uhre flyttede fra sognet, og trådte derfor i 1949 ud af rådet. I hans sted trådte suppleanten Immanuel Jensen ind.

Der blev menighedsrådsvalg i 1949 efter gældende regler. I 1947 havde socialdemokratiet dannet regering, og Frede Nielsen var blevet kirkeminister. Vanen tro fremsatte også han adskillige forslag til ændringer i menighedsrådsloven. Disse ændringer blev vedtaget i folketinget i 1949 og fik altså ikke betydning for det næsten afgående menighedsråd. Derfor gemmer vi ændringerne til næste menighedsrådsperiode.

Menighedsrådet består fra 1. december foruden sognepræsten af flg:

⁵⁴ Landsforeningen for menighedsråd blev stiftet 1920. Formålet var og er at behandle relevante spørgsmål for at styrke fællesskabsfølelsen blandt menighedsrådene og at give rådene større indflydelse på ”Afgørelsen af vigtige folkekirkelige Sager, særlig af praktisk og økonomisk Art” *Vilkår og vækst* s. 44

⁵⁵ *Vilkår og vækst* s. 61-62.

K.Mikkelsen IM
Jens Pingvig Nielsen nyvalgt Gr
Jens Halgaard Gr
N. Sørensen IM
Ejner Thomsen nyvalgt Gr
E.C. Sørensen nyvalgt IM
Laurits Vestergaard Gr

Ud trådte Immanuel Jensen, Jens Morre og Chr. Skautrup.
Næstformand blev Jens Halgaard og kasserer Ejner Thomsen.

Ejnar Thomsen, Engbæk, Smedegårdvej 31, kasserer for menighedsrådet 1949-57, og ligeledes kasserer for Tvis kommunekasse

Ejnar Christian Sørensen, lærer ved Hingebjerg skole og kirkesanger 1947-61

Perioden 1949-53

Det blev en travl periode.

Under krigen var der kommet et ønske fra en del af sognets beboere om at få bygget et ligkapel ved kirken. Det var blevet udskudt af menighedsrådet til et mere belejligt tidspunkt, hvor det ville blive nemmere at få byggematerialer. Det tidspunkt var nu kommet. Kirkeudvalget, der bestod af 3 menighedsrådsmedlemmer samt de to kirkeværger, ville foretage det fornødne angående beliggenhed, tegning og omkostninger til evt. godkendelse. Ansøgning til kirkeministeriet sendtes af sted i december. Tegning til kapel, udfærdiget af murermester Kjeldahl blev godkendt i 1950. Kappellets tag skulle være røde teglsten. Gulvet gule klinksten. Toiletternes gulv terraco(tta?). Dørene indtil toiletterne skulle bestå af 4 fyldninger med glas foroven. Træerne foran kirkegårdskapellet skulle fjernes og flagstangen flyttes. Kappellet stod færdigt i 1951.

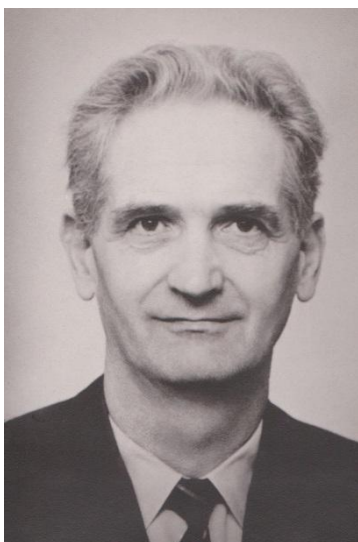
Installatør Møller-Madsen, Nygade skulle 1950 tilse høreapparaterne i kirken, som var meget defekte. Første gang vi hører om overvejelser ang. anskaffelse af høreapparater var i 1920. I oktober 1954 var der et fælles møde for Nr. Felding og Tvis, hvor man vedtog, at kirkeværgerne for

begge sogne skulle mødes med en repræsentant for American Danish Oticon Corps til en demonstration af et tunghøreanlæg til kirken.

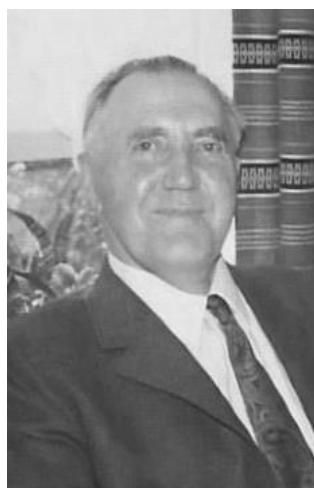
Dernæst var der overgangen til selveje, som allerede var påbegyndt i slutningen af den tidligere menighedsrådsperiode. Der var blevet henstillet kirkeværgerne at sende ansøgning til ministeriet ang. dette.

Kirkeværgerne havde deres egen protokol. Den er tavs mellem 1947 og 1952, det år, hvor kirken overgår til selveje.

Ifølge menighedsrådets referat for juni 1948 er Jens Morre og Jens Halgaard, begge medlem af menighedsrådet, blevet kirkeværger. Men ved det årlige kirkesyn i 1948 er referatet underskrevet, foruden af præsten og menighedsrådsmedlemmerne K. Mikkelsen og Chr. Skautrup, også af Aksel Henriksen og Aksel Halgaard.

Aksel Halgaard, Fjald
Kirkevæрге 1946-52

Aksel Henriksen, Hedegård
Kirkevæрге 1945-52

Pastor Schmidt skriver med sin sirlige håndskrift i synsprotokollen, at der blev holdt en ekstraordinær synsforretning 13. november 1951, hvor repræsentanter for de tidligere kirkeejere, gårdejer Aksel Henriksen og gårdejer Aksel Halgaard deltog sammen med menighedsrådsmedlemmerne, samt provsten og den bygningsagkyndige tømrermester Kjærgaard.

Dette syn var en overdragelsesforretning, hvor det blev noteret, at alt vedr. kirken var i orden.

Købmand Niels Sørensen, Hovedgaden

Men 15.maj 1952 skriver den nye kirkeværge N. Sørensen, udpeget blandt menighedsrådsmedlemmerne, med sin lige så sirlige skrift, at kirkeudvalget og den nye kirkeværge havde holdt møde sammen med den gamle kirkeværge Aksel Henriksen. Han afleverede til N. Sørensen alle bøger og bilag vedr. kirken:

1. protokol
2. skøde
3. brandpolice for kirke og kirkehus
4. tyveriforsikring
5. 5 forskellige protokoller fra kirkens arkiv
6. begravelsesprotokol
7. vedtægter for Tvis kirkegård.

Nu kunne det nye menighedsråd fortsætte de forberedelser til restaurering af kirken, som det afgående råd havde påbegyndt. Kirken var løbende blevet vedligeholdt siden indvielsen 1887, kan vi se i synsprotokollen. Men en større restaurering havde aldrig fundet sted.

Kirkemaler og konservator Johannes Madsen, Aalborg var blevet bedt om at komme med forslag til istandsættelse af altertavle, degnestol, prædikestol og lydhimmel og det nye menighedsråd tog dette forslag til efterretning. Istandsættelsen af dette forventedes at beløbe sig til 2500 kr.

I henhold til stiftsøvrighedens skrivelse af 7.oktober 1949 ang. restaureringen blev det meddelt tilbage, at udgiften til snedker- og billedskærerarbejderne ville blive dækket gennem en indsamling i sognet.

Når maler- og snedkerarbejdet var vel begyndt, skulle sogneindsamlingen sættes i værk.

Desuden forespurgtes der om muligheden for statstilskud.

Ministeriet lod forstå, at der var mulighed for en sådan ekstra bevilling, ”*særligt af to grunde: 1. Kirken fik ikke noget statstilskud ved dens bygning. 2. Der er indsamlet et godt beløb i sognet, hvilket Ministeriet anerkender.*”

Vi ved, at der blev afsat nogle hundrede kroner af høstofferet til kirkens forskønnelse i disse år. I 1950 blev der henlagt 225 kr. af et høstoffer på 1125 kr. Andre i sognet har givet et beløb, for af de til kirkens forskønnelse indsamlede midler henstod der på det tidspunkt i banken 7.336,62 kr.

I 1951 forventedes der yderligere at indkomme 1.855 kr., og i 1952 er der tegnet for 1.340 kr. Det fremgår ikke, hvem der har tegnet sig for disse penge, eller hvordan man tegnede sig. Det er vel, hvad vi i dag vil kalde et sponsorat.

Alt i alt blev der i sognet samlet 13.280 kr. ind, hvilket må siges at være et flot resultat.

I synsprotokollen står at læse, at der på et menighedsrådsmøde i november 1952 blev vedtaget at optage et lån på 50.000 kr. i Holstebro Bank til restaurering af kirken: ”*menighedsrådets kasserer Ejnar Thomsen bemyndiges til at hæve beløbet*”.

Det sidste møde i 1951 var i december måned. Her var man samlet for at tage stilling til det forslag om istandsættelsen af Tvis kirke, som var udarbejdet af arkitekterne Jens Foged og Poul Hansen, Thisted. Forslaget lå klar til at blive sendt videre til kirkeministeriets godkendelse. Inden

denne godkendelse forelå, afventede man Laurits Vestergaards forhandling med ministeriet ang. evt. statstilskud til arbejdets udførelse.⁵⁶

I juli 1952 står der at læse i referatet for menighedsrådsmødet: *"Ministeriets Svar på Ansøgning om godkendelse af Arkitekt Fogeds Forslag til restaurering af Tvis Kirke og dets Svar på Ansøgning om Statstilskud blev taget til efterretning"*. Vi må formode, at det var et positivt svar, for nu skulle arkitekten tilkaldes til forhandling om arbejdets påbegyndelse.

Der var afgivet tilbud på de forskellige arbejder, kan vi læse i Holstebro Dagblad. Følgende fik overdraget arbejdet:

Murermester Kjeldal, Holstebro for dagløn.

Tømrer Frandsen, Tvis bl.a. omlægning af gulv - for dagløn

Tømrer Pedersen, Aulum - snedkerarbejdet, stole, panel + vinduer for 7.947 kr

Maler Christiansen, Holstebro for 3.130 kr.

"Saaledes bortliciteret ved Menighedsraadmøde i Tvis Forsamlingshus den 17. september 1952".

Hvilke ændringer blev der så foretaget i kirken:

Allerede i 1945 var der tale om et varmeanlæg i kirken, men menighedsrådet ville tage stilling dertil, når tiden opfordrede mere til det, end det gjorde på det tidspunkt. Nu var tiden inde til, at kakkelovnen skulle fjernes. Der blev i stedet installeret et elektrisk varmeanlæg..

Døbefonten fik plads på kakkelovnens sted. Ved kirkesynet både i 1949 og 1950 nævnes det, at døbefonten skal have en fod, der passer ind i farven, samt at synet vil komme med et forslag. Selve fonten stammer fra Tvis Klosterkirke, men foden er altså ny.

Dåbskanden skulle loddess, og vi kan regne ud, at det er en dåbskande af tin, som på et tidspunkt forsvinder ud af historien. Den har sikkert været i for dårlig stand. Det mærkelige er, at den aldrig er blevet erstattet af en ny. Kanden befinder den sig nu på kirkens loft.

Man ville prøve, om der kunne forandres ved alterlysene, så de passede bedre til den ny restaurerede altertavle. Hvad der tænkes på, fremgår ikke af referatet, men ved restaureringen blev Moses og Jesus hentet frem fra de underliggende lag på altertavlen og disse skikkelser kunne måske bedre ses, om alterlysene forandredes. Eller det var et spørgsmål om soden fra lysene, der i længden ville sværte altertavlen til.

Arkitekten blev bedt om at komme med to forskellige forslag til stolenes omformning. Mon ikke det er kirkebænkene?

Det var i forbindelse med restaureringen, at der blev stillet forslag til et smedejernsophæng til dåbsfadet. Dette blev udført af smed Harald Hansen, Tvis. Før den tid var der et ophæng af træ. Der blev anskaffet en kirkenøgle, der fik sin plads i præsteværelset i kirkehuset. Indtil da havde man nok ikke fundet det nødvendigt at låse kirken.

Der kom også nye vinduer, degnestolen blev malet op. En kreds af damer syede altertæppet. Og det var ved samme lejlighed, at vinduerne i nordsiden blev muret til. I forbindelse med restaureringen blev knæleskamlen ombetrukket med læder. Den blev sat på plads inden jul 1953. Og der kom nyt knæfald.

Kirken blev taget i brug 17. maj 1953. Provst Christiansen, Tim, blev indbudt til at forrette tjenesten. Og så står der ikke mere om det. Den egentlige festgudstjeneste blev først holdt 22. november. Det

⁵⁶ Ang. forløbet af og resultatet af restaureringen af Tvis kirke se da heftet *Tvis kirke 1886-2011 s. 8ff*

var 2 dage efter 66 årsdagen for Tvis kirkes indvielse.⁵⁷ 24 håndværkere var indbudt til gudstjenesten. Ifølge artiklen i Holstebro Dagblad var kirken stuvende fuld og våbenhuset måtte også tages i brug. Efter gudstjenesten var der sammenkomst i forsamlingshuset:

Det vil alle i sognet glæde sig over

I forsamlingshuset blev kirkegængerne budt velkommen af pastor Schmidt. En særlig velkomst rettede præsten til biskop Lindegaard og frue og til alle, der havde haft arbejde ved kirkens istandsættelse. Pastor Schmidt lod tydeligt skinne igennem, at kirkens restaurering har ligget ham meget på sinde, og han udtalte da også sin glæde over, at hans ønske nu var gået i opfyldelse. Det vil alle i sognet glæde sig over.

Kaffen blev indtaget ved borde, der var smukt pyntet med blomster, og efter at man havde sunget „Fader milde“ talte næstformanden for menighedsrådet, gdr. Laurits Vestergaard, der mindedes et besøg biskoppen tidligere havde aflagt på egnen. Dengang var man samlet i præstegården i Nr. Felding, og her havde biskoppen ikke just udtrykt lovord om Tvis kirke. Vi mener

selv her i sognet, at den restaurering, der nu er afsluttet, har ændret kirkens tilstand til det bedre, og det er vi glade for. Efter at have omtalt det arbejde, der lå til grund for istandsættelsen, sluttede Laur. Vestergaard med at bringe en tak til de, der havde medvirket ved restaureringen. Han mindedes i denne forbindelse afdøde uddeler Mikkel-

sen, som havde gjort et stort arbejde for kirken.

Kassereren Ejnar Thomsen fremlagde regnskabet for restaureringen:

Restaureringsudgifter på ialt 64.373 kroner

Provst Christiansen, Tim, var forhindret i at være til stede, og pastor Schmidt overbragte en hilsen fra ham. Kassereren, Ejnar Thomsen, forelagde regnskabet for restaureringen. Udgifterne havde været ialt 64.373 kr. Der var i menigheden indsamlet 13.280, af stiftsmidlerne var modtaget 14.900 kr. og i statslån var bevilget 15.000 kr., hvoraf 7500 kr. var udbetalt, mens den anden halvdel udbetales næste år. I Ribe stift er optaget et lån på 27.000 kr. til dækning af restudgifterne.

27.maj 1953 holdtes der provstesyn over Tvis kirke. Menighedsrådets bygningsagkyndige er nu tømrer Poul Frandsen, Tvis. Provsten skriver i synsprotokollen, at ”Kirken er smukt restaureret i 1952/53 og Vedligeholdelsesfonden god.”

Provst Christiansen har noteret ved samme lejlighed, at der skal anskaffes en boks til opbevaring af altersølv og dåbsfad. Det står i protokollen hvert år indtil 1962. Boksen blev anskaffet. Siden flyttedes denne boks til præsteværelset i den nye graverbolig og en ny boks blev anskaffet.

⁵⁷ Se nærmere om denne dag i *Tvis kirke 1886-2011 s.8f*

Ved kirkeudvalgte møde i maj måned 1952 kom en aftale i stand med Johannes Christensen om vedligeholdelsen af kirkegården og kirkens grund foran kirken for et årligt vederlag af 550 kr. Han blev altså ansat som graver.

Ved samme møde blev der vedtaget en ordning med kirkebetjent Johanne Jensen om at passe lighuset og begge toiletrum, ligesom kirkebetjenten skulle sørge for åbning og lukning af disse i forbindelse med gudstjenester og kirkelige handlinger.

Johanne Jensen opsagde sin stilling som kirkebetjent i juli 1952. Kirken var lukket på grund af restaureringen, hvorfor den nye kirkebetjent først tiltrådte maj 1953. N.Sørensen skriver i kirkeudvalgets referat:

1953 i Maj har Menighedsrådet indgaaet Overenskomst med Johannes Christensen for følgende udførelse af Arbejdet ved den nye tillagte Kirkegaard.

Renholdelse af Beplantningen (Læbælte) langs med den gamle Kirkegaard, samt Beplantningen – og Jorden-som er indlagt til Brug af Begravelse paa den nye tillagte Kirkegaard.

Den forrige Overenskomst med Johs. Christensen paa Kroner 550,00 forhøjes til kr.60,00 pr.

maaned ,i alt 720 kr. for et Aar. Samtidig er Johs. Christensen antaget som Kirkebetjent ved Tvis Kirke med den sædvanlige paatagelse af alt Arbejde, der vedrører Kirkebetjenten ved selve Kirken. Arbejdet begynder ved Kirkens ibrugtagelse den 17.maj og vedvarer til Kirkeaarets Slutning den 1. December 1953 for er Vederlag af 500 kr. for ovennævnte periode.

Johannes Christensen stilling er nu blevet en samlet graver- og kirkebetjentstilling.

Lønnen for arbejdet i 1953 blev således:

For renholdelse af kirken, fyring, ringning og i øvrigt til det, der vedrører kirkebetjenten	75 kr.
For renholdelse af kirkegården og anlægget foran kirkegården, samt ligkapellet	75 kr.
I alt pr. måned	150 kr.

Graverarbejdet i forbindelse med begravelser er stadig en privat aftale mellem de pårørende og graveren.

Det var gennem mange år normal praksis, at kirkebetjenten kun var ansat for et år af gangen, og hvert år skulle han på ny søge sin stilling.

Overenskomsten mellem kirkebetjent Johs. Christensen og menighedsrådet blev fornyet de følgende år med lønstigning hvert år. I 1955 får han 167 kr. pr måned og ret til 14 dages ferie årligt!

Ved mødet i februar måned 1953 i Hingebjerg skole, begyndte mødet med afsyngelse af nr. 420.

Endnu sang man fra salmebogen af 1899 og i denne hed nr. 420 Velsignelse al jordens tarv.

Menighedsrådsvalget dette år blev foretaget med de ændringer, som kirkeminister Frede Nielsen (S) i 1949 havde fået gennemført:

- Den særlige tilmelding til de kirkelige valglister bortfaldt.
- Aldersgrænsen for stemmeret blev nedsat fra 25 år til 23 år.
- Myndighederne kunne gribe ind over for menighedsråd, der enten forsømte deres pligter eller overskred deres beføjelser.
- Stiftsøvrigheden kunne pålægge menighedsrådets medlemmer dagbøder.

Om valget står det intet i protokollen, blot "*Konstituerende møde i Tvis Stj.(?) 10.dec. 1953.*

Men vi ved, at der var kampvalg. Det fortæller Hans Larsen os ved valget i 1973. Det år blev der for første gang siden 1953 kampvalg.

Det nye menighedsråd for næste periode kom til at bestå af – foruden sognepræsten

<i>Ejner Thomsen</i>	<i>IM</i>
<i>P.Pedersen</i>	<i>nyvalg Gr</i>
<i>Maren Halgaard</i>	<i>nyvalg Gr</i>
<i>J. Pingvig Nielsen</i>	<i>Gr</i>
<i>P.Nissen (nyvalgt)</i>	<i>IM</i>
<i>E.C. Sørensen</i>	<i>IM?</i>
<i>N. Sørensen</i>	<i>IM</i>

Uddeler Mikkelsen var død i 1953. Protokollen fortæller os ikke, om Mikkelsens suppleant trådte ind i rådet. Der var kort tid til valget, så måske derfor gjorde han ikke. Jens Halgaard og Laurits Vestergaard forlod rådet. Ejner Thomsen fortsatte som kasserer og N. Sørensen som kirkeværge.

Perioden 1953-57

Maren Halgaard, gift med Jens Halgaard, Nr. Halgaard

De første kvindelige præster var begyndt deres embedsvirksomhed i folkekirken i 1948, nu blev omsider også den første kvinde valgt ind i menighedsrådet i Tvis. Selv om kvinder havde været valgbare siden 1903.

Maren Halgaard blev valgt ind i præstegårdsudvalget. Det blev ganske almindelig, at kvinderne fik det job. Nogle har nok ment, at her var brug for den praktiske erfaring med hus, som kvinder havde

Kirkeminister Frede Nielsen havde fået indført et rådighedsbeløb for menighedsråd. Menighedsrådet kunne nu anvende et beløb på op til 500 kr. til stedlige kirkelige forhold, som f.eks. foredrag. Pengene måtte ikke anvendes til det frivillige menighedsarbejde, men skulle bruges på opgaver, der sigtede på at samle sognets beboere om kirkens gudstjenester og møder. Under de senere kirkeministre blev maksimumbeløbet gradvis hævet og brugen af beløbet blev udvidet, så bl.a. også trykning af kirkebladet, publikationer til barnedåb, programmer til koncerter, befordring af gamle og svage til gudstjenester kunne betales af rådighedsbeløbet.

Kirkeministeriet havde i 1945 nedsat en kommission, der skulle arbejde med indholdet i en ny salmebog. Under Bodil Kochs (S) tid som kirkeminister blev salmebogen autoriseret i 1953. Ved det konstituerende møde i december 1953 blev det meddelt, at den ny salmebog skulle tages i brug 1.juli 1954.

Det blev besluttet på det konstituerende møde at dette skulle bekendtgørelse ved en gudstjeneste, og vedtaget, at den syvarmede lysestage kun måtte bruges ved højmesseren.

Høstofferet i 1954 beløb sig til 1509.00 kr. Menighedsrådet enedes om at tilgodese bl.a. Mændenes Hjem København⁵⁸, Børnehjemmet Bethlehem på Amager, Sydslesvigsk Forening⁵⁹, Blå Kors⁶⁰ med hver 50 kr.

”De forskellige Kasserere gjorde Rede for deres Kassers øjeblikkelige Forhold”, står der at læse i samme referat. I 1954 var der fire kasser at holde styr på. I forbindelse med lovændringen i 1955 under Bodil Kochs ministertid blev menighedsråds-kassen og kirkekassen lagt sammen, så menighedsrådene kun havde tre kasser at administrere: præstelønningskassen, kirkekassen og aflønningskassen.

Præstelønningskassen dækkede bl.a. præstens kontorholdsudgifter. Den eksisterede som selvstændig kasse indtil 1984.

Kirkekassen administrerer kirkens indtægter og udgifter.

Aflønningskassen var aflønning af personalet. Den blev nedlagt i 1970.

Nis Peter Nissen Aalbæk,
Gl. Lindholt, Lindholtvej 2

Der blev afsat 1000 kr. til en ny messehagel. Den kom til at koste 850 kr. Messehagelen blev anskaffet i 1956. Vi kan gætte på, at det er den røde fløjs messehagel, der ikke bruges mere.⁶¹ Protokollen giver ikke yderligere oplysninger.

Menighedsrådet sendte 25 kr. til det påtænkte billede af biskop Lindegaard til ophængning i Ribe Domkirke.

Kirkens flag kunne rejses ved nationale fester, hvis der i forbindelse med disse holdtes festgudstjeneste.

⁵⁸ Mændenes Hjem er en selvejende institution, der har åbent hele døgnet på hjørnet af Istedgade og Lille Istedgade på Vesterbro i København. Hjemløse, narkomaner, alkoholikere kan få hjælp der. Det begyndte i 1910 og blev en del af kirkens sociale arbejde.

⁵⁹ Sydslesvigsk Forening (SSF) er det danske mindretals kulturelle hovedorganisation med 24 tilsluttede foreninger. Foreningens formål er at udbrede og pleje det danske sprog, at værne om og fremme dansk og nordisk kultur, at drive folkeligt dansk virke i Sydslesvig, herunder at udføre socialt og humanitært arbejde, at øge forståelsen for den sydslesvigske hjemstavn og dens særpræg samt at styrke sammenholdet blandt medlemmerne.

⁶⁰ Blå Kors Danmark blev stiftet 1. februar 1895. Fra Blå Kors' start var afholdenhed midlet, næst efter Guds ord, til at hjælpe og redde mennesker, der var kommet i nød på grund af alkohol. Blå Kors har syv væresteder, fem botilbud, tre pensionater, et behandlingscenter og en behandlingsafdeling i fængsel. Blå Kors har også 11 afdelinger med terapi for unge, hvis forældre drikker, TUBA, og hver sommer inviterer Blå Kors udsatte børn, unge og familier på sommerlejre. Desuden driver Blå Kors 55 genbrugsbutikker, der hvert år bidrager med ca. fire millioner kroner til det sociale hjælpearbejde

⁶¹ Se *Tvis kirke 1886-2012* s. 32

Traditionen med fotografering i kirken under handlinger holdt sit indtog. Derfor vedtog menighedsrådet, at det ikke må finde sted under selve den kirkelige handling.

Perioden 1957-61

Om menighedsrådsvalget 1957 står der ganske som ved det første møde efter valget 1953 kort og godt ” *Konstituerende møde i Skautrup Skole 16.dec. 1957. Alle var mødte.* ” Og alle fortsatte. I de samme udvalg med samme formand og næstformand. Der var fredsvalg, så det gik let.

Høstofferet i 1958 indsamlede 1349,00 kr. Heraf fik bl.a. Folkekirkens Nødhjælp 149,00 kr. og Fredehjemmet 50 kr.⁶²

I 1959 skete de flere forbedringer i kirken og på kirkegården:

Der blev anskaffet en motorklipper med påmonteret hækklipper til brug på kirkegården.

Der anskaffedes to kirkebøsser ved udgangen af kirkerummet. Tegninger til disse blev forelagt og godkendt.

Missionshuset fik som lejeindtægt i forbindelse med konfirmandundervisning 200 kr.

Johannes Christensen holdt som kirkebetjent 1960, men fik lov til indtil videre at blive boende i kirkehuset.

Der var fire ansøgere. Stillingen gik til Thorvald Hansen, Tvis. Den faste løn var på 5000 kr.pr. år, den faste betaling for voksengrave 45 kr., for børnegrave 35 kr. Graverarbejdet var stadig ikke indeholdt i graverens regulativ.

Det var det år, menighedsrådene for Nr. Felding og Tvis for første gang siden 1925 skulle indstille ny præst.⁶³ Menighedsrådet holdt møde med biskop Dons Christensen, Ribe, og pastor Viggo Andersen, Kildevældskirken i København blev indstillet til embedet.

På det første menighedsrådsmøde, hvor den nye præst blev valgt som formand, skete der den forandring, at det ikke længere var formanden, der tillige var sekretær. Det blev nu lærer Pedersen.

Og sparekassebogen, der hidtil havde været opbevaret hos formanden, ”*skal i fremtiden bero hos menighedsrådets kasserer.*”

Læg så mærke til, at fra det tidspunkt, pastor N.P. Schmidt rejste fra sognet og andre skulle føre protokollen, blev retskrivningen i protokollerne i overensstemmelse med den nye retskrivning fra 1948. Man har vel lov til at være stædig og holde fast ved det gamle!

Fru Marianne Henriksen holdt som organist og fik i den anledning en ting i sølv med indskrift til erindring om tiden som organist ved Tvis kirke. I stedet ansatte man frk. Margrethe Jensen, Vinding fra 1. januar 1961. Gaven var givet for hurtigt, for allerede i 1964 vendte Marianne Henriksen tilbage som organist ved kirken. Det fortsatte hun med, indtil hun måtte opgive p.gr.a. sygdom år 1976.

Høstofferet 1961 var på 1875 kr. og 23 forskellige organisationer blev tildelt et beløb. Heriblandt De danske Ungdomsforeninger og Ensomme gamles Værn⁶⁴ med hver 50 kr.

⁶² Der kan være tale om Fredehjemmet i Handbjerg, et hjem for evnesvage piger, oprettet af IM.

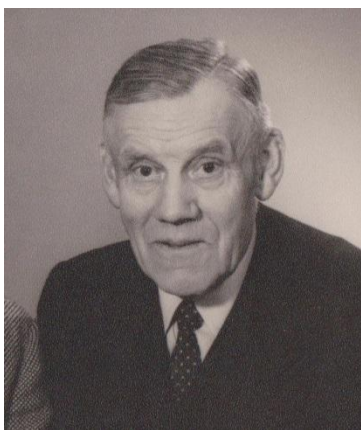
⁶³ Afskeden med Pastor Schmidt på højskolehjemmet er beskrevet i *Tvis kirke 1886-2012 s.13.*

Man vedtog at bekoste og uddele heftet ”Den hellige dåb” til brug i forbindelse med barnedåb, samt en bibel til hver konfirmand, evt. også til hvert brudepar.

Ved menighedsrådsvalget i 1961 blev der valgt ikke mindre end 5 nye medlemmer:

*Helge Jensen) Gr
Hans Larsen Gr
Jens Pingvig Nielsen Gr
Enevold Jensen IM
Inger Bak Gr
Sigfred Dalgaard IM
Harald Sidelmann IM*

Kun Jens Pingvig Nielsen fortsatte. Han blev kirkevæрге, Helge Jensen kasserer, Hans Larsen næstformand.

Jens Pingvig Nielsen, ledvogter, murerarbejdsmand, Vogterhus 7. Pingvig var bror til organist Marianne Henriksen. Han udførte meget murerarbejde i præstegården

Kirkevæрге 1961- 65

Helge Jensen, skoleinspektør ved Hingbjerg skole, kirkesanger og kasserer 1961-96

Hans Larsen, Nyborg, Smedegårdvej 5. Næstformand.

Formand for menighedsrådet 1973-88

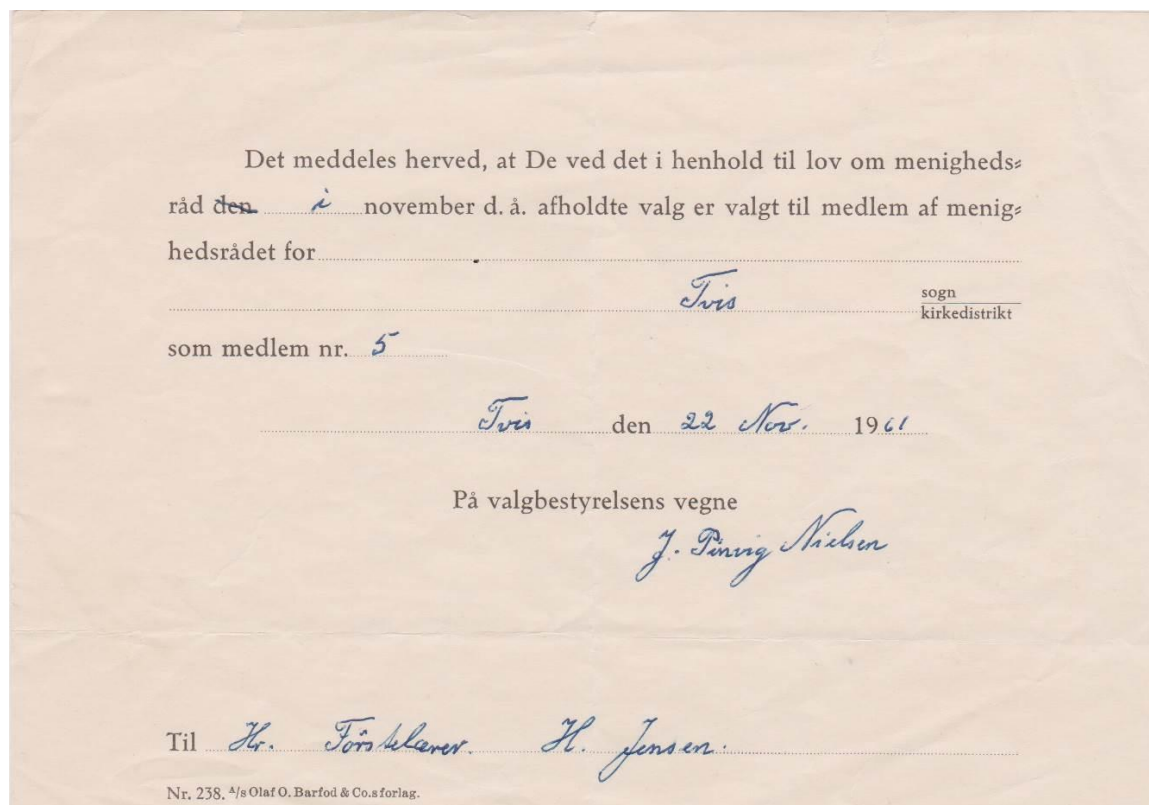
Medlem af provstiuvalget i en årrække

De nyvalgte medlemmer måtte, som de havde skullet det siden 1904, underskrive menighedsrådsløftet. Det skal de nye medlemmer stadig gøre:

Undertegnede erklærer herved på ære og samvittighed at ville udføre det mig betroede hver i troskab mod den danske evangelisk-lutherske folkekirke, så at den kan byde gode vilkår for den kristne menigheds liv og vækst.

⁶⁴ Ensomme Gamles Værn arbejder for at forbedre vilkårene for socialt og økonomisk dårligt stillede gamle mennesker. Hovedsædet er i København.

Ved hvert nyvalg har det valgte medlem modtaget en bekræftelse fra valgbestyrelsens formand på, at han eller hun er valgt for perioden XX. Her ser vi den bekræftelse, Helge Jensen modtog:

Perioden 1961-65

Pastor Andersen fortsatte som formand og sekretærposten vendte tilbage til ham.

Mellem 1961 og 63 er referaterne meget kortfattede og der er kun få møder. Der var menighedsrådsmøde i forbindelse med fordelingen af høstoffer og sidst på året et regnskabs/budgetmøde, samt det obligatoriske kirkesyn om foråret. Ellers var der tilsyneladende møder efter behov. Det var en rolig periode.

På det konstituerende møde vedtog man at undersøge, hvordan der bedst kunne anskaffes en præstetavle⁶⁵ til ophængning i kirken.

Det blev besluttet at lægge skumgummihynder på bænkerne i kirken.

Graverens løn steg med 1000 kr. pr. år. I 1963 var lønnen 7.000 kr. pr. år.

Høstofferet 1963 blev på 2311,45 kr.

Deraf gik der 75 kr. til Flensburg-samfundet⁶⁶

100 kr. blev givet til Industrimissionen i Armenien⁶⁷

⁶⁵ Præstetavlen fortæller hvilke præster, der har været i Tvis sogn siden 1650. Se Tvis kirke 1886-2012 s. 34

⁶⁶ Historisk samfund for Sønderjylland

Og der blev givet 300 kr. til kirkebladet, som var fælles for Nr. Felding og Tvis.

På menighedsrådsmødet i oktober 1963, der fandt sted hos bager Sundgaard - meget praktisk, så var man sikret brødet til kaffen - blev det vedtaget, at der skulle forhandles med provsten ang. kirkehusets fremtid, restaurering eller nybygning?

Da kirkehuset var i elendig forfatning blev det besluttet, at det skulle rives ned, hvilket skete 1964, og i stedet skulle der bygges en bolig til kirketjeneren på stedet, hvor kirkehuset lå.

Skitseforslag til denne bolig blev forelagt menighedsrådet på mødet i december 1963.

På næste møde i maj 1964 forelå der tilbud fra tømrermester Poul Frandsen på opførelsen af boligen. Huset skulle kunne bygges for 65.000 kr. + den for tiden gældende afgiftsforhøjelse. Der blev bevilget et lån af stiftsmidlerne på 35.000, og der blev søgt om lån i Holstebro sparekasse. Huset stod færdigt samme år og blev i mange år stadig kaldt kirkehuset.

Thorvald Hansen holdt ikke længe. Kirkebetjentstillingen blev atter opslået som ledig og Mads Jensen, Tvis, blev ansat og flyttede ind i den nye bolig 1.april 1964.

Hans løn var:

Graverarbejde 3000 kr.,

Ringetjeneste 1200 kr. + den til enhver tid gældende honorartillæg og fri bolig.

Den faste betaling for voksengrave 60 kr., for barnegrave 40 kr. Kastning af grave er altså stadig holdt udenfor kirkebetjentens faste løn.

Vedligeholdelse af gravsteder beløb sig til 500 kr. for en enkeltgrav, 800 kr. for dobbelt gravplads, 900 kr. for 3 og 1000 kr. for 4 gravpladser. Disse beløb blev indbetalt til menighedsrådet.

Mødet i september 1964 fandt igen sted hos bager Sundgaard. Nye stole og borde skulle anskaffes til præsteværelset i kirkehuset.⁶⁸

Perioden 1965-69

Der var atter en gang valg til menighedsrådet. Det fylder ikke meget i protokollen. Det fremgår, at Karl Gandrup, Mejdal er valgt ind i rådet i stedet for Jens Pingvig Nielsen. Så de øvrige har ladet sig genvælge.

Karl Gandrup blev valgt på den grundtvigske liste.

Der var provstesyn i maj, hvor menighedsrådet deltog, men ellers har der ikke været menighedsrådsmøder i 1965, før det konstituerende møde i december. På det møde fordeltes høstofferet. Der var indsamlet 2066,00 kr., som blev fordelt mellem 14 organisationer. Deriblandt var Dansk kirke i Udlandet⁶⁹ og Københavns Kirkefond⁷⁰.

⁶⁷ Armenierne var igennem mange år forfulgt af Tyrkerne. I 1915 var landet udsat for et regulært folkedrab. Danske medarbejdere arbejdede blandt disse mennesker, og der blev fra Danmark sendt mange penge til bygning af huse, skoler, suppekokkener o.m.a. Arbejdet varede til 1977.

⁶⁸ I graverboligen, som vi kaldte den, var der et særskilt rum med toilet til brug for præsten til omklædning ved kirkelige handlinger

⁶⁹ DKU støtter danske i udlandet bl.a. ved at ansætte præster i de områder, hvor der bor danskere. Argentina, Bruxelles, Berlin f.eks. I dag er DKU sluttet sammen Danske sømandskirker og hedder DSUK.

I 1968 fik FDF/ FPF i Tvis del i høstofferet: 650 kr. blev til gode for dem.

Overslagene over kirke-og kirkebetjeningskassen (præstelønningskassen) for 1969/70 blev på budgetmødet i december vedtaget. Kirkekassen anslås til 43.960 kr. og præstelønningskassen til 19.192 kr.

I 1969 var der skam møde i april måned i sognegården. Det blev besluttet at installere et nyt teleslyngeanlæg i kirken fra Oticon. Der blev indsat et anlæg, så gudstjenesten kunne transmitteres til Tvis plejehjem, som var indviet i 1967.

På kirkesynet blev det besluttet at sætte hylder op i våbenhuset til hørerør, salmebøger o.a.

Der indhentedes tilbud om regulering af trappen til kirken, samt evt. opsætning af gelænder.

Der forhandlede med Mads Jensen om renholdelse af vej og fortov – med eventuel forhøjelse af grundløbet fra 2600 til 3000 kr.

11. november 1969 afholdtes der prøvevalg til menighedsrådet. Valget fandt sted 25.november. Dette prøvevalg har vi ikke hørt været foretaget siden 1938. Denne gang ved vi noget mere om dette menighedsrådsvalg, end vi gør fra tidligere valg, da der nu foreligger en valgprotokol. Prøvevalget ville vi nok kalde opstillingsmøde, som foretages for at undersøge, om der skal være kampvalg med flere lister, eller man kan enes om en liste (fredsvalg).

På valgbestyrelsens møde 1.november 1969 på Tvis Kommunekontor blev det vedtaget at anskaffe en ny valgprotokol, samt de nødvendige skemaer til brug ved valget, *"idet man ikke kunne finde valgprotokol og de øvrige papirer med oplysninger fra de foregående valg"*. Valgbestyrelsen vedtog at udsende en skriftlig indbydelse til samtlige hjem i Tvis kommune, samt sætte en annonce i "Aktuelt"⁷¹, Holstebro Dagblad + Tvis Ugeblad ang. opstillingsmødet og valget.

Hans Larsen, Sigfred Dalgaard og Harald Sidelmann dannede valgbestyrelsen med Hans Larsen som referent. Han skriver i valgprotokollen, at menighedsrådet vil indbyde de kirkelige vælgere til et orienterende møde om menighedsrådets arbejde, samt forsøge samme aften at udarbejde en fællesliste.

Til opstillingsmødet kom 50 deltagere. Efter en orientering om menighedsrådets arbejde i indeværende periode blev der *"efter en drøftelse af opstillingsformen med en fællesliste aftalt, at de 3 mandater på fælleslisten skulle besættes med kandidater fra IM, og de 4 mandater med kandidater fra grundtvigsk side... Efter at der var foreslået en del kandidater og foretaget en orienterende afstemning, enedes man om, at de 2 grupper hver for sig skulle finde frem til deres kandidater"*. Derefter blev der opstillet en fællesliste. Der indkom ved fristens udløb ikke flere lister, hvorfor følgende blev valgt på mødet:

*Hans Larsen Gr
Helge Jensen Gr
Sigfred Dalgaard IM
Ejnar Østerholm Hansen IM
Karl Gandrup Gr
Inger Bak Gr
Vagner Poulsen IM*

⁷⁰ Kirkefondet er en uafhængig kirkelig organisation, hvis formål i dag er at inspirere og rådgive folkekirkens menigheder i deres arbejde med at skabe liv og vækst i kirken. Kirkefondet blev oprettet i 1890 med henblik på at bygge kirker i det hastigt voksende København.

⁷¹ **Aktuelt** (gennem sin levetid også kendt som **Socialisten**, **Social-Demokraten**, **Det Fri Aktuelt**) var arbejderbevægelsens dagblad i 130 år fra 22. juli 1871 og til lukningen 6. april 2001.

Formand var stadig sognepræsten. Hans Larsen og Helge Jensen fortsatte på deres poster. Sigfred Dalgaard blev kirkeværge.

Perioden 1969-73

Sigfred Dalgaard, St. Soels, Soelsvej 2
Kirkeværge 1969-80

Den følgende menighedsrådsperiode 1969-73 røber ifølge protokollen ikke megen aktivitet. Fra ministeriets side kom der flere ændringer, som fik betydning for menighedsrådets arbejde i Tvis.

Som noget nyt fik kirkeminister Dorte Bennedsen (S) gennemført, at rådighedsbeløbet, der nu var på 6.000-25.000 kr. afhængigt af sognets størrelse, måtte anvendes til aktiviteter, som menighedsrådet ønskede at iværksætte, uanset præsternes holdning til det. De hidtidige bestemmelser ang. rådighedsbeløbet sikrede et tilskud til aktiviteter, som præsterne var drivkraften i.⁷² Den nye bestemmelse gav menighedsrådene ekstra bemyndigelse, som måtte kunne føre til uoverensstemmelse med præsten. Men præsten var dog medlem af menighedsrådet og havde derfor indflydelse på, hvad der skulle støttes.

1970 var året for kommunalreformen og indførelsen af kildeskat. Sognerådene fra 1868 blev erstattet af kommune- og byråd.

Kommunalreformen betød kirkeligt set, at adskillige sogne-, provsti- og stiftsgrænser blev ændret. Således blev Tvis en del af Viborg Stift i stedet for som hidtil Ribe Stift.

Provstiudvalgene fik den beføjelse, at de blev godkendende myndighed for menighedsrådenes budgetter og fastsættelse af den kirkelige ligning indenfor en kommune. Det havde før været stiftsøvrighedens opgave. En eller to personer fra menighedsrådet blev – og bliver – nu indkaldt af provsten hvert år til budgetsamråd.

Indførelsen af kildeskatten betød et øget kompetenceområde for menighedsrådet i forhold til kirkens personale, fordi rådet nu selv skulle beregne den ansattes skat, og indbetale den til skattemyndighederne, samt indberette hver måned en redegørelse for udbetalt løn og indbetalt skat for de ansatte. Kassereren Helge Jensen blev nu pålagt en ekstra arbejdsopgave.

Ligningsbeløbet, der nu skete under ét for alle sogne i kommunen, var for 72/73 på 104.420 kr.

Til gengæld blev kassen til aflønning af personalet lagt ind under kirkekassen, så der kun var to kasser og to regnskaber. Præstelønningskassen blev administreret af Nr. Feldings sogns menighedsråds-kasserer.

⁷² Vilkår og Vækst s.65-66

Høstofferet 1971 på 3640 kr. blev fordelt mellem 24 organisationer. Deriblandt Kristeligt forbund for Studerende og Skoleungdom – også kaldet KFS⁷³

Den grønlandske kirkesag støttes med 100 kr.⁷⁴

I 1972 fik Familiehøjskolen Skærgården⁷⁵ 170 kr. ud af de 3.770 kr., der blev samlet ind ved høstgudstjenesten.

Danmarks Kristelige Gymnasiastbevægelse⁷⁶, der blev KFUM/K's gymnasiearbejde, blev i 1973 tilgodeset med 100 kr. af et høstoffer på 4.205 kr.

I 1972 fyldte kirken 85 år. Pastor Andersen har en ganske kort notits under referatet for septembermødet, at man ville holde jubilæumsgudstjeneste 19. november kl. 19.00 ved biskop Johs. W. Jacobsen.

Derefter sammenkomst i sognegården.⁷⁷

Om det var i anledning af jubilæet, eller fordi der trængtes til det, så kom der i denne menighedsrådsperiode nye lysekroner, lampetter og de før omtalte to præstetavler i kirken.

Det er i slutningen af denne menighedsråds periode (1973), at der for første gang blev nævnt en kirkesal eller lignende i det hastigt voksende Mejdal-område.

Det blev vedtaget at rette henvendelse til kommunen desangående.

Menighedsrådsvalget var af kirkeministeriet fastsat til 20. november.

Der var opstillingsmøde i Tvis sognegård 6. november, hvor 83 vælgere var mødt op. Efter orientering om arbejdet de sidste fire år og om fremtidsplanerne, gik man over til at vælge kandidater. Der skulle vælges 8 medlemmer, da Tvis sogn var vokset til mere end 2000 beboere.

Samtlige 7 medlemmer erklærede sig villige til genvalg. Efter en orienterende skriftlig afstemning havde man en kandidatliste på 17 personer. Derudover var der 10 kandidater, der fik fra 1 til 3 stemmer. *"Forsamlingen fik derefter lejlighed til at udtale sig om den opstillede kandidatliste, og det blev konstateret, at man ikke kunne blive enige om at godkende de 8 øverste på listen. Efter at der var blevet afholdt separate møder i de to grupper, vedtog man enstemmigt i den grundtvigske gruppe, at man ikke vilde gå med til en fællesliste, og i stedet for besluttede man, at der skal være valg. De to grupper besluttede derefter at lave hver sin liste."* Så vidt Hans Larsens referat i valgprotokollen.

For første gang i 20 år blev der afstemningsvalg. Grunden er ikke, at der har været større problemer,

⁷³ KFS er et ungdomsarbejde, der bygger på Bibelen som Guds troværdige ord og på Den danske Folkekirkes evangelisk-lutherske bekendelse. KFS støttes af IM.

⁷⁴ Organisationen Den Grønlandske Kirkesag blev oprettet 1906 som en gensidig dansk-grønlandsk sammenslutning med det formål "at opretholde en levende forbindelse mellem den danske og den grønlandske menighed". Københavns biskop er født formand.

⁷⁵ Skærgården i Herning kommune er en forandringshøjskole for voksne/familier der trænger til forandring og ny indsigt i deres liv. Tidligere en højskole for familier med problemer. Støttet af KFUM/K

⁷⁶ Bevægelsen DKG er præget af –i forhold til KFS - en mere kulturåben tilgang til kirke og kristendom.

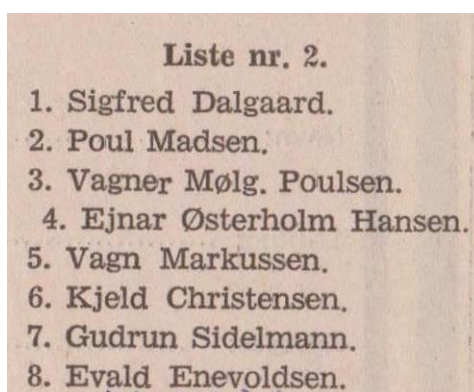
⁷⁷ se Tvis kirke 1886-2011 s.15

udtaler næstformanden Hans Larsen til Holstebro Dagblad. Der har ikke været de store ting for menighedsrådet i sidste periode at tage stilling til. Valget skyldes det 8. medlem.

Der var afstemning i sognegården i tiden mellem kl. 10-12 og kl. 16-20. Så var der tid til en god frokost og en middagslur.

Ældre og svagelige kunne hentes, eller var man forhindret, kunne man stemme pr. brev ved henvendelse til folkeregisteret.

De to lister, den Grundtvigske og den Indre Missionske fremgår af avisudklippet fra Holstebro Dagblad:

Det nye menighedsråd kom til at bestå af:

Skoleinspektør Helge Jensen Gr
Regnskabsfører Sigfred Dalgaard IM
Gårdejer Hans Larsen Gr
Ejendomshandler Poul Madsen- nyvalg IM
Fru Inger Bak Gr
Købmand Børge Dyrmosse – nyvalg Gr
Gårdejer Vagner Poulsen IM
Fru Karen Halgaard - nyvalg Gr

Karl Gandrup og Ejnar Østerholm Hansen trådte ud af rådet.

Der var ifølge avisen god tilslutning til valget:

Ved menighedsrådsvalget i Tvis var der 423, der afgav deres stemme. Det svarer til en stemmeprocent på 27,5 procent.

Liste 1 (den grundtvigske liste) fik 242 stemmer og fem kandidater. Liste 2 (Indre missions liste) fik 104 stemmer og tre kandidater.

Menighedsrådet er udvidet med et medlem til otte. Det gamle menighedsråd bestod af fire fra den grundtvigske liste og tre fra Indre mission.

Menighedsrådet var godt tilfreds med den store stemmeprocent, *"men det var dog ikke mere, end hvad man havde regnet med. Folk har haft den indstilling, at skal der være valg, så skal der også stemmes"*, sagde Hans Larsen til avisen.

Perioden 1973-77

I det nye menighedsråd skete der en stor forandring. Præsten var ikke længere formand. Men han fortsatte som sekretær.

Det blev Hans Larsen, der blev ny formand, idet den grundtvigske liste havde flest mandater. Helge Jensen fortsatte som kasserer, Sigfred Dalgaard som kirkeværge.

Under Dorte Bennedsens kirkeministertid kom loven om, at kun de valgte medlemmer havde stemmeret til formandsposten og dermed ikke præsten.

Siden 1973 har menighedsrådsvalg været afholdt på samme dag over hele landet, og ikke som hidtil blot en dag sidst i november. Datoen gives af kirkeministeriet.

I referatet for septembermødet 1973 skriver pastor Andersen, at gudstjenestetiderne fortsat skulle være 8.30 og 10.00 om sommeren og om vinteren 9.00 og 10.30.

Men der kom oliekrise og der kom forbud mod at køre om søndagen. Derfor vedtog det nye menighedsråd ved det konstituerende møde 23. november 73, at gudstjenesterne ovevejende skulle lægges på en hverdagsaften eller eftermiddag. I juledagene skulle gudstjenesterne holdes som normalt. 2. juledag med koncert af violinisten Anker Buch. Lørdag 5. januar Hellig tre Kongers gudstjeneste kl. 15 v. Bechmann Pedersen, Holstebro, tidligere missionær i Struer.

"Derefter henlægges gudstjenesterne eftersom situationen udvikler sig", skriver pastor Andersen.

I marts 1974 blev tømrermester Poul Frandsen valgt som bygningskyndig bistand til menighedsrådet.

I et cirkulære fra kirkeministeriet 1975 blev det pålagt menighedsrådene at give en person i rådet ansvar for kontakten mellem de ansatte vedrørende deres arbejde. Det fungerer stadig og kontaktpersonen har i dag en af de store opgaver i et menighedsråd.

I de følgende år blev der meget arbejde for menighedsrådet.

I 1960, da pastor Andersen tiltrådte embedet, var der i Nr. Felding og Tvis pastorat 2100 beboere. I 1974 var der ca. 4000. Befolkningstilvæksten fandt især sted i Mejdalkvarteret og i Tvis by. Dette gav menighedsrådet anledning til en drøftelse af de kirkelige forhold i pastoratet. Som nævnt var det allerede drøftet lige før menighedsrådsvalget i 1973.

Det blev nu vedtaget at nedsætte et udvalg, der kunne tage sig af, hvordan de kirkelige forhold i Mejdal kunne ordnes. Der manglede et samlingslokale, som kunne bruges til gudstjenester, til arbejdet med børn og unge, til konfirmandundervisning m.m. Udvalget skulle forhandle med kommunalbestyrelsen, provst og biskop. Vagner Poulsen, Poul Madsen og Karen Halgaard, der alle boede i distriktet, skulle tage sig af sagen.

Der blev holdt møde med biskop Johs. W. Jacobsen på Højskolehjemmet.⁷⁸ Mødet drejede sig om, hvorvidt der kunne skaffes et lokale til kirkelige aktiviteter og evt. ansættes en hjælpepræst. Der blev et senere møde i domprovstegården i Viborg, hvor generalsekretær for Kirkefondet Gunnar Hermansen deltog. Han mente ikke, der var hindringer i vejen for, at Mejdal distrikt kunne få en vandrekirke.

Pastor Andersen havde brug for aflastning i det store embede. Som hjælp, indtil en mere permanent løsning kunne ske, blev pastor Lundby, Idom og pastor Arendt, Naur bedt om at tage et konfirmandhold hver, samt en månedlig gudstjeneste.

Der arbejdedes fortsat med planer for bistandspræst/fast præst, der især skulle tage sig af Mejdalområdet.

BISTANDSPRÆSTER

Nr. Felding og Tvis Sogne har i de senere år været i stadig vækst, så befolkningstallet nu er over 4000, og stadig stigende. Ifølge en betænkning om sognestrukturen, regnes der med en befolkning på ca. 2000 i landsogne til 1 præst, hvis sognene skal betjenes forsvarligt og den personlige kontakt bevares.

Ved et møde i Tvis Sognegård i august, efter anmodning fra menighedsrådet, drøftedes forholdene med biskoppen, provsten og stiftsfuldmægtigen. Da der endnu ikke synes at være mulighed for ansættelse af en fast præst til hjælp af den kirkelige betjening af pastoratet – særlig Mejdal området, hvilket ville være mest tilfredsstillende, og den påtænkte vandrekirke, måske ikke bliver opført foreløbig, vedtoges det på mø-

det indtil videre at få to nabopræster, pastor Lundby, Idom og pastor Arendt, Naur, til bistand ved konfirmandundervisningen m. m. og de har beredvilligt stillet sig til rådighed.

Pastor Lundby påtager sig da konfirmandundervisningen i Halgaard Skole hvor det i år klares med eet hold, men fremover vil der rimeligvis blive to.

Pastor Arendt har påtaget sig hold 2 i Tvis skole, så sognepræsten aflastes og herefter har konfirmanderne i Nr. Felding og hold 1 i Tvis.

Desuden tager de to bistandspræster hver en gudstjeneste månedlig i Nr. Felding og Tvis kirker og, så vidt det er muligt, de kirkelige handlinger op til den pågældende søndag, hvorfor man, hvis man ikke har noget imod dette, kan træffe aftale desangående med pastor Lundby, Idom, tlf. 48 50 24, og pastor Arendt, Naur, tlf. 43 20 11.

Dette til orientering om, hvordan betjeningen af pastoratet indtil videre ordnes til aflastning af sognepræsten.

Menighedsrådene

⁷⁸ Tvis kirke 1886-2011 s.14

Om muligheden for en vandrekirke i Mejdal skriver pastor Andersen i referatet for mødet i august 75. ”*Virkeliggørelsen af denne har lange udsigter – spørgsmål om grunden.*”, Det varede nu ikke så længe endda. 1976 er det år, hvor grunden, hvorpå Mejdal kirke senere blev bygget, blev givet af kommunen. Skødet forelå ved mødet i september. Kirkeministeriet godkendte i 1977 grunden til kirkebyggeriet. Udvalget kom med et skitseforslag til det påtænkte menighedslokale/kirkesal.

I stedet for en vandrekirke på grunden, besluttede menighedsrådet sig for at bygge ny kirke. Der var i november et møde i sognegården med provst og biskop angående byggeriet. Biskoppen kom med forslag til den kirkelige struktur. Det blev arkitekt Holger Jensen, der blev udpeget til at stå for kirkebyggeriet. Stiftsøvrigheden godkendte arkitekten.

Høstofferet 1974 gav 3.800 kr., som blev fordelt mellem 21 forskellige organisationer. Heriblandt Tvis søndagsskole, Mejdal søndagsskole, Tvis FDF/FPF, Arbejdet blandt blinde⁷⁹ Så skulle der igen ny kirkebetjent til:

TVIS

Da Mads Jensen afslutter sin tjeneste som kirkebetjent ved Tvis kirke den 1. november 1975, har stillingen været opslået ledig. Blandt 8 ansøgere har menighedsrådet antaget Gunnar Skov, Holstebro som ny kirkebetjent fra den 1. november 1975.

Mads Jensen og hustru har i 11 år været vore gode medarbejdere i Tvis kirke, og vi bringer dem begge en stor tak for disse år, for trofasthed i tjenesten, for det bedste samarbejde i enhver henseende, og ønsker alt godt for dagene fremover. Samtidig byder vi Gunnar Skov og hustru velkommen til tjenesten ved kirken.

Gunnar og Ida Skov rykkede ind i graverboligen.

Ida Skov, fik timebetaling for rengøring o.l.
Hun tildeltes 440 timer årligt.

⁷⁹ Kristeligt Arbejde Blandt Blinde, KABB, er en folkekirkelig organisation, der har til formål at bringe evangeliet til blinde og svagsynede

Da Marianne Henriksen i 1976 opsagde sin stilling som organist på grund af sygdom blev Lis Markussen, Holstebro ny organist.

Marianne Henriksen, Hedegård.

Gift med Aksel Henriksen, en af de sidste kirkeværger

Organist ved Tvis kirke

Fra 1946 til 1976 har fru Marianne Henriksen virket som organist ved Tvis kirke til glæde og opbyggelse for os, som hørte på. Fru Henriksens spil har altid været nøje afstemt efter situationen, således at hun altid gennem præludier og spil under altergang betonedes den enkelte søndag eller anden helligdags særlige tekster og placering i kirkeåret. Ligeledes er der grund til at nævne hendes fine og følsomme spil ved begravelser og andre kirkelige handlinger.

Det er kommet så brat, at fru Henriksen forlader organiststillingen ved kirken. Der blev ikke nogen planlagt sidste gang, hvor der var lejlighed til at sige tak i menighedens nærværelse for de mange års troskab og kærlighed i tjenesten. Vi siger hende nu her en stor tak for trofast og fint arbejde og for det bedst tænkelige samarbejde i kirkens tjeneste.

I august måned 1977 mindedes menighedsrådet Inger Bak, der var afgået ved døden og bød Frederik Christensen velkommen i rådet. Det var for en kort periode, for der var opstillingsmøde til menighedsrådsvalget 8. november med ca. 80 deltagere.

Heller ikke denne gang kunne den grundtvigske liste acceptere resultatet af opstillingslisten, hvorfor der igen blev valg. Desuden var der kommet en Mejdal-liste til.

"Baggrunden for den særlige Mejdal-liste var det kommende kirkebyggeri i området, som flere ønskede indflydelse på." står der at læse i Holstebro Dagblad.

618 afgav deres stemme. Det var en stemmeprocent på 34,2 mod 27,5 procent ved sidste valg.

TVIS

Til menighedsrådsvalget tirsdag den 8. november 1977, er der indleveret følgende kandidatlistor:

LISTE NR. 1:

1. Hans Larsen
2. Helge Jensen
3. Børge Dyrmosé
4. Birgit Dahl
5. Anna Østergaard
6. Frederik Christensen
7. Dorte Hune
8. Hilda Karlshøj
9. Margrethe Ørskov
10. Iver Iversen.

LISTE NR. 2:

1. Poul Madsen
2. Kirsten Laugesen
3. Leif Hermann
4. Knud Klausen
5. Johannes Kristoffersen
6. Henning Graugaard Jensen

LISTE NR. 3:

1. Sigfred Dalgaard
2. Wagner M. Poulsen
3. Pauli Westh
4. Egon Brunebjerg
5. Eskild Frøjk
6. Gerda Aalbæk.

Der er indgået listeforbund mellem liste nr. 2 og liste nr. 3. Afstemningen finder sted i Tvis Centralskole i tiden 10-12 og 16-20. - Husk valgkortene. - Vælgere, som er forhindret i at deltage i afstemningen den 8. november, kan stemme pr. brev ved henvendelse til folkeregistret i kontortiden senest den 4. november. Valgbestyrelsen

Valgt blev:

Hans Larsen Gr
Pauli Westh IM
Helge Jensen Gr
Sigfred Dalgaard IM
Dorte Hune Gr
Børge Dyrmosé Gr
Poul Madsen, Mejdal liste
Birgit Dahl Gr

Birgit Dahl boede i Mejdal, men blev valgt på den grundtvigske liste.

På det konstituerende møde i november blev Hans Larsen atter genvalgt som formand og Helge Jensen som kasserer og Sigfred Dalgaard som kirkeværg.

De følgende år blev travle for menighedsrådet.

Pastor Andersen indgav sin afskedsansøgning og blev bevilget afsked med pension ved udgangen af september 1977.

Det blev derfor det nye menighedsråd, der skulle vælge den nye præst. Begge de to afgangende menighedsråd besluttede på et fælles møde på højskolehjemmet at genopslå embedet. Det var år med stor mangel på præster. De to nye menighedsråd mødtes 18. januar 1978 på højskolehjemmet og indstillede der blandt tre ansøgere enstemmigt cand.mag. Leif Pedersen, Herning. Leif Pedersen

blev ordineret 3.marts i Viborg Domkirke og indsattes i kirkerne 13.marts. Menighedsrådene inviterede præsten med familie og menighedsråd med ægtefæller til kaffe i sognegården.

Præsteboligen i Nr. Felding skulle sættes i stand, inden præstefamilien kunne flytte ind. Da en restaurering af præsteboligen ville blive meget dyr, overvejedes muligheden for bygning af en ny bolig.

Det kneb for de to menighedsråd at blive enige om, hvor denne i givet fald skulle placeres. Det gamle ønske om, at præsten skulle bo i Tvis dukkede op igen. Dette var en medvirkende årsag til, at menighedsrådene besluttede at restaurere boligen.

Præsteboligen omkring 1990.

I forbindelse med præsteskitte 2012 blev boligen revet ned og erstattet af ny bolig, der blev placeret i haven.

Biskop Johs. W. Jacobsen, stiftsfuldmægtig Makholm, arkitekterne P.E. Jensen og Albertsen, Holstebro blev derfor indbudt til et møde med de to menighedsråd. På det møde blev en ny skitse til restaurering af præstegården fremlagt og vedtaget.

Nu kunne arbejdet så gå i gang.

Arbejdet blev hovedsagelig udført af lokale håndværkere. Efter licitationen blev det murer Bent Bjerggaard, elektriker Stig Ørgaard, maler Peder Laustsen, alle Tvis og smed Flemming Knudsen, Halgaard. Tømrerarbejdet udførtes af Hans Nielsen, Nr. Felding.

Fra stiftsmidlerne blev bevilget 300.000 kr. Derudover en byggekredit hos sparekassen på 200.000 kr.

Præsteboligen stod klar til indflytning 1.september 1978.

På et fællesmøde blev regnskabet for restaurering af præsteboligen fremlagt. Det beløb sig til 497.000 kr. + 30.000 til anlæg af have.

Tilskud til rengøring, lys og varme i konfirmandstuen blev sat til 3000 kr. for 1979.

Fra september 78 underviste Leif Pedersen konfirmanderne fra både Halgaard og Tvis, samt naturligvis konfirmanderne fra Nr. Felding i det nyrenoverede konfirmandlokale i præstegården. Der indkøbtes lysbilledapparat, overheadprojektor, tavle og landkort til konfirmandstuen, ligesom der blev købt salmebøger og arbejdsbøger til konfirmanderne. De nye konfirmander fik udleveret Det nye Testamente, som ved konfirmationen blev deres ejendom.

Unge arbejdsledige arbejdede på Tvis Kloster gl. kirkegård. I den anledning blev der udgivet nogle pjecer om Tvis kloster, hvori indgår at de unge havde interviewet nogle ældre i Tvis sogn. Menighedsrådet støttede disse hefter økonomisk.⁸⁰

⁸⁰ Folkekultur fra Tvis sogn 1978 hft.1-7

Høstoffet i 1978 beløb sig til 4.734,00 kr. I forhold til tidligere samlede man sig om væsentligt færre, der fik del i offeret. 7 organisationer, hovedsagelig lokale, fik:

FDF/FPF i Tvis	1400 kr.
Tvis søndagsskole	500 kr.
Mejdal søndagsskole	1400 kr.
Tvis KFUM & K	300 kr.
Folkekirkens nødhjælp	334 kr.
Kirkens Korshær	400 kr.
Soldaterarbejdet Holstebro	400 kr.

Menighedsrådet drøftede et samarbejde med Pulsen, så kirkestoffet kunne optages deri. Det blev vedtaget og Dorte Hune blev repræsentant for rådet i det udvalg, der redigerede Pulsen. For at dække hele sognet blev Pulsen også sendt til Mejdalområdet. Allerede i 1980 opgav man den ordning og kirkebladet for Tvis og Mejdal blev startet op igen. Det blev trykt hos AN-bogtryk Holstebro. Da Mejdal sogn i 1984 blev et selvstændigt sogn, vendte kirkestoffet fra Tvis tilbage til Pulsen og der har det været siden.

Befolkningstallet var stadig stigende og der var brug for hjælp til præsten.

Menighedsrådet ville ansøge provstiudvalg og stiftsøvrighed om at få en sekretær for præsten på 4 ugentlige timer.

Der blev nedsat et udvalg fra begge menighedsråd, der skulle undersøge muligheden for bistandspræst/fast præst.

Efter mange drøftelser med biskop og kirkeministerium blev der bevilget en 50% hjælpepræst.

Menighedsrådet sendte en ny ansøgning for at få en hjælpepræst på 100 %.

Uden at det bliver nævnt i referatet havde Leif Pedersen opsagt sin stilling som sognepræst i Nr. Felding og Tvis. I referatet for menighedsrådsmødet 11. oktober 1979 står blot: ” *Der vil blive sendt en duplikeret adresseløs skrivelse rundt vedr. gudstjenestetider under vakancen. Helge Jensen tager sig af konfirmanderne.* ” Heraf kan vi regne ud, at Leif Pedersen har fået anden stilling i 1979. Han fik embede på Fyn og siden i Kolding.

Stillingen blev slået op første gang i 1979. Der kom en ansøger. Embedet slås op to gange mere, inden det lykkedes at få ansat ny præst.

Der var som nævnt blevet bevilget en 50 % præst. Også denne stilling måtte genopslås. Derpå blev den omdannet til 100 %.⁸¹

Sognepræst Ebbe Fibiger tiltrådte embedet som sognepræst juli 1980. Samtidig tiltrådte Lise Brandt Fibiger som residerende kapellan.⁸²

Nu var præsteboligen og præsterne på plads. Nu kunne rådet koncentrere sig om byggeriet i Mejdal. I august måned 1980 blev det første spadestik taget til Mejdal kirke. Og dermed var byggeriet i gang.

Spørgsmålet om, hvad kirken skulle hedde, blev sendt ud til folk i Mejdal gennem Mejdal G.I.K.

⁸¹ Se *Tvis Kirke 1886-2012 s. 16*

⁸² Residerende kapellan betyder 2. præst og selv om residens betyder bosiddende, behøver 2. præsten ikke bo i sognet. Betegnelsen bruges ikke mere. Nu kaldes alle sognepræster. Se *Tvis kirke 1886-2011 s 16-17.*

Til trods for at der kun var gået 3 år siden sidste valg, blev der udskrevet menighedsrådsvalg til 4. november. Grunden var, at det ellers ville falde sammen med kommunalvalget. Også denne gang var der tre lister:

TVIS
Til menighedsrådsvalget
tirsdag den 4. november 1980
er indkommet følgende kandidatlistes:

Liste nr. 1,	Tage Jensen
Grundtvigsk liste:	Ingrid Bek Andersen
Hans Larsen	Niels Lynggaard Sørensen
Helge Jensen	Solveig Randrup Pedersen
Dorte Hune	Jens M. Ebbesen Møller
Birgit Dahl	Henning Carlsen
Elsebeth Martinsen	Anne Lise Leer-Pedersen
Claus Lyder-Nielsen	Jens Ole Jensen
Kurt Degnbol	
Anna Østergaard	Liste nr. 3,
Hilda Karlshøj	Indre Mission/KFUM-K:
Frederik Christensen	Pauli Westh
Niels J. Buus Madsen	Poul Frandsen
Lisbeth Barslev	Gerda Aalbæk
Ernst Brødbæk	Ellen Margrethe Jensen
	Henning Nørby
Liste nr. 2,	Egon Brunebjerg
Mejdal fællesliste:	Thorkild Damgaard
Henning Færch	Madsen
Peter Leer-Pedersen	Henning Kjær
	Knud Erik Hornstrup

Afstemningen finder sted i Tvis sognegård i tiden
kl. 10-12 og 15-20 - Husk valgkortet.
Vælgere, som er forhindret i at deltage i afstemningen
den 4. november kan stemme pr. brev ved henvendelse
til folkeregisteret i kontortiden, senest fredag den
31. oktober.

Valbestyrelsen

"Mejdal satser på at få så god en repræsentation, at de selv kunne være med til at bygge et nyt fællesskab op omkring den nye kirke", sagde vejingeniør Tage Jensen, Mejdal til Holstebro Dagblad.

Birgit Dahl, Mejdal var stadig opstillet på den grundtvigske liste, men repræsenterede alligevel Mejdal. Hun kom ind sammen med Henning Færch fra Mejdal fællesliste.

På spørgsmål fra Holstebro Dagblad svarede Pauli Westh fra IM-listen, at nok var der forskel på synet på tingene, men at de to grupper ikke stod så stejlt overfor hinanden som tidligere. Som menighedsrådsmedlemmer arbejdede alle for kirkens liv og vækst.

Hans Larsen, spidskandidat for den grundtvigske liste, supplerede med, at i det daglige arbejde var der meget lidt uenighed, og var der det, snakkede man sig til rette.

Befolkningstilvæksten i Tvis, heri medregnet Mejdalområdet, gjorde, der nu skulle vælges 9 medlemmer i stedet for 8.

Valgt blev:

*Hans Larsen Gr
Helge Jensen Gr
Pauli Westh IM
Dorte Hune Gr
Henning Færch Mejdal-listen
Birgit Dahl Gr
Poul Frandsen IM
Frederik Christensen Gr
Anna Østergaard Gr*

Det ekstra mandat gik til den grundtvigske liste.
Sigfred Dalgaard, Børge Dyrmosé, samt Poul Madsen forlod menighedsrådet.

Perioden 1980-84

Hans Larsen blev genvalgt til formand, Helge Jensen beholdt kassererposten.

Poul Frandsen blev kirkeværge. Han var tillige som tømrermester bygningssagkyndig for menighedsrådet.

Der blev givet tilsagn om en anonym gave – op til 30.000 kr. Gaven blev omsat til en smuk alterbrødsdåse i sølv fra guldsmed Bent Exner. Dåsen med ekstra alterbrød-oblater- står på alteret under gudstjenesten.

Kirken og dens inventar blev tyverisikret bl.a. ved hjælp af billeder af inventaret.

Poul Frandsen var grundlægger af Tvis køkkener, Skautrupvej 16

I perioden 1981-82 var det forståeligt nok byggeriet af Mejdal kirke og den forestående restaurering af Tvis kirke, der gav arbejde til menighedsrådet.

4.april 1982 indviedes Mejdal kirke. Tvis menighedsråd med de to repræsentanter for Mejdal måtte nu arbejde med to kirker indtil næste valg i 1984. Da fik Mejdal sit eget menighedsråd og blev et selvstændigt sogn.

3.maj 1982 lukkedes Tvis kirke for at blive restaureret. Der var nu gået 30 år siden sidste restaurering, og den restaurering var mere gennemgribende end i 1982.

Under restaureringen blev der sat bus ind, så Tvis menighed kunne komme til gudstjeneste i Mejdal kirke.⁸³

Arkitekt Lydholm, Thisted blev ansvarlig for restaureringen, som udførtes hovedsagelig med lokale håndværkere: Murer Bent Bjerggaard, tømrer Ove Uhrlund Jensen, elektriker Stig Ørgaard. Malerarbejdet udførtes af Frode Madsen, Hogager.

Man vedtog i 1979 at fremsende ansøgning til stiftsøvrigheden om et nyt orgel med 10 stemmer, to manualer og fodpedal. Menighedsrådet ville henvende sig til firmaet Frobenius.

Resultatet blev et orgel med 8 stemmer og fodpedal.

Det gamle orgel, som stammede fra krigens tid, blev solgt til læge Ive, Vildbjerg for 400 kr.

Der kom ny løber i skibet. Det var tiltrængt. Ikke at den gamle var særlig slidt, og pæn var den også. Men den havde en stærk rød farve, der dominerede over de sarte farver på altertavlen og prædikestolen. Og så var det ikke bare skibet, der havde den røde løber. Tæppet var lagt på også i

⁸³ Ang. restaureringen se da *Tvis kirke 1886-2012 s.17*

koret. E.B. Rosing Holm, Aalborg afsatte nye farver på kirkebænkene, der harmonerede med det gamle inventar og den nye diskrete løber.

I et referat i Holstebro Dagblad fortælles, at de elektriske installationer er blevet forbedret. Åbenbart ikke godt nok, siden det år 2010 blev opdaget, at de elektriske installationer i den syv-armede lysestage var ulovlige og farlige ved brug.

Istandsættelsen af kirken beløb sig til 1.101.118 kr. I 1953 løb restaureringen op i 634.373 kr.

Kirken blev genindviet 21. november 1982 ved biskop Johs. W. Jakobsen. Ved det nye orgel sad orgelkonsulent Hildebrandt, Skive. Efter gudstjenesten var der samvær i sognegården for alle i sognet. Hertil inviteredes også arkitekt, håndværkere, provst og provstiudvalg.

Lis Marcussen opsigte sin stilling som organist. Fra 1. oktober 1982 hed organisten Ellen (Sysser) Hessellund, som også var ansat som organist ved Mejdal Kirke. Organisten medvirker fremover ved gudstjenester på Holstebro sygehus og ved bisættelser/begravelser på Holstebro kirkegårde. Organisten fik i 1984 oprettet et børnekor, der medvirker ved gudstjenesten. Børnekoret får en lille betaling for at gå til korprøver og medvirke ved gudstjenester.

I årenes løb går det op og ned med deltagelse i koret. I 2004 var der 26 børn i børnekoret, der sang ved gudstjenesten efter en turnusordning.

Sysser Hessellund valgte i 1986 at opsigte sin stilling ved Tvis kirke. Arne Svendsen, Struer, blev kirkens næste organist. Fra 1997 var Hanne Mortensen, Tvis organist. 31. maj 2006 sagde hun sin stilling op p. gr. a. alder. Roger Torstensson, Holstebro tiltrådte som organist 1. juni samme år og virkede som sådan indtil 1. juli 08.

Menighedsrådet ansatte derpå Kaj Milter, Ringkøbing 1. august samme år. Kaj Milter sagde sin stilling som organist op i 1. juni 09 for at tiltræde en tilsvarende i Rindum. Ingeborg Torstensson, Holstebro, blev ansat 1. august 09.

Kirketjener ved Mejdal kirke Ejvind Pedersen blev afløst for graveren ved Tvis Kirke.

Det var han indtil 1985. Thorkild Jørgensen, Aulum blev derefter ansat, men blev efter kort tid afløst af Ebba Birkkjær, Tvis, der først fratrådte i 2006. Derefter blev Heidi Kjærgaard Pedersen, Haderup ansat. Heidi Kjærgaard Pedersen fratrådte som gravermedhjælper 1. marts 2010 og Michael Lund Nielsen, Holstebro, ansattes umiddelbart efter. De tre sidste blev ansat på fuld tid.

Menighedsrådet vedtog at anskaffe telegrammer med billede af kirken til brug ved dåb, bryllupper og konfirmationer. Endvidere blev det vedtaget i forbindelse med dåb at give faddere et fadderbrev som en personlig hilsen.

Der kom i de år, og indtil der kom en ny salmebog, forskellige tillæg til salmebogen med nyere salmer. Tvis menighedsråd anskaffede flere af disse tillæg, bl.a. 78-salmebogstillægget. Disse tillæg gled efterhånden ud igen.

Sammen med borgerforeningen ville menighedsrådet opsætte bænke i Tvis by, samt på den gamle kirkegård.

Under Elsebeth Kochs (V) kirkeministertid blev de forskellige regler om valg samlet i en særlig lov (1983). Bestemmelsen om at kirkeministeren gennem cirkulærer fastsætter regler for, til hvilke formål rådighedsbeløbet kan anvendes, blev fjernet. Det ville give menighedsrådene mere frihed og selvstændighed. Dog kunne provstiudvalget nægte at godkende en foreslået aktivitet, hvis

provstiudvalget mente, det ikke gavnede sognets kirkelige liv. Denne ændring førte til, at provstiudvalget udbad sig en nærmere redegørelse for brugen af rådighedsbeløbet for Tvis sogn i 1983. Menighedsrådet foreslog at bruge:

Koncert	5000 kr.
Kirkeblad	1000 kr.
Møder	1000 kr.
Konfirmander	5000 kr.
Uforudset	5000 kr.

Under Mette Madsens (V) kirkeministertid var det, at præstelønningskassen afskaffet (1984). Dog forblev der en fælles kasse for alle tre sogne, der dækkede udgifter f.eks. til konfirmander. Den blev, som præstelønningskassen gjorde, administreret af kassereren for Nr. Felding Menighedsråd.

Regnskabet for år 1982 balancerede med 2.721.640 kr. Heraf den kirkelige ligning 2.370.600 kr. Der blev overført 1.940.000 kr. til kirkebyggeriet i Mejdal. I lønninger var udbetalt 387.000 kr., andre udgifter 70.249 kr. og der sluttedes med en kassebeholdning på 94.082. Så vidt Hans Larsens referat fra et menighedsrådsmøde 3.marts 1983.

I 1983 ønskede menighedsrådet at få syet et nyt altertæppe som erstatning for det tæppe, der blev syet i 1953. Der blev ingen ændring i motivet. Anna Østergaard fik ansvaret for fremskaffelse af materialerne. Gennem kirkebladet søgtes folk, der ville tage del i syarbejdet. Der meldte sig 1 mand⁸⁴ og en flok kvinder, der hver syede en del af tæppet. Altertæppet blev lagt på ved 100 års jubilæet i 1987.⁸⁵ Det gamle midterparti med Maria og barnet blev siden indrammet (1989) af smed Harald Hansen og hænger nu i dåbsværelset.

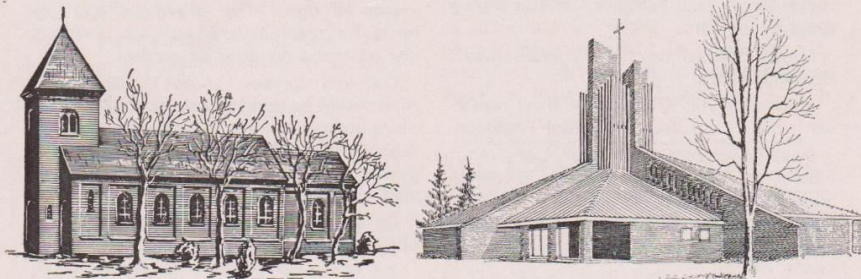
Lise Brandt Fibiger bevilgedes barselsorlov fra 1.12 84 samt orlov uden løn, sammenlagt 1 år. Stillingen blev opslået og Elna Winther, Skive blev valgt som vikar fra 1.1 1985.

Som omtalt tidligere var der en kort periode i begyndelsen af firserne fælles kirkeblad for Tvis og Mejdal. Det så i 1984 sådan ud:

⁸⁴ Den enlige mand var Søren Lund Jacobsen, Over Skautrup, Skautruplundvej 2

⁸⁵ Se *Tvis kirke 1886-2012 s. 10 og 17.*

September . Oktober . November 1984
22. årgang . Nr. 3

KIRKEBLAD FOR TVIS OG MEJDAL

Menighedsrådsvalg 6. nov. 1984

I forbindelse med menighedsrådsvalget bliver Mejdal udskilt som et selvstændigt sogn.

Efter at Mejdal kirke blev indviet 4. april 1982, fremkom der forskellige ønsker om at få Mejdal udskilt som et selvstændigt sogn. Disse ønsker fik enstemmig tilslutning i Tvis menighedsråd, som nedsatte et udvalg til at tage sig af dette arbejde.

Det blev foreslået, at Mejdal sogns grænser skulle følge grænsen mellem de to skoledistrikter i Tvis. Selv om der fremkom en protest blev dette forslag, som blev anbefalet af et enigt menighedsråd, godkendt ved en kongelig resolution af 27. februar 1984.

I det nuværende menighedsråd er der 9 medlemmer, som blev valgt 4. november

Artiklen om menighedsrådsvalget fortsætter på midtersiderne. Derudover fortælles, at der var familieaftner fælles for Mejdal og Tvis, at der var møder i missionshuset og hvad der foregik på plejehjemmet. Ligeledes at der blev foredrag i sognegården med landinspektør og foredragsholder Knud Sørensen, Mors. Og som noget nyt annonceres der med, at der søges børn til børnekoret i Tvis.

Det var det år, hvor Mejdal kirke som før nævnt blev skilt ud som nyt sogn med eget menighedsråd. Forud var gået diskussion om sognegrænsen mellem Tvis og Mejdal. Grænsen endte med at følge

skolegrænsen. Der var enkelte indsigelser imod dette, da der var nogle, der som ”gamle Tvisboere” følte sig hørende til Tvis sogn, men nu kom til at høre til Mejdal sogn. Også dette år var der -for 4. gang i træk -afstemningsvalg. Da Mejdal skulle vælge eget råd, blev der to lister, hvoraf der skulle vælges 7 medlemmer.

Liste 1 – den grundtvigske liste

Hans Larsen
Helge Jensen
Anna Østergaard
Michael Bøss
Aksel Damgaard
Elsebeth Martinsen
Margrethe Christensen
Monica Madsen
Niels Jørn Buus Madsen
Iver Iversen

Liste 2- den indre missionske liste

Poul Frandsen
Verner Aalbæk
Ellen Westh
Egon Brunebjerg
Henning Kjær
Helle K. Jensen(Kragbæk)

Der var en valgdeltagelse på 33%. Der blev afgivet 338 stemmer, har Hans Larsen noteret. det nye menighedsråd kom til at bestå af

Hans Larsen Gr
Helge Jensen Gr
Poul Frandsen IM
Anna Østergaard Gr
Ellen Westh IM
Michael Bøss Gr
Niels Jørn Buus Madsen Gr

Pauli Westh overgav sit hverv til ægtefællen Ellen Westh. Frederik Christensen trådte ud. Han boede på Prins Burisvej på den sidste adresse i Tvis sogn.

Perioden 1984-88

Mejdals udskillelse som selvstændigt sogn blev markeret ved en festgudstjeneste i Mejdal kirke ved biskop Johs. W. Jacobsen 1.s.i advent. Det afgående menighedsråd arrangerede en sammenkomst efter gudstjenesten i Mejdal kirkes lokaler.

Da der ikke kunne blive kirkegård ved Mejdal Kirke, blev Tvis Kirkegård også kirkegård for Mejdal sogn– i praksis begravnes de fleste på kirkegårdene i Holstebro.

Der blev taget bestemmelse om en ny messehagel, som skulle tages i brug ved 100 års jubilæet 1987. Der kom opslagstavle i våbenhuset og nye reoler – genbrug fra Tvis skole. Reolerne skulle bruges -og bliver brugt til børnebøger o.a.

Høstofferet 1986 beløb sig til 7.625 kr., samt 620 kr. fra plejehjemmets beboere:

Søndagsskolen Tvis	1.000 kr.
FDF/FPF	1.200 kr.
Kirkens Korshær, Varmestuen	2.500 kr.

Folkekirkens Nødhjælp	2.500 kr.
En kirkehilsen ⁸⁶	500 kr.
Soldaterhjemmet Ho.	545 kr.

Konfirmander og præst, samt medhjælpere begyndte det år at tage på konfirmandweekend. Menighedsrådet dækkede de fleste udgifter, konfirmanderne betalte et mindre beløb. Disse weekends fortsatte indtil 2000. I stedet for konfirmandlejr tog præst og konfirmander på en dagstur til Viborg Domkirke med opgaveløsning for konfirmanderne og dernæst tur til Mønsted Kalkgruber.

Et udvalg nedsat af Kirkeministeriet udarbejdede forslag til nye tekstlæsninger i gudstjenesten. Forslaget blev sendt ud til foreløbig brug i kirkerne og til høring i menighederne. Efter to aftengudstjenester diskuteredes forslaget på et menighedsmøde i sognegården. Det endelige forslag resulterede bl.a. i, at formessen blev udvidet to tekster En fra Det gamle Testamente og en Paulus-tekst.

I 1987 blev der drøftet et nærmere samarbejde mellem skolen og det omliggende samfund, et fællesvirke mellem områdets forskellige grupper. Det førte til Tvis kulturelle Samvirke.

I forbindelse med kirkens 100 års jubilæum 1987⁸⁷ ønskede menighedsrådet, at der blev skrevet om Tvis sogns lange historie. Arbejdet blev overdraget til gymnasielektor Jørgen Mejdahl, Holstebro. Projekt Tvis lokalhistorie blev en større bog, der blev udgivet ved 100 års jubilæet.

Bogen "Tvis sogn og dets beboere" er udgivet af Tvis sogns menighedsråd i 1987 med støtte fra:

Sparekassen SDS

Anonym giver i Tvis

Jens Jensen, Murer og Entreprenør A/S

Holstebro Bank

Vestjysk Bank

Lions Club, Holstebro

Holstebro Kommune

Sådan står der at læse på side 2 i bogen.

Der blev trykt 2000 eksemplarer og i forbindelse med jubilæet blev der solgt mere end 1000 bøger. Menighedsrådet købte et klassesæt til brug for konfirmander.

⁸⁶ "En kirkehilsen" var et lille blad med små artikler/ historier af kirkeligt forkyndende art. Det blev uddelt på plejehjemmet og der lå eksemplarer i våbenhuset, som menigheden kunne tage med hjem.

⁸⁷ Ang. jubilæet i november se *Tvis kirke 1886-2012 s.17.*

Til dækning af udgifterne til bogen oprettedes desuden en jubilæumsfond: Holstebro kommune bidrog med 2.000 kr. og private givere 25.000 kr. Der blev trykt førstedagskuverter,⁸⁸ som blev solgt ved jubilæet.

Hans Larsen opridsede ved opstillingsmødet i 1988, hvad der var foregået i forbindelse med jubilæet og sluttede den del af med at sige: *"Kort sagt, jeg tror, at vi er mange, som vil mindes disse mange arrangementer med glæde. Fra menighedsrådets side vil vi gerne sige mange tak til sognets foreninger og de mange enkeltpersoner, som medvirkede til at fejre 100 års jubilæet."*

Menighedsrådet havde stadig nye planer.

Menighedsrådet drøftede det ønskelige i at indgå i et samarbejde med kommunen og Tvis hallen om bygning af fælleslokaler i området mellem hallen og børnehaven.

Det resulterede i Kultursalen. Denne skulle have været et fællesprojekt for hal og menighedsråd, men da reglerne for menighedsrådsarbejdet hindrer, at et menighedsråd kan være medejer, kom hallen til at stå som eneejer. I 1990 indgik menighedsrådet en lejekontrakt med hallen om brug af Kultursalen.

Menighedsrådet fik tilladelse til at bygge et selvstændigt menighedshus, som via en indgang fik direkte forbindelse til kultursalen.

Kommunen stillede vederlagsfrit grunden mellem hallen og børnehaven til rådighed for byggeriet. Ved opstillingsmødet i forbindelse med menighedsrådsvalget i 1988 var disse planer på tegnebrættet, men i 1993 stod huset færdigt.⁸⁹

Huset rummede et kordegnekontor/menighedsrådslokale samt en konfirmandstue, et tekøkken, toiletter og depotrum.

Af billedkunstner Birte Ejner-Jensen, Svendborg, svigerdatter til pastor Viggo Andersen og fru Inger, købtes malerier, malet på silke.

Tvis kirke deltog i kirkelige udsendelser, bl.a. gudstjenesten, gennem den lokale radio Stjernekanalen. Denne kanal blev senere til Holstebro Radio. Denne ordning ophørte 2012.

Høstofferet 1988 gav i alt 6.932 kr. Flygtningearbejdet i Holstebro blev tilgodeset med 500 kr.⁹⁰

På opstillingsmødet, hvor der var mødt 50 deltagere, nævnte Hans Larsen bl.a., at der i 1987 blev brug for urnegravsteder, som Gunnar Skov på bedste vis havde anlagt de første 8 af.

Hans Larsen nævnte også, at Tvis kirke havde fået skænket/ købt 3 messehageler.⁹¹

Menighedsrådet havde deltaget i bispevalget, hvorefter Georg S. Geil 6. oktober 1985 blev indsat som biskop i Viborg stift. Endnu engang var der afstemning ved menighedsrådsvalget. Følgende blev opstillet:

⁸⁸ En førstedagskuvert bærer et frimærke, som er afstemplet på sin udgivelsesdagen

⁸⁹ *Tvis kirke 1886-2012 s.18-19.*

⁹⁰ Flygtningearbejdet var et arbejde for hovedsagelig tamilske flygtninge, der i 80'erne bosatte sig i Holstebro. Arbejdet fik hjemsted i Nørrelandskirken under ledelse af Søren Bruun, Holstebro

⁹¹ Se disse messehageler i *Tvis kirke 1886-2011 s.32*

LISTE 1 Grundtvigsk liste

Husmoder Gitte Andersen
Lærer Lisbeth Barslev
Adjunkt Michael Bøss
Husmoder Inger Damgård
Sygeplejerske Nanna Halgård
Kantinemedhjælper Inger Marie (Mie) Hansen
Skoleinspektør Helge Jensen
Sygehjælper Jonna Kjeldsen
Lærer Niels Jørn Buus Madsen
Revisor Jan Gyruup Nielsen
Gårdejer Kristian Nørgård
Driftsassistent Erik Sandal

LISTE 2 Indre mission

1. Tømremester Poul Frandsen
2. Husmoder Ellen Westh
3. Gårdejer Thorkild Damgård Madsen
4. Husmoder Elly Margrethe Poulsen
5. Gårdejer Egon Brunebjerg

Valgt blev:

*Michael Bøss Gr
Ellen Westh IM
Helge Jensen Gr
Poul Frandsen IM
Inger Damgaard Gr
Nanna Halgaard Gr
Kristian Nørgaard Gr*

Michael Bøss, som senere flyttede til Holstebro

Efter mange års tro tjeneste (1962-1988) trådte Hans Larsen ud af menighedsrådet og overlod formandsposten til Michael Bøss.

Perioden 1988-92

Udover Hans Larsen trådte også Niels Jørn Buus Madsen og Anna Østergaard ud af rådet.

Ellen Westh trådte ud af menighedsrådet i 1989 på grund af sygdom og suppleanten Elly Poulsen trådte ind.

I slutningen af 80'erne fik kirkeminister Torben Rechendorff (K) vedtaget en ændring i menighedsrådsloven, der ville give menighedsråd større muligheder for at to eller flere menighedsråd kunne etablere et samarbejde.

De følgende år kom der et øget samarbejde mellem Nr. Felding og Tvis menighedsråd i stand, bl.a. med henblik på fælles foredrag og andre møder.

Der kom andre ændringer: kirkeministeren skulle have mulighed for at yde tilskud fra fællesfonden⁹² til nye projekter, som f.eks. sognemedhjælper, engagement i nye medier, bedre udnyttelse af personaleressourcer.

En anden ændring var, at der til listen over udgifter, der kunne afholdes af kirkekassen, blev tilføjet: bidrag til lokalt mellemkirkeligt arbejde.⁹³

Der blev oprettet stiftsudvalg for Mellemkirkeligt Råd i Viborg Stift, hvortil menighedsrådet betaler et årligt beløb.⁹⁴

Der kom fra ministeriet en ændring i reglerne om valgret. Helt tilbage fra 1912 havde der stået, at medlemmerne havde valgret ”med mindre de ved aabenlyst at fornægte Kristentroen stillede sig i afgjort Modsætning til Folkekirken.”⁹⁵ Denne betingelse blev nu fjernet, så man alene skulle være medlem af Folkekirken

I Tvis menighedsråd skete følgende:

I 1990 blev der sat højtalere op i kirken. Præsten fik knaphuls- mikrofoner.

Samme år blev det vedtaget at renovere parkeringspladsen.

På menighedsrådets opfordring skrev Jørgen Mejdahl en folder om Tvis Kirke, der ligger i våbenhuset til fri benyttelse for turister, gæster ved kirkelige handlinger og alle andre.

Ved budgetmøder i disse år og fremefter bliver der næsten hvert år skåret i budgettet. Der skal spares også i kirken.

Den årlige ældreudflugt blev planlagt i samarbejde med plejehjemmet. I 1990 koster det 70 kr. at deltage. I 2013 175 kr.

⁹² Fællesfonden dækker en række fælles folkekirkelige udgifter

⁹³ Det mellemkirkelige Råd tager sig af folkekirkens kontakter til andre kristne kirker og kirkesamfund i Danmark og i udlandet.

Rådets formål er at støtte, formidle og samordne folkekirkens mellemkirkelige kontakter såvel herhjemme som i udlandet og i den forbindelse arbejde for, at arbejdet får et så bredt folkekirkeligt sigte som muligt.

Rådet tager stilling til folkekirkens medlemskab af nationale og internationale kirkelige organisationer som Kirkernes Verdensråd og Det lutherske Verdensforbund.

- Rådet arbejder for at arbejdet henvender sig til så mange i folkekirken som muligt.

-Rådet er et valgt organ med repræsentanter for de mellemkirkelige stiftsudvalg, Grønland og to biskopper. Rådet har et sekretariat i København.

⁹⁵ Vilkår og vækst s. 41 og 80.

Præsterne fik kontorhjælp. Alice Nielsen, Holstebro blev ansat med arbejdsplads i Nr. Felding præstegård. 1. september 1990.

Gudstjenestetiderne blev ændret til kl.9.00 og kl.10.30 med enkelte aftengudstjenester kl.19.30. Der blev brugt alkoholfri vin i kirken og menighedsrådet ønskede at fortsætte hermed. Det holdt i en kort periode, så blev der vendt tilbage til almindelig vin.

Ved kirke- og kirkegårdssynet 1991 blev det bl.a. vedtaget at anskaffe en tavle til at stå ved indgangen til kirkegården. På tavlen kan ses personalets navne og tlf.numre, samt hvornår der er gudstjeneste.

Der udarbejdedes en folder om dåben og dens ritualer til udlevering til dåbsforældre, når præsten aftaler dåben.

Menighedsrådet besluttede at være med i en fælles folder med omtale af kirkerne i Holstebro kommune. Folderen skulle ligge i kirkerne, på biblioteket og turistkontoret til brug for turister og andre, der gerne ville besøge kirkerne.

Fra efteråret 1992 påbegyndtes, hvad der senere kom til at hedde mini-konfirmandundervisning. Altså frivillig undervisning i kirke og kristendom på 3. klassetrin. Undervisningen varetages af præst og organist.

Gunnar Skov opsagde sin stilling som graver p. gr. a. alder 1. april 1992. Poul Jensen, Holstebro blev ny graver pr. 1. august. Stillingen blev omdannet til en tjenestemandstilling.

Michael Bøss ønskede at gå som formand 1. april 1992. Inger Damgaard valgtes som ny formand.

Det var valgår, og derfor blev der i efteråret indkaldt til opstillingsmøde.

Inger Damgaard,
Bannestrupparken 37

I forbindelse med menighedsrådsvalget

den 10. november 1992 ind-
bydes der til opstillingsmøde

**Mandag den
14. september
kl. 19.00 i
Tvis
Sognegård.**

Tvis Menighedsråd.

Menighedsrådsvalg i Tvis Sogn

I henhold til Bekendtgørelse af lov om valg til menighedsråd,
§ 32, bekendtgøres det herved, at der

tirsdag den 10. november 1992

vil blive afholdt valg af 7 medlemmer til menighedsrådet.

Afstemningen sker i henhold til kandidatlistes, der kan
indleveres til nedennævnte adresse(r) fra tirsdag den 22.
september kl. 19.00, og skal være indleveret senest tirsdag
den 29. september kl. 19.00.

Valgbestyrelsens formand og den / de person(er), hvortil
kandidatlistes kan indleveres, træffes i nævnte tidsrum alle
hverdage fra kl. 18.00 til kl. 18.30.

De foreslåede kandidater kan enten være anført i en af
stillerne prioriteret rækkefølge eller sideordnet, og kandidat-
listes skal i øvrigt udarbejdes i henhold til Bekendtgørelse
af lov om valg til menighedsråd § 12.

Kandidatlistesformularer m.v. udleveres af valgbestyrelsen,
hvor også yderligere oplysninger kan fås.

Valgbestyrelsen for Tvis Sogn. Formand: Inger Damgaard,
Smedegårdvej 11, tlf. 97 43 50 55.

Kandidatlistes kan indleveres til: Poul Frandsen, Skautrupvej
24, tlf. 97 43 54 59, eller Inger Damgaard, Smedegårdvej 11,
tlf. 97 43 50 55.

De ca. 40 fremmødte enedes om en fælles liste, og hvis der ikke kom flere lister, var de pågældende på fælleslisten valgt.

Det gjorde der for første gang siden 1983 ikke, og derfor var følgende valgt for de næste fire år:

*Helge Jensen Gr
Inger Damgaard Gr
Poul Frandsen IM
Nanna Halgaard Gr
Elly Poulsen IM
Kristian Nørgaard Gr
Bjarne Madsen Gr*

Michael Bøss trådte ud. Bjarne Madsen var nyvalgt. De øvrige fortsatte med Inger Damgaard som formand, Helge Jensen som kasserer og Poul Frandsen som kirkeværge.

Perioden 1992-96

Michael Bøss trådte ud. Bjarne Madsen var nyvalgt. De øvrige fortsatte med Inger Damgaard som formand, Helge Jensen som kasserer og Poul Frandsen som kirkeværge.

Da menighedshuset stod færdig 1993, flyttede præsteseekretæren til Tvis. Kontoret i menighedshuset blev indrettet med, hvad der var nødvendigt for et moderne kontor: Computer, kopimaskine, trådløs telefon. For et kordegnkontor kræves der en brandsikker boks til opbevaring af kirkebøger og fortrolige dokumenter. Adgang til dette rum har kun præster og kordegn.

Pr. 1. august 1996 blev præsteseekretæren, Alice Nielsen, ansat i en 85 % stilling som kordegn for Nr. Felding, Tvis og Mejdal

Kordegnen skulle tillige være kasserer for menighedsrådet i Tvis.

Kordegn Alice Nielsen tog sin afsked p.gr a.alder i 2005. Aase Nygaard, Holstebro, ansattes i en 100 % stilling.

A.O. Andersen(CD) var nu kirkeminister. Hans forslag til ændringer i menighedsrådsloven byggede på forgængerens, Torben Rechendorff. Forslaget blev sendt til høring i menighedsrådene, og derefter vedtaget. Af væsentlige ændringer blev bl.a.:

- En yderligere liberalisering af rådighedsbeløbet. Reglen om, at provstiuvalget skulle godkende, hvad beløbet blev brugt til, bortfaldt. Altså mere frihed til menighedsrådets beslutninger.
- Menighedsrådets møder skulle være offentlige, og beslutningsprotokollen skulle offentliggøres.
- Præster havde ikke længere stemmeret, hvis det kom til afstemning om ændringer i kirkens liturgi eller ritualer på de områder, hvor menighedsrådet hidtil havde skullet give sit samtykke.
- Udgiften til kirkeblade skulle ikke længere betales over rådighedsbeløbet, men over kirkekassen.

De foreslåede ændringer blev ikke vedtaget uden kamp. Bl.a. protesteredes der over, at menighedsrådsmøderne skulle være offentlige. På landet var det almindeligt, at møderne holdtes i private hjem. Det var nu mange år siden, det havde været almindeligt i Tvis. Siden 1962 blev møderne som oftest holdt i sognegården og da menighedshuset blev bygget, flyttedes møderne dertil, hvorfor der af den grund ikke var problemer med mødernes offentlighed.

Referater fra menighedsrådsmøder offentliggøres i kirken.

Der kom en ny bibel-oversættelse i 1992 og samme år blev ritualerne til brug ved bl.a. dåb og bryllup revideret. Det gjaldt også ordlyden af velsignelsen og fadervor.⁹⁶ Præsterne stilledes frit af menighedsrådet til at bruge det nye ritual. Dog vedtoges det at bruge den nye version af Fadervor. Der blev anskaffet nye ritualbøger og en ny bibel til alteret.

Helge Jensen opsagde sin stilling som kirkesanger pr. 1. august 1993, efter at have været ansat siden 1961. Kirkesangere blev Lisbet Barslund Svendsen, Struer og Eva Hald, Holstebro, der delte stillingen.

⁹⁶ Det er muligt i velsignelsen enten at sige: Herren løfte sit **åsyn** på dig eller at sige Herren løfte sit **ansigt** på dig. I Fadervor lyder det i den gamle oversættelse Helliget **vorde** dit navn, i den nye hedder det **blive**. Og det hedder i den gamle oversættelse **thi** dit er riget, i den nye **for** dit er riget.

De to kirkesangere sagde deres stilling op fra 1.maj 1996. Gymnasieelev Ellen M. Larsen, Holstebro blev ansat. Efter studentereksamen 1997 sagde Ellen Larsen op og blev afløst af Katrine Hvam, der også gik på gymnasiet. Pauli Westh blev fast afløser.

I forbindelse med Spil-sammen-festen holdtes der familiegudstjeneste. Efter gudstjenesten var menighedsrådet vært ved en sammenkomst i menighedshuset. Kaffe og frokoster i menighedshuset i forbindelse med gudstjenester og møder blev arrangeret af halbestyrer Søren Iversen.

I 1993 holdtes for første gang BUSK-dag. Børn, Unge, Sogn og Kirkedag, lanceret af de kirkelige ungdomsorganisationer i Danmark. Denne gudstjeneste holdes på samme søndag landet over i de kirker, der vil være med. Tanken var og er at samle børn og unge til en særlig gudstjeneste. Det er en gudstjeneste i samarbejde med de kirkelige organisationer, der måtte være i sognet. FDF i Tvis deltager i planlægning og udførelse af denne gudstjeneste, der fremover bliver en fast tradition den sidste søndag i oktober.

I nogle år havde der i juni måned været arrangeret en tidlig fugletur, efterfulgt af en tidlig gudstjeneste på Tvis Kloster gamle kirkegård. I 1994 erstattedes dette arrangement med gudstjeneste kl. 10.30 på Tvis Kloster gamle kirkegård, fælles med Nr. Felding. Dette bliver en tradition, der gentages hvert år i juni måned.

Der kom nye vinduer o.a. i kirken i 1995. Udgifterne betaltes gennem overskuddet fra byggeriet af menighedshuset, samt fra kassebeholdningen. Der anskaffedes en kørerampe til trappen til brug for handicappede.

Det var også det år, hvor Esben Graugaard fra Holstebro museum kom med forslag til gravminder til fredning. Disse gravminder er siden blevet digitaliseret.

I anledning af 50 års dagen for befrielsen arrangerede menighedsråd og kulturelt udvalg for Tvis sogn en fælles sogneaften. Der begyndtes med gudstjeneste i kirken, der var oplyst med levende lys. Derefter fortalte journalist Elsa Steen Sørensen i Kultursalen om at være krigsbarn i 40'ernes bomberamte Aarhus. De mindre børn kunne se tegnefilm i menighedshuset. Aftenen sluttedes af med fakkeltog til FDF' hytte Knuden, hvor der sluttedes med fællesang.

Borgerforeningen ansøgte om støtte til indkøb af flag til brug ved bl.a. konfirmationer og byfest. Der bevilges 3250 kr. til dette. Siden da har flagene prydet indfaldsvejene og andre veje i Tvis ved disse og andre anledninger.

Menighedsrådsvalget 1996 blev igen fredsvalg. Formand Inger Damgaard, kirkeværgen Poul Frandsen, præstegårdsudvalgets repræsentant Bjarne Madsen, mødeudvalgets repræsentant Nanna Halgaard, og kasserer Helge Jensen fremlagde beretning om arbejdet i rådet. Kordegn Alice Nielsen fortalte om sit nye arbejde.

Der var mødt ca. 40 frem. De fem af syv menighedsrådsmedlemmer ønskede ikke at fortsætte og der blev nu sammensat en fællesliste, og da der ikke indkom flere lister var følgende valgt:

*Bjarne Madsen Gr
Elly Poulsen IM
Stella Jespersen Gr
Mette Bak Gr
Knud Erik Hornstrup IM
Arne Tuholt Nielsen Gr
Henny Kjeldsen Gr*

Perioden 1996-00

Helge Jensen trådte ud af menighedsrådet efter at have siddet i rådet siden 1961 og været kasserer lige så længe. Ligeledes trådte Poul Frandsen, Inger Damgaard, Nanna Halgaard og Kristian Nørgaard ud.

Bjarne Madsen blev valgt som formand. Knud Erik Hornstrup blev kirkevæрге. Posten som kasserer gik som planlagt til kordegnen.

Bjarne Andkjær Madsen,
Engparken 44

Knud Erik Hornstrup,
Engparken 35

Der var efterhånden mange dåb i Tvis kirke og dermed mange børn til gudstjenesten. Til gavn for de mindre børn, der var med til dåb og sognets egne børn, blev der indkøbt 6 kufferter med legetøj, bøger og farver.

Det forrige menighedsråd havde vedtaget at give en bibel til børn, der blev døbt i kirken. Rådet valgte børnebiblen ”Udvalgte fortællinger illustreret af Esben Hanefeldt Kristensen”. Derudover som hidtil telegram med dåbsattest. Senere ændrede menighedsrådet bibelen til Møllehaves børnebibel.

Bjarne Madsen malede med kalligrafi **DÅB** og **NADVER** på salmetavlen ved døbefonten, så det er let at se, hvilke salmer, der skal synges til hhv. dåb og nadver.

Til hjælp for bl.a. dåbs-gæster blev der sat indlæg i kirkens nye salmebøger over højmessens gang. Der anskaffedes et klaver til kirken til brug for mindre gudstjenester, børnegudstjenester, koncerter o.a.

På Hanne Mortensens initiativ begyndte et voksenkor i sommerperioden at medvirke ved gudstjenesterne. Medlemmerne af koret ønskede at fortsætte året rundt og synger derfor hver søndag i hold af 3. Det vokser og dygtiggøres, som årene går. Det er et frivilligt ulønnet kor, der også synger ved særlige gudstjenester og koncerter.

I forbindelse med høstofferet var det blevet vedtaget på et menighedsrådsmøde, at der fremover ville blive sendt kuverter ud til alle husstande med navne på de organisationer, menighedsrådet havde valgt at ville støtte, påtrykt på kuverten. Nu kunne man så, i stedet for som hidtil at lægge penge i en kurv på alteret, hjemmefra lægge sit beløb i kuverten og krydse af på kuverten, hvilken organisation, man ønskede at støtte.

Høstofferet var i 1997 på i alt 8.070 kr. og fordelingen blev efter givernes ønsker fordelt således:

FDF	1750 kr.
Folkekirkens Nødhj.	1410 kr.
Varmestuen	2110 kr.
Soldaterhjemmet	800 kr.
Bibelselskabet	600 kr.
Indre Mission	1400 kr.

Næste år rettedes Indre Mission til Indre Mission i Tvis. Og der blev sat ”andet formål” på, så man kunne give til det formål, man selv ønskede at støtte.

Menighedsrådet besluttede, at der skulle sys en ny alterdug og et brudetæppe til Tvis kirke. Else Marie Bjerrum, Holstebro, hjalp med udarbejdelsen af motiv og fremskaffelse af materialer. Anna Frandsen viste modeller til brudetæppe og alterdug. Anna Frandsen kniplede en bort til den nye alterdug, som blev lagt på samme år.

Brudetæppet blev færdigt i 1998.⁹⁷ I den anledning kom sydamerne i fjernsynet. Inger Damgaard fortæller:

”Vi var seks damer, som påtog os at sy tæppet. Vi startede 23.oktober 1997, var færdig med at sy 20.april 1998. Da så fru Bjerrum var færdig med at montere det, skulle vi have lagt det på og se, hvordan det passede. Vi var inviteret på kaffe, da vi skulle ud at hente tæppet.

Om formiddagen blev jeg ringet op af TV(Midtvest, min bemærkning). De ville gerne ud at optage det. Jeg ringede først til Lise. Hun mente, det var en god ide, men vi skulle jo være sikre på, at fru Bjerrum ville have fjernsynet ind at fotografere i deres hjem, men det var helt i orden, så vi var i fjernsyn om aftenen.”

I 1998 påbegyndtes der arbejdsplads-vurderings-samtaler (APV) med personalet, senere også MUS-samtaler(medarbejder-udviklings-samtaler), ligesom der også holdes medarbejdermøder efter behov.

Ifølge nye arbejdsregler blev der trukket et tov ned i rummet bag orglet, så graverens hørelse ikke kunne tage skade af klokkeringningen. Der blev drøftet muligheden for automatisk ringning. Den første kontakt angående dette blev taget til Thubalka 1999. Kimeanlægget blev monteret i november 1999 og klokkeringningen blev automatiseret 2011.

⁹⁷ Tvis kirke 1886-2012 s.21.

I anledning af årtusindskiftet tilbød Bibelselskabet menighedsrådene at give alle husstande en særudgave af Det nye Testamente for en pris af 8,75 kr. pr. bog. Menighedsrådet indgik i den aftale. Det nye Testamente deltes ud i år 2000 af frivillige bl.a. fra menighedsrådet og FDF.

På provstesynet i 1996 blev der fremsat forslag om orgeludbygning og samtidig med denne at etablere bedre plads på pulpituret til børnekoret. Ting tager tid og først i 1999 var ombygning af pulpitur og udvidelse af orglet færdigt. Orglet blev nu på 12 stemmer.

År 2000 måtte Stella Jespersen, der havde været sekretær for rådet, trække sig grundet sygdom. Jørgen Refslund Poulsen trådte ind

Der ydedes et tilskud til den nye juleudsmykning i Tvis by på 2500 kr. Menighedsrådet afholder desuden udgifterne vedr. juletræstænding i december måned.

I årenes løb har der været mange forskellige foredragsholdere, koncerter, musikgudstjenester o.a. I 2000 -2001 var der planlagt følgende:

<u>Møder, arrangeret af Menighedsrådet 2000 – 2001.</u>	
26. September 2000. kl. 19.30:	Tove Hyldgaard & Tony Landy I Mejdal Kirke (fælles med Nr. Felding & Mejdal)
2. November 2000. kl. 19.30:	Bent Lumholdt: Kvindeliv & mandeliv i ord og toner. Fortælling og visesang, også fra Grønland. Menighedshuset. Kaffe.
27. Februar 2001. kl. 19.30:	Ebbe Larsen, Møltrup. Om optagelseshjemmet Møltrup. (bedre titel senere) Menighedshuset. Kaffe.
21. Marts 2001. kl. 19.30:	Caspar Kock, Århus: Markus – evangeliet. Kirken. (sodavand / kaffe i pausen ??)
2. Oktober 2001. kl. 19.30:	Inge Hertz Årestrup: Egne salmer (titel kommer senere) Menighedshuset. Kaffe.
<u>Gudstjenester & Koncerter.</u>	
13. August 2000. kl. 10.00:	Gudstjeneste i forbindelse med Spil-sammen-festen Kirkefrokost:
24. September 2000. kl. 10.30:	Høstgudstjeneste. Kirkefrokost.
14. Januar 2001. kl. 19.30:	Gudstjeneste. Efterfølgende kaffe i Menighedshuset. Diskussion omkring forslaget til ny salmebog.
1. April 2001. kl. 19.30:	Koncert med AIR MALE, Cospel o.a. Tvis Kirke.

På orienteringsmødet i september 2000 orienterede formanden om, hvad der var sket i rådet de sidste fire år. Udover det allerede nævnte, kunne formanden fortælle, at der var opsat nye lamper på kirkegården, parkeringspladsen og ved kapellet.

Menighedsrådsvalget blev som sidste gang fredsvalg. Opstillingsmødet samlede ca. 35, og man enedes om en fællesliste efter samme fordeling som hidtil.

Der kom ikke flere lister, hvorfor følgende blev valgt:

*Arne Tuholt Gr
Knud Erik Hornstrup IM
Jørgen Refslund Poulsen Gr
Lisbet Barslev Gr
Elly Poulsen IM
Andrea Nielsen Gr
Arne Brogaard Gr*

Bjarne Madsen, Mette Bak og Henny Kjeldsen trådte ud af rådet.

Perioden 2000-04

Arne Tuholt blev formand og Knud Erik Hornstrup kirkeværge.

Arne Tuholt, Engparken 40

Den digitale tidsalder holdt sit indtog.

Kirkebøgerne var som nævnt igennem mange år blevet ført i to eksemplarer. Hovedbogen af præsten/ kordegnen, kontrabogen af kirkebylæreren= kirkesangeren. For fremtiden skulle kirkebogen føres på et særligt kirkenet på computeren. Adgang til dette net har kun kordegnen og den kirkebogsførende præst. Det er ministeriet, der betaler for de dertil hørende computere. De håndskrevne kirkebøger bliver stående i kordegnkontorets depot, kontrabogen i præstegårdens arkivskab, indtil kontrabogen 50 år efter dens påbegyndelse, må flyttes til Landsarkivet i Viborg.

Fra 2004 skrives også menighedsrådets referater på computer og sendes digitalt til medlemmerne. Menighedsrådet bevilgede graveren en mobiltelefon, så han kunne træffes på kirkegården.

Bogføring af gravsteder kom på EDB.

Der blev omkring 2004 lavet en hjemmeside for Tvis kirke, som sideløbende med kirkesiderne i Pulsen orienterer om, hvad der sker i kirkeligt regi.

I 2013 kom Tvis kirke på Facebook.

Missionsugen⁹⁸, som i mange år havde været en vigtig del af IM's arbejde, blev omdøbt til kirke-og missionsuge. I IM's tid var missionsugen en uge med gudstjenester to aftener i kirken, samt talere i missionshuset to andre dage. Kirken/menighedsrådet fik nu en aften med gudstjeneste og foredrag. Unge Familier⁹⁹ havde en anden aften, og IM resten. Ordningen ophørte 2010.

Kirkeminister Johannes Lebech (R) gæster Tvis. Bl.a. fortæller han om planerne for en muslimsk kirkegård i Holstebro. Planerne blev senere ført ud i livet, så der på Egekirkegården er en særskilt muslimsk kirkegård med egen indgang.

Kort efter – 2001 - blev Tove Fergo (V) kirkeminister. I hendes periode blev det vedtaget, at menighedsrådet skulle arbejde med rammebevillinger. Det betød, at menighedsrådet frit kunne flytte penge mellem forskellige konti uden at søge om godkendelse. Rådighedsbeløbet blev afskaffet. En række beslutninger, bl.a. angående køb og salg af fast ejendom, skulle godkendes af provstiet og ikke længere af stiftsøvrigheden. Forslagene blev sendt ud til høring i menighedsrådene og siden vedtaget.

Det var i Tove Fergos ministerperiode, at den nye salmebog blev autoriseret. Der var mange nye salmer, der havde vundet indpas i menighederne og følgelig trængte salmebogen fra 1953 til fornyelse. Derfor havde ministeriet på initiativ af kirkeminister Torben Rechendorff nedsat en kommission til at arbejde med dette. Menighedsrådet hørtes ang. den nye salmebog. Der holdtes salmesangsafstener med de foreslåede nye salmer. Tove Fergo forsøgte at bremse den nye salmebog, hvilket hun ikke blev populær på.

Der blev henlagt midler til indkøb af salmebogen allerede fra år 2001 og de nye salmebøger blev købt i 2003.

I 2003 havde menighedsrådene 100 års jubilæum. Jubilæet blev markeret ved en gudstjeneste, derefter var der en sammenkomst i menighedshuset, hvortil tidligere medlemmer var inviteret.

Tvis kirke havde fået en anonym gave. Gaven blev sat ind på en speciel konto med henblik på indkøb af moderne kunst til kirken. Emnet blev løbende taget op i årene, der kom. Og endte i 2011 med skulpturen på kirkegården og korset i kirken.¹⁰⁰

Det var i denne periode, menighedsrådet aktivt gik ind i den årlige husstandsindsamling for Folkekirkens Nødhjælp. Frivillige, bl.a. menighedsrådets medlemmer og fra sognet, samt konfirmander, deltager stadig i indsamlingen.

Der var blevet mulighed for nye ind- og udgangsbønner. Menighedsrådet vedtog at bruge en af disse.

Katrine Hvam opsagde sin stilling som kirkesanger pr 31.12 2001. Hanne Madsen, St. Soels overtog kirkesangerfunktionen. Hanne Madsen opsagde stillingen 1.juli 2002. I stedet for én kirkesanger blev det nu voksenkoret, der trådte til, så der var 6-7, der på skift varetog jobbet. Ved bryllupper og begravelser sang Pauli Westh.

⁹⁸ Se heftet Grundtvigianisme og Indre Mission i Tvis sogn s. 28

⁹⁹ En gruppe unge fra Tvis sogn, der mødes en fredag aften med børn til forskellige aktiviteter

¹⁰⁰ *Tvis kirke 1886-2012 s.22-23*

I flere år fungerede ordningen med de ca. 6 forskellige kirkesangere godt. I 2009 ønskede flere af dem at trække sig og da Pauli Westh sagde op som fast kirkesangerafløser, besluttede menighedsrådet at slå stillingen op.

Lisbeth Simonsen, Tvis, nu Lemvig og Ilse Fejsø, Holstebro ansattes som kirkesangere og fordeler selv opgaverne imellem sig. Lisbeth Simonsen har tidligere ledet børnekoret i Tvis, og Ilse Fejsø er i forvejen kirkesanger i Nr. Felding. Nu deles de om begge sogne.

Menighedsrådet var medunderskriver på opslag vedr. hundes efterladenskaber rundt om i byen. Der blev opsat to poseholdere, hvoraf menighedsrådet betalte den ene.

Til fastelavnsgudstjenesten, der i flere år har været afholdt i samarbejde med FDF, inviteres 5- års dåbsbørn. De får en lille bog gave til erindring om deres første ”jubilæum”.

Der var ormeangreb på prædikestol og altertavle.

Nationalmuseet vurderede, at prædikestolen skulle renoveres snarest og altertavlen rengøres.

Tilbuddet fra konservator Jens Johansen lød på 77.670 kr. for restaurering af prædikestol, 28.930 kr. for altertavlen.

Minikonfirmanderne fik den opgave at male fire ruder, der kunne sættes ind i prædikestolen, mens de fire originale ruder var til restaurering.

Ruderne, minikonfirmanderne malede, forestillede begivenhederne ved jul, påske og pinse og hele året og blev malet med varme stærke farver.

Høstoffer 2004 var på 7.838 og fordeltes mellem:

FDF, Tvis	1.015,00
IM, Tvis	850,00
Varmestuen, Holstebro	1.015,00
Soldaterhjemmet, Ho.	1.000,00
Folkekirkens Nødhjælp	775,00
Det danske Bibelselskab	800,00
Den lutherske Kirke, Bethlehem ¹⁰¹	2.383,00

Menighedsrådene og præsterne i Holstebro Provsti gik sammen om at afholde en fælles gudstjeneste på Sir-Lyngbjerg Kr. Himmelfartsdag. Succesen var betinget. Sognene bakkede ikke nok op om det. De næste år ændredes datoen for den fælles gudstjeneste til 2. pinsedag og gudstjenesten har siden 2011 fundet sted foran Musikteatret, så storskærmen kan benyttes. Det har fungeret godt.

Siden 1984 havde Mejdal været et selvstændigt sogn. Der var stadig to præster til at betjene de tre sogne. I 1990 fik præsterne tilladelse til af biskop Geil at dele sognene imellem sig, så Ebbe Fibiger fik ansvar for Mejdal og Lise Brandt Fibiger for Nr. Felding-Tvis, men stadig sådan, at Ebbe Fibiger var kirkebogsførende sognepræst for alle tre sogne og med bopæl i Nr. Felding præstegård. Af flere forskellige grunde ønskede præsterne, at denne ordning blev ændret således, at Lise Brandt Fibiger blev kirkebogsførende sognepræst for Nr. Felding-Tvis med bopælspligt i Nr. Felding

¹⁰¹ Den lutherske kirke i Bethlehem er en kirke, der vil samle kristne jøder og kristne palæstinensere på tværs af skellene og som arbejder for fred, forsoning og demokrati.

præstegård, og Ebbe Fibiger kirkebogsførende sognepræst i Mejdal uden bopælspligt. Denne ordning skulle godkendes i menighedsrådet og blev stadfæstet af biskop Karsten Nissen i marts 2003. Det betød en omdannelse af stillingen i Nr. Felding og Tvis pastorat, hvorfor Lise Brandt Fibiger skulle have et nyt kaldsbrev¹⁰²

Der var opstillingsmøde i sognegården i forbindelse med menighedsrådsvalget. 35 deltog i mødet, og man enedes atter om én liste.

Da der ikke kom flere lister, blev følgende valgt:

*Lisbet Barslev
Knud Erik Hornstrup
Arne Brogaard
Liselotte Gabelgaard
Asger Borg
Holger Westh
Hanne Madsen*

Perioden 2004-08

Lisbet Barslev, Engparken 53

Lisbet Barslev blev formand. Knud Erik Hornstrup fortsatte som kirkeværge.

Gennemsnitsalderen i menighedsrådet var i denne periode lav. Den ældste var fra 1946, den yngste fra 1974.

Retningspræget betød ikke meget længere. Det er fremover kirkeligt interesserede mennesker, der stiller op uanset tilhørsforhold.

Menighedsrådet kunne med rammebevillingen tilgodese kirkelige/socialt institutioner med en mindre gave en gang årligt. I perioden 2004-08 besluttede menighedsrådet at tilgodese

- Holstebro flygtningearbejde¹⁰³

¹⁰² Dette kaldsbrev er trykt som bilag

¹⁰³ Se side 72

- Dienes minde¹⁰⁴
- Stilhedens Katedral på Roskildefestivalen¹⁰⁵
- Varmestuen Holstebro,
som alle fik hver 1000 kr.

Da kirkegængerne har den vane at sætte sig nedefra og op i kirken, bliver der ofte tomme bænke øverst i kirken. Da det på alle måder er bedst for såvel præst som menighed, at de øverste pladser besættes, vedtog menighedsrådet at afskære de tre nederste bænke i hver side med en snor ved de almindelige gudstjenester.

Ved store begravelser står folk i våbenhuset og udenfor kirken, hvor det er svært at høre. Derfor blev der indkøbt udendørshøjtalere, som kan sættes op ved disse lejligheder.

Da plejehjemmet blev nedlagt 2003, stod seniorerne, som er Tvis sogns ældreklub, hjemløse. Menighedsrådet tilbød seniorerne husly i Menighedshuset. Seniorerne får desuden fra menighedsrådet 5.000 årligt til foredrag el. l.

Der havde i mange år været gudstjenester for plejehjemmets beboere og andre ældre på plejehjemmet. Efter dets nedlæggelse blev der holdt ældregudstjenester i Menighedshuset. De fortsatte et par år. Menighedsrådet betalte for kaffen, som frivillige sørgede for.

Mandagsklubben, der strikker tæpper til Mother Teresas arbejde var også blevet husvild. Denne klub også fik lov til at bruge menighedshuset.

Da missionshuset blev solgt 2003 flyttedes IM´ møder til menighedshuset.

Da plejehjemmet lukkede, opstod der et tomrum med hensyn til høstgudstjenesten. I mange år kom børnene selv eller andre kirkegængere med blomster, der ved gudstjenestens begyndelse blev båret ind i kirken. Efter gudstjenesten gik børnene rundt på plejehjemmet og gav hver beboer en buket. Imens var der frokost for de voksne i menighedshuset.

¹⁰⁴ Dienesmindes Venner er en forening, hvis formål er at yde økonomisk og praktisk hjælp til de tidligere kommunistiske lande i Østeuropa, hovedsagelig Hviderusland. Polen, Rumænien, Letland, Litauen. Armenien og Albanien har også modtaget hjælp herfra. Foreningen blev startet i efteråret 1991 for at støtte Ellen og Dan Dissing Madsens arbejde, der udgik fra deres store gård i Salling. De havde indrettet tagetagen på stuehuset med værelser med køjesenge og kunne huse ca. 40 børn ad gangen. Dette gjorde de om sommeren og i tidens løb har mere end 6000 østeuropæiske børn været på 14 dages ferie på gården og nydt godt af Ellens gode og rigelige mad, frisk luft og gode oplevelser. Foreningens første mål var at skaffe penge til en bus, som børnene kunne hentes og bringes i. Allerede i foråret 1991 lykkedes det at skaffe penge nok til at købe en gammel Scaniabus. Om vinteren blev alle sæderne taget ud af bussen og den blev brugt til at fragte nødhjælp. Da den ikke kunne klare de lange ture mere, blev den foræret til Musikskolen i Brest – en af de institutioner, der fik hjælp og som stadig sender sin dansegruppe til Danmark for at optræde. Nu havde foreningen sparet op til en nyere og bedre bus, som var for fin til varetransport. Så kunne man hente voksne russere til Danmark om vinteren – landmænd, administrativt personale, sundhedspersonale og læger har været her på studieture. Så kom der to lastbiler til. Den ene var en gave fra medicinalfirmaet H. Lundbeck og siden har de to biler kørt 20–25 ture om året indtil 2005, hvor den ene bil blev skrottet. P.t. har foreningen 1 Scania flyttebil. Siden 2005 er der ikke længere børn på Dienesminde, gården er solgt, men arbejdet med sortering og pakning af diverse hjælp foregår stadig fra Dan Dissing Madsens nedlagte landbrug lidt uden for Skive med hjælp af frivillige medlemmer af foreningen.

¹⁰⁵ Stilhedens Katedral er en kristelig og folkekirkelig forening. Den lange betegnelse er *Stilhedens Katedral – Folkekirken på festival*. Foreningen Stilhedens Katedral, har fra 2000 til 2008 har været med på Roskilde Festival for at give et folkekirkeligt tilbud til de mange unge på Festivalen. Fra 2004 til 2009 har Stilhedens Katedral været på Vig Festival. Foreningen ejer et stort hvidt kirketelt, som er blevet symbol for Stilhedens Katedral.

I 2008 vedtog menighedsrådet i stedet at sætte en pølsevogn op på kirkepladsen, så alle efter gudstjenesten kunne få lige den pølse, de ønskede. Stor succes. Et par år efter følte det mere hensigtsmæssigt at sætte pølsevognen op i forbindelse med spil-sammen-fest-gudstjenesten. Efter høstgudstjenesten blev der på kirkepladsen serveret sandwich til alle.

Det var også i den periode, hvor menighedsrådet besluttede at fravælge traditionen med de mange små indsamlinger ved søndagens gudstjeneste for i stedet at støtte et fast indsamlingsprojekt. Den lutherske kirke i Bethlehem havde allerede været et projekt. Næste projekt blev Hjælp til Hviderusland¹⁰⁶ og senere besluttede menighedsrådet sig for at støtte Kirkens Korshærs Varmestue i Holstebro som fast indsamlingsprojekt.

Høstofferet var undtaget. Her var stadig mulighed for at vælge mellem flere forskellige organisationer, deriblandt projektet. Ved høstofferet 2008 blev projekt Hvide Rusland tilgodeset med 2134 kr.

Det blev besluttet, at gudstjenesterne fra november til februar skulle afholdes kl. 9.30 og 11.00.

Anny Jørgensen indkaldtes som menighedsrådsmedlem, da Liselotte Gabelgård måtte træde ud af rådet p. gr. a. sygdom.

Kirken fyldte 120 år. I den anledning holdt menighedsrådet efter gudstjenesten i kirken fødselsdagsfest med kage og kakao i Poul Jensens garage. Ved kirkens 125 års jubilæum inviterede menighedsrådet til sammenkomst i sognegården.

I 2008 blev der lørdagskonfirmation, da der var så mange konfirmander, at der måtte 3 gudstjenester til. Det var ikke menighedsrådet, der kunne give tilladelse til det, men biskop Karsten Nissen måtte spørges.

Der har sidenhen været én lørdagskonfirmation og én om søndagen.

Efter henvendelse fra provstiet, drøftede menighedsrådet muligheden for en halvtids ungdomspræst i provstiet. Det blev vedtaget at støtte forslaget. Holstebro menighedsråd har ansvaret for ansættelsen. Lønnen til ungdomspræsten, som tillige er provstens hjælpepræst på 50%, betales af provstikassen.

Der skulle atter være valg til menighedsrådet. Orienteringsmødet samlede 33, og som de sidste mange år var der enighed om at opstille en fællesliste. Efter de nye regler skulle der kun vælges 6 personer. Der indkom heller ikke denne gang andre lister, hvorfor følgende valgtes:

¹⁰⁶ 4.500 frivillige fra hele landet strikker, syr og hækler tøj og tæpper til Dansk Røde Kors, der løbende samler tøjet på pakkecentralen i Kliplev i Sønderjylland. Herfra sendes tøjet med lastbil til Hviderusland, hvor det bliver overdraget til Hviderussisk Røde Kors, der sikrer, at tøjet fordeles til de, der har mest brug for hjælp.

Dansk Røde Kors har tidligere sendt nørkletøj til Hviderusland, og ved sidste uddeling modtog flere end 3.000 hviderussere danskproduceret nørkletøj. Ved den lejlighed blev blandt andet forældreløse børn på børnehjem, enlige mødre, hjemløse og handicappede børn klædt på i nørkletøj.

*Lisbet Barslev
Holger Westh
Asger Borg
Anny Jørgensen
Bjarne Madsen
Arne Tuholt*

Knud Erik Hornstrup, Hanne Madsen og Arne Brogaard trådte ud.

Perioden 2008-12

Lisbet Barslev blev igen formand, Bjarne Madsen blev kirkeværge.

I 2009 indkøbtes informationsskab til kirkepladsen, hvor forbipasserende kan oplyses om, hvad der foregår i kirken: gudstjenester, foredrag, koncerter. Mange år før, i kirkehusets tid, på næsten samme sted, foregik den orientering mundtligt i kirkehuset, ofte efter en gudstjeneste. En tilsvarende tavle blev sat op ved menighedshuset.

Det blev ”moderne” rundt i landets kirker at holde spagettigudstjenester for de mindre børn og deres pårørende. I Tvis blev der holdt pandekagegudstjenester. Senere blev det til pizzagudstjenester. Disse er blevet en stor succes, hvor mange børn og forældre møder op. Babysalmesang vandt indpas i mange sogne. Organist Ingeborg Torstensson og organisten ved Mejdal kirke gik sammen om at holde babysalmesang. Da kirken i Mejdal rummer bedre lokaler til dette, mødes babyerne/forældre der.

Præsten meddelte menighedsrådet, at hun ville gå på pension 1.januar 2012. Hun fik bygget hus i Bremdal og ønskede at flytte fra præsteboligen 2 år før pensioneringen, hvilket kræver menighedsrådets tilladelse. Den fik hun. Der var enighed om, at præsteboligen i Nr. Felding var i så dårlig stand, at der skulle bygges en ny bolig til den nye præst. Som nævnt tidligere fremstod der allerede fra 1904 og i en årrække fremover ønske fra præst og menighedsråd om, at præsteboligen rimelige placering var i Tvis. Nu vedtog menighedsrådet for Tvis sogn, at boligen skulle forblive i Nr.Felding.

I 2011 ønskede Lisbet Barslev og Arne Tuholt at udtræde af menighedsrådet. Jeanette Løftgaard og Tove Sabro Sørensen trådte ind. Asger Borg blev ny formand. Samme år måtte Holger Westh gå på orlov grundet sygdom. Karin Schultz trådte ind som suppleant.

Menighedsrådet begyndte 2007 at tænke på at sælge menighedshuset, da pladsforholdene var for små både for konfirmander og seniorerne og også i forbindelse med møder. Der var desuden for lidt depotplads for de mange aktiviteter, ligesom kordegnekontoets depotrum var fyldt godt op. Menighedshuset blev solgt til kommunen 2012. Kommunen vil bruge det i forbindelse med en udvidelse af børnehaven. Graverboligen var i dårlig stand. Det blev vedtaget at rive den ned og bygge et menighedshus med kordegnekantor, mødelokale og graverfaciliteter. Indtil det står klar, bruges sognegården til kordegnekantor, korlokale, konfirmandstue og møder for seniorerne, samt hvad menighedsrådet arrangerer. Poul Jensens boligpligt ophørte marts 2013, hvorefter han flyttede til Holstebro, men fortsætter sit arbejde som graver.

Lise Brandt Fibiger holdt sidste gudstjeneste 1.s. i advent 2011 og holdt derefter ferie til 31.december. Betty From Jensen, Ikast blev konstitueret 1. januar 12 og fortsatte, indtil den nye præst kunne tiltræde. Den nye bolig i Nr. Felding skulle først være indflytningsklar, førend ny præst kunne ansættes.

Det ledige embede som sognepræst til Nr. Felding og Tvis blev slået op i august 2012. Der meldte sig 10 ansøgere, og valgt blev Jacob Storgaard Christensen, København. Det siger sig selv, at et præstevalg hører til en af menighedsrådets vigtigste opgaver, som kan få betydning for hele sognet på langt sigt.¹⁰⁷

Der skulle vælges nyt menighedsråd i 2012. Som de sidste mange år blev der fredsvalg. Igen er det ikke retningspræget, der dominerer, men lysten til at gøre et stykke arbejde. Følgende blev valgt for næste 4-årige periode:

*Asger Borg
Tove Sabro Sørensen
Marianne Refslund Poulsen
Kaja Hornstrup
Bo Nielsen
Monica Madsen*

4 ønskede ikke at fortsætte: Karin Schultz, der som nævnt var indkaldt som suppleant for Holger Westh, som nu trådte helt ud af rådet, Bjarne Madsen, Jeanette Løftgaard og Anny Jørgensen.

Asger Borg, Egevangen 23

Monica Madsen, Engparken 44

¹⁰⁷ Se næste side

Hvilke opgaver har menighedsrådet ved et præsteskitte?

Embedet slås op på nettet og i præsternes fagblad Præsteforeningens Blad – måske også i Kristeligt Dagblad.

Menighedsrådet i Nr. Felding og Tvis valgte tre af de ti ansøgere ud til nærmere samtale. Sådan havde praksis været siden menighedsrådets start 1903. Man kan godt vælge flere eller færre end tre. Embederne var i de første menighedsrådsår inddelt i klasser, hvor klasse 1 var den lavest lønnede. Ministeriet bestemte, hvem der kunne søge hvilke klasser. På den måde forhindrede man, at nyuddannede kunne søge stillinger med de højeste lønninger. På det tidspunkt var det provsten, der gennemgik ansøgningerne på et møde med menighedsrådet, og derfra tog man stilling til de ansøgere, man ønskede at høre. Dengang var det kirkeministeriet, der valgte den ene af de indstillede. Var menighedsrådet enige om en kandidat, forpligtede kirkeministeriet sig til at ansætte vedkommende.

I dag er det biskoppen, der gennemgår ansøgningerne sammen med menighedsrådet, der forud har haft lejlighed til at læse ansøgningerne igennem og tage stilling til, hvem rådet kunne tænke sig at høre.

Når der er enighed om det, bestemmes dagen for en kort gudstjeneste, som ansøgeren forretter. Ofte foregår denne gudstjeneste på en hverdag i ”det skjulte”, kun for menighedsrådet. Man kan også vælge at lade ansøgere prædike ved en ordinær gudstjeneste. Men altid i en anden kirke end den, man er ansøger til. Dette for at hindre infiltration fra sognet. Når ansøgerne er hørt og menighedsrådet har haft en samtale med vedkommende, sendes en indstilling via provsten til kirkeministeriet, som så så godt som altid vælger den, der er enstemmigt indstillet, eller den, der har fået flest stemmer. Og før udnævnelsen foreligger, er menighedsrådet tavst om, hvem der er valgt. Tidligere var det ikke blot ansøgeren, der var i samtale med menighedsrådet. Det var ægtefællen også. Man ansatte et præstepar og det havde stor betydning for sognet, hvordan præsteægtefællen stillede sig til sogn og kirke. I dag har præsteægtefællen som oftest sit eget arbejde at passe.

Har den nye præst ikke været i embede før, skal han/hun ordineres. D.v.s., indvies til præstegerningen. Det foregår i Viborg Domkirke og er biskoppens opgave. Ved samme ordinationsgudstjeneste kan der være flere ordinander, der er udnævnt til embeder i Viborg Stift. Den nye præst i Nr. Felding og Tvis blev Jacob Storgaard Christensen, København. Han blev ansat fra 1. januar 2013, og blev ordineret 23. november 2012 i Viborg Domkirke sammen med en anden ordinand.

Menighedsrådet fra de sogne, præsten skal betjene og sognet som helhed opfordres til at være med til ordinationen. Biskoppen går i spidsen for en procession, der består af ordinanderne, menighedsrådsformændene for de pågældende sogne, samt stiftets præster, der på den måde bakker op om den nye præst. Biskoppen leder gudstjenesten og under denne er der et bestemt ritual, hvorunder ordinanden indvies til at være præst. Hertil medvirker stiftets præster.

Efter ordinationsgudstjenesten inviterer biskoppen til ost og rødvin/kaffe, og der bliver der lejlighed til at lykønske de nye præster.

For at kunne ansættes som præst i Den danske Folkekirke er hovedreglen, at man skal have bestået den teologiske uddannelse ved universitet i København eller Aarhus. Derefter skal cand.theol'en gennemgå et kursus på pastoralseminariet, hvor der undervises i praktisk præstearbejde: konfirmandundervisning, prædikenlære, gudstjenestens gang, sjælesorg o. m. a. Først efter det kursus må cand.theol'en søge og få præsteembede.

Efter ordinationen i domkirken følger indsættelsen i den/de kirker præsten er ansat til at tjene. Her er det provsten, der indsætter og oplæser biskoppens kollats. Kollats betyder et ansættelsesbrev til det sogn, præsten er kaldet til:

Biskoppen over Viborg Stift

gør vitterligt:

at da

Lise Brandt Fibiger

er kaldet til sognepræst i Nr. Felding-Tvis pastorat i Viborg Stift fra den 1. april 2003 at regne, og da hun tidligere er indviet til præstetjeneste, erklærer jeg herved på mit embedes vegne, at hun er ret og lovligt beskikket præst for nævnte menigheder. Her skal hun nu forvalte dåben og nadveren efter Kristi indstiftelse og forkynde Guds ord rent og ret i troskab mod de bibelske skrifter og vor evangelisk-lutherske kirkes bekendelse. Det er hendes ansvar at forestå gudstjenesten efter de gældende forskrifter, at have omsorg for ungdommen med undervisning og vejledning, at se til syge og gamle og i alle forhold, med sit præsteløfte for øje, søge at yde enhver i menighederne evangeliets tjeneste.

Det er menighedernes ansvar trolig at søge til kirke for at vokse i troen ved Herrens ord og sakramenter. Og jeg beder alle i menighederne om med åbent sind at modtage pastor Lise Brandt Fibiger som deres præst, vise hende tillid og agtelse, bede for hende og stå sammen om hendes arbejde, så hun med frimodighed kan gøre sin gerning.

Dermed ønsker jeg da hende samt Nr. Felding og Tvis menigheder vor Herre Jesu Kristi nåde, Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab.

Til bekræftelse under min hånd og embedssegel.

VIBORG BISPEEMBEDE, den 28. marts 2003.

Karsten Nissen
Karsten Nissen

Kollats

for pastor Lise Brandt Fibiger

som sognepræst for Nr. Felding og Tvis menigheder

i Viborg Stift.

Afslutning

Trods de mange og store forandringer, der er sket siden der første gang var valg til menighedsrådet i Tvis sogn, hviler menighedsrådsarbejdet på de samme principper: menighedsrådene er livsnerven i kirkens liv og har indflydelse på folkekirkens sager. Menighedsrådet er et demokratisk valgt folkestyre i sognet. Ingen skal være i tvivl om det. Præsten er og skal være uafhængig af menighedsrådet i sin embedsførelse, men præsten er alligevel afhængig af menighedsrådet som sparringspartner.

Der gøres et stort stykke arbejde af de valgte menighedsrådsmedlemmer. Det er et fritidsjob at påtage sig et arbejde i menighedsrådet, men det er også blevet et krævende job.

Igennem alle de år, menighedsrådene har eksisteret, er der kommet mange love, cirkulærer og forandringer fra kirkeministeriets side. Hver ny kirkeminister har barslet med nye forandringer og nye regler. Selv om det hævdes, at arbejdsgangen for menighedsråd er forenklet, er der nok dem, der mener det modsatte. At være arbejdsgiver for de ansatte kræver et indblik i administration, lønforhold, i fagforeningspolitik for organister og gravere og kordegne.

Vedligeholdelsen af kirke og kirkegård kræver omtanke og indsigt i de regler, der gælder for en kirkebygning og for en kirkegård.

Digitaliseringen har været et gode på mange måder. Det letter postgangen mellem menighedsrådsmedlemmerne, når nu snart alle medlemmer har en mailadresse.

Igennem alle årene har menighedsrådsmedlemmerne været mænd og kvinder, der har været engageret i kirkens liv og vækst og taget ansvar. Mange af dem har været i menighedsrådet en årrække, andre for en enkelt periode.

Men for dem alle gælder det, at der står respekt om deres arbejde.

Litteraturliste.

Primære kilder fra Tvis sogn:

Protokollen for menighedsrådet 1903-51
Protokollen for menighedsrådet 1952-93
Protokollen for menighedsrådet 1993-2000
Protokollen for menighedsrådet 2000-2004
Protokollen for menighedsrådet 2004-2012

Synsprotokollen 1862-
Kirkeudvalgets protokol (kirkeværgerne) 1923-53
Valgprotokol 1969

Sekundære kilder:

Vilkår for liv og vækst af Liselotte Malmgart,
Menighedsrådsforeningens forlag
Tvis sogn og dets beboere af Jørgen Mejdahl
P.G.Lindhardt: Danmarks kirkehistorie bind 8
Gunnar Sandfeld: Nye tider. Bogen om Struer

Artikler:

Jørgen Stenbæk: Folkekirkens ejendomsforhold og økonomi-
Historisk belyst
Jes Fabricius Møller: Folkekirkens økonomi og staten
Diverse artikler ang. menighedsrådvalgene
Hans Larsens scrapbøger
Ruth Andersens scrapbog, udlånt af Harry Andersen, Skautrupvej 34

Billederne indtil 1961 er lånt af pårørende.
Fra tiden fra 1961 og fremefter er det arkivbilleder.